UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

AFGIFVET AF

DEN AF KUNGL. MAJ:T DEN 3 OKTOBER 1902
TILLSATTA KOMMITTÉ

RÖRANDE

REGLERING AF STATENS ÄMBETSVERKS OCH MYNDIGHETERS LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

XXXV.

REGLERING AF LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

BETRÄFFANDE

PERSONAL VID CENTRALANSTALTEN FÖR FÖRSÖKSVÄSENDET PÅ JORDBRUKSOMRÅDET

SAMT

LANDTBRUKSAKADEMIENS SEKRETERARE, TILLIKA LEDAMOT OCH SEKRETERARE I STYRELSEN FÖR CENTRALANSTALTEN SAMT ORDFÖRANDE I DESS NÄMND.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1912
[121707]

INNEHÅLL.

Sid.

Underdånig skrifvelse till Konungen . . . . . I—II.

Betänkande och förslag.

Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Inledning . . . . . 1.

Organisationen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet m. m. . . . . 54.

Inkomna framställningar . . . . . 63.

Kommitténs förslag . . . . . 79.

Aflöningsförmåner . . . . . »

Arbetstid å tjänsterum . . . . . 92.

Semester . . . . . »

Aflöningsvillkor . . . . . 95.

Ang. samverkan mellan centralanstalten och vissa andra institutioner m. m. . . . . . 100.

Stat och kostnadsberäkning . . . . . 103.

Landtbruksakademiens sekreterare, tillika ledamot och sekreterare i styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt ordförande i anstaltens nämnd.

Inledning . . . . . 109.

Ifrågavarande befattningshafvares nuvarande ställning och åligganden . . . . . 113.

Inkommen framställning . . . . . 119.

Kommitténs förslag . . . . . 125.

Aflöning . . . . . »

Pension . . . . . 128.

Sid.
Aflöningsvillkor . . . . . 130.
Ang. ordningen för tillsättande af landtbruksakademiens sekreterare m. m. . . . . . 133.
Stat m. m. . . . . . 134.

Till KONUNGEN.

Den kommitté, åt hvilken Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 uppdragit att afgifva underdånigt utlåtande och förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m., får härmed

i underdånighet öfverlämna delen XXXV af sina betänkanden, innefattande förslag i berörda hänseende beträffande dels personal vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, dels ock landtbruksakademiens sekreterare tillika ledamot och sekreterare i styrelsen för nämnda anstalt samt ordförande i anstaltens nämnd.

Sekreteraren i generalpoststyrelsen A. E. M. Ericsson, hvilken, på ansökan, af Eders Kungl. Maj:t från och med den 17 september 1912 entledigats från uppdraget att vara ledamot i kommittén, har deltagit i de förberedande arbetena för det nu öfverlämnade betänkandet.

Stockholm den 12 november 1912.

Underdånigst
F. H. SCHLYTERN.

PHILIP KLINGSPOR.
AND. PERS.
AUG. NILSSON.
CARL PERSSON.

Elis Sidenbladh.

Centralanstalten för försöks-
väsendet på jordbruksområdet.

Inledning.

Redan tidigt under sistförflutna århundradet uppmärksammades äfven i vårt land de fördelar, som genom en sakkunnigt ledd försöksverksamhet kunde beredas landthushållningens olika grenar.

Då landtbruksakademien genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 december 1811 upprättades, fick denna akademi sig förelagdt att genom anställande af försök och undersökningar »stadga erfarenheten, lätta utöfningen och afhjälpa hindren i alla delar af landthushållningen». För sådant ändamål uppläts ock år 1814 åt landtbruksakademien ett område å norra delen af Djurgården, sedermera benämndt Experimentalfältet.

Vid detta försöksfält anställde akademien redan från början odlingsförsök med olika kulturväxter, underkastade nyare kulturmetoder och nyuppfunna eller förbättrade in- och utländska jordbruksredskap pröfning, sökte utreda värdet af olika kreatursraser, foderämnen och utfodringsmetoder m. m.

Till dessa försök kommo på 1830-talet ytterligare sådana, som berörde trädgårdsskötsel, fruktodling och trädkultur i allmänhet. År 1834 uppdelades verksamheten vid Experimentalfältet på två skilda afdelningar: en landtbruks- och en trädgårdsafdelning.

De försök, som under den första tiden efter landtbruksakademiens upprättande utfördes å Experimentalfältet, voro så godt som uteslutande af praktisk natur.

I skrifvelse den 11 maj 1850 begärde emellertid akademien Kungl. Maj:ts tillåtelse att »för beredande af tillfälle för landtmannen att draga fördel af de kemiska sanningar och upptäckter, som stå i sammanhang med hans yrke», få antaga en agrikulturkemist med åliggande dels att gå allmänheten tillhanda med kemiska undersökningar af insända prof, och

dels att på rekvisition af enskilda jordbrukare besöka dessa för att på platsen för deras verksamhet lämna dem anvisningar och råd. Först år 1856 lyckades det dock akademien att finna för denna tjänst lämplig person, som akademien bemyndigades att på vissa villkor antaga. Utöfver det belopp, akademien själf för ändamålet anvisat, beviljades jämväl statsmedel till upprättande i Stockholm af ett kemiskt laboratorium för den sålunda antagne agrikulturkemisten, vid hvilket laboratorium undersökningar af jord, jordbruksprodukter samt gödsel- och fodermedel i växande omfattning under de närmast följande åren utfördes.

Länge dröjde det ej, innan man kom till insikt om, att detta i Stockholm förlagda kemiska laboratorium icke kunde lämna den praktiska försöksverksamheten det vetenskapliga bistånd, hvaraf densamma var i behof. Redan i början af 1860-talet väcktes förslag att å landtbruksakademiens experimentalfält få till stånd en agrikulturkemisk försöksanstalt, som, jämte det att den fortfarande skulle utöfva den kontrollverksamhet, hvilken ålåg det agrikulturkemiska laboratoriet, skulle få till uppgift att anställa experimentella forskningar inom de vetenskapsområden, som berörde jordbruket och dess binäringar.

Intresset för förverkligandet af detta förslag visade sig inom praktiska jordbrukarkretsar så lifligt, att såväl flera hushållningssällskap som enskilda jordbrukare ställde de för anstaltens första anordnande oundgängligaste medlen till akademiens förfogande. Till fortsättning och fullbordande af redan påbörjade åtgärder för tillvägabringande af en agrikulturkemisk försöksanstalt vid Experimentalfältet äfvensom för ett mer ändamålsenligt ordnande af nämnda Experimentalfält med därtill hörande byggnader beviljades, på framställning af Kungl. Maj:t, vid 1862—1863 årens riksdag dels ett tillfälligt anslag dels ock årsanslag till anstaltens underhåll m. m.

Såsom förut antydts, hade den agrikulturkemiska anstalten från början till uppgift ej endast att anställa vetenskapliga försök utan äfven att utöfva en omfattande kontrollverksamhet. I mån af jordbrukets utveckling och den i sammanhang därmed tilltagande användningen af artificiella gödsel- och fodermedel kom denna sistnämnda gren af anstaltens verksamhet att taga så mycken tid i anspråk, att tillfälle saknades till

anställande af vetenskapliga forskningsarbeten i önskvärd och ursprungligen afsedd utsträckning. Efter det emellertid särskilda för kontrollarbetena afsedda, med statsmedel understödda kemiska stationer år 1877 upprättats, befriades försöksanstalten från dessa arbeten och fick odeladt ägna sig åt vetenskapliga undersökningar och forskningar.

Genom den vid denna anstalt bedrifna försöksverksamheten ägnade man hufvudsakligen sin uppmärksamhet åt frågor, som berörde olika kulturväxters förmåga att utveckla sig på olika jordmån vid tillförsel af olika mängder gödselmedel af olika slag o. dyl.

Ganska snart visade sig af behofvet påkalladt, att möjlighet bereddes till anställande äfven af mikroskopiska och växtfysiologiska undersökningar i sammanhang med ofvannämnda agrikulturkemiska arbeten. Krafvet därpå gjorde sig så starkt gällande, att Kungl. Maj:t fann sig föranlåten att på framställning af landtbruksakademien hos 1876 års Riksdag begära anvisande dels för en gång af anslag till uppförande af ett växthus vid akademiens agrikulturkemiska anstalt och dels af ett årligt anslag, däraf en del var afsedd till arfvode åt en vid anstalten anställd botanist. Till denna Kungl. Maj:ts framställning lämnade Riksdagen sitt bifall. Sammankopplingen af de agrikulturkemiska och växtfysiologiska arbetena ägde bestånd till år 1885.

På grund dels af svårigheten för agrikulturkemiska anstaltens föreståndare, som måste vara kemist, att utöfva ledningen af botanistens arbeten, dels ock af den experimentella växtfysiologiens utveckling under de närmast föregående åren och vikten för jordbruksnäringen att tillgodogöra sig resultaten af de på detta område utförda vetenskapliga forskningarna, begärde Kungl. Maj:t hos 1885 års Riksdag anslag till upprättande vid Experimentalfältet af en fullständig växtfysiologisk försöksanstalt. Riksdagen biföll under visst villkor den gjorda framställningen.

Vid 1856—1858 årens riksdag beviljades dels till ökad aflöning åt en inspektor vid Experimentalfältet ett belopp af 1,500 r:dr dels ock såsom årsarfvode och hyresersättning åt agrikulturkemisten 2,600 r:dr.

Dessa belopp höjdes vid 1862—1863 årens riksdag med 900 r:dr till intendenten (förutvarande inspektoren), hvilken dessutom uppbar 600

r:dr från akademien, och med 1,400 r:dr till agrikulturkemisten. Därjämte anvisades vid samma riksdag 1,200 r:dr till aflöning åt agrikulturkemistens assistent.

Vid 1874 års riksdag förhöjdes intendentens aflöning af statsmedel med 400 kronor till 2,800 kronor. Enligt hvad af statsverkspropositionen framgår, åtnjöt bemälde tjänsteman därjämte, förutom förenämnda belopp 600 kronor af akademiens medel, naturaförmåner, uppskattade till 600 kronor. Med förhöjningen af 400 kronor afsågs, att intendentens löneförmåner skulle blifva desamma, som voro tillerkända agrikulturkemisten, eller 4,000 kronor.

Därutöfver medgafs vid samma riksdag, att intendentens aflöning finge efter fem års väl vitsordad tjänstgöring höjas med 500 kronor och efter ytterligare fem års enahanda tjänstgöring med 500 kronor. Äfven agrikulturkemisten tillerkändes rätt till aflöningsförhöjning med samma belopp och efter enahanda grunder som intendenten.

Aflöningen till assistenten vid agrikulturkemiska försöksanstalten höjdes från 1,200 till 1,500 kronor.

I statsverkspropositionen vid 1885 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att Riksdagen måtte på ordinarie stat bevilja till aflöning åt en föreståndare för den växtfysiologiska anstalten vid Experimentalfältet ett årligt belopp af 4,000 kronor samt medgifva, att bemälde föreståndares lön finge höjas efter fem och tio års väl vitsordad tjänstgöring, hvardera gången med 500 kronor.

Hvad Kungl. Maj:t föreslagit blef af Riksdagen beviljadt, men fäste Riksdagen därvid det villkor, att blifvande föreståndare skulle vara skyldig att, i händelse behof af biträde eller assistent yppades, själf vidkännas den därför nödiga utgiften.

Jämlikt beslut vid 1888 års riksdag medgafs, att assistenten vid agrikulturkemiska afdelningen skulle äga att efter tio års väl vitsordad tjänstgöring åtnjuta ett ålderstillägg till belopp af 300 kronor.

Föreståndarna för Experimentalfältets ifrågavarande afdelningar tillsattes, inspektorn eller föreståndaren för landtbruksafdelningen af landtbruksakademiens förvaltningskommitté och de båda öfriga af landtbruksakade-

mien på förslag af dess förvaltningskommitté. Åt alla tre var fri bostad vid Experimentalfältet upplåten.

Endast föreståndaren för den agrikulturkemiska anstalten hade att tillgå i det föregående omnämnd, af statsmedel aflönad assistent, hvilken tillsattes af ofvanberörda förvaltningskommitté.

Föreståndaren för den växtfysiologiska anstalten var enligt 1885 års Riksdags beslut skyldig att själf vidkännas de utgifter, som kunde komma att erfordras för aflönande af biträde eller assistent under någon del af året. Hos 1895 års Riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning om ändring därutinnan, därvid till aflöning åt fast assistent vid anstalten begärdes ett belopp af 1,500 kronor. Denna framställning vann emellertid icke Riksdagens bifall. På grund af den växande omfattningen af verksamheten vid denna afdelning anställdes emellertid sedermera ett tillfälligt arbetsbiträde hos föreståndaren, och bestredos kostnaderna därför till en början på enskild väg men öfvertogos från och med år 1904 af akademien.

En i jämförelse med landtbruksakademiens ofvannämnda försöksanstalter mer fristående ställning intog den i viss mån under akademien sorterande »centralanstalten för hushållningssällskapens lokala fältförsök», hvars uppgift var att bereda landets jordbrukare tillfälle att å egna gårdar få praktiska försök under sakkunnig ledning utförda för utrönande dels af jordens behof af olika slags gödselmedel och dels af det relativa värdet under vissa lokala förhållanden af olika i handeln förekommande gödselmedels användning.

Anstalten, som kommit till stånd på grund af en utaf hushållningssällskapens år 1897 samlade ombud gjord framställning till landtbruksakademien, började med ingången af år 1900 sin verksamhet. Anstaltens föreståndare, hvilken tillsattes af landtbruksakademiens förvaltningskommitté, uppbar af anstaltens medel en aflöning af i ett för allt 4,000 kronor. Förutom de af hushållningssällskap lämnade anslagen, hvilka för år 1904 uppgingo till sammanlagdt 11,160 kronor, åtnjöt anstalten årligen af statsmedel ett landtbruksakademien för ändamålet beviljadt anslag af 5,000 kronor.

I Experimentalfältets omedelbara närhet var sedan år 1898 en under landtbruksstyrelsen ställd entomologisk anstalt i verksamhet. Dess ända-

mål var att genom praktiskt vetenskapliga undersökningar utröna de för landtbruket skadliga insekternas lefnadssätt och lifsbetingelser samt medlen att förekomma eller hämma deras härjningar äfvensom att meddela allmänheten upplysningar och råd i nämnda afseenden.

Vid 1896 års riksdag hade, med anledning af framställning från Kungl. Maj:t, för inrättande af en under landtbruksstyrelsen ställd entomologisk anstalt beviljats till aflöningar dels åt en föreståndare 4,000 kronor med rätt för honom att räkna sig till godo två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, dels ock till en assistent med beräknad tjänstgöringsskyldighet under 7 månader af året 1,000 kronor samt till anstaltens underhåll och drift 1,500 kronor för år.

På framställning af Kungl. Maj:t höjde 1903 års Riksdag det sistnämnda årsanslaget till 2,100 kronor samt assistentens aflöning till 2,000 kronor. Med förhöjningen i sistnämnda hänseende afsågs, att assistentens tjänstgöringsskyldighet skulle utsträckas till hela året.

Förutom nu nämnda anstalter funnos jämväl andra institutioner, afsedda för försöksverksamhet på jordbruksområdet. I sådant hänseende må nämnas kemisk-växtbiologiska anstalten i Luleå, mosskulturföreningen, Sveriges utsädesförening, vid Ultuna och Alnarps landtbruksinstitut inrättade profningsanstalter för maskiner och redskap för landtbruket, smörprofningarna, frökontrollanstalter och kemiska stationer.

Såsom af det sagda framgår, funnos för flera grenar af landthushållningen anordnade särskilda anstalter för försöksverksamhet; däremot saknades sådan verksamhet nästan helt och hållet på boskapsskötselns och mejerihandteringens områden.

Redan år 1891 hade landtbruksakademien hos Kungl. Maj:t gjort framställning i syfte att få denna brist afhjälpt. Sedan framställningen remitterats till landtbruksstyrelsen, afgaf denna styrelse år 1898 underdånigt utlåtande, innefattande särskildt förslag i ämnet. Vid underdånig föredragning den 24 mars 1899 af detta ärende fann emellertid Kungl. Maj:t de gjorda framställningarna icke för det dåvarande till vidare åtgärd föranleda.

Sedan det nybildade jordbruksdepartementet år 1900 börjat sin verksamhet, upptogs ämnet ånyo, och erhöll departementschefen den 16 no-

vember samma år Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla sakkunniga personer att inom departementet biträda vid behandling af frågan, hvilka åtgärder borde från statens sida vidtagas för ett tillfredsställande ordnande af försöksverksamheten inom jordbruksområdet.

Sakkunnigas förslag i oktober 1901.

De af departementschefen utsedda sakkunniga aflämnade i oktober 1901 sitt förslag i ämnet. Enligt nämnda kommitterades mening borde försöksväsendet på jordbruksområdet till väsentlig del gå ut på att lösa praktiska spörsmål genom försök och utredningar, utförda under enhetlig vetenskaplig ledning, samt att så bekantgöra de vunna resultaten, att jordbruket af dem kunde draga största möjliga gagn.

Första ledet i jordbruksförsöksväsendet borde utgöras af en *centralanstalt*, afsedd att leda och sammanhålla samt att sålunda utgöra medelpunkten för hela jordbruksförsöksväsendet inom landet. Anstalten borde vara anlagd på så bred bas, att densamma så småningom, allt efter som sådant visade sig behöfligt, kunde i sig upptaga försök inom alla de olika grenarna af vårt jordbruks verksamhetsområden. Den borde vara så utrustad, att den på ett fullt nöjaktigt sätt skulle kunna verkställa vetenskapliga och tekniska utredningar, då sådana påfordrades för lösning af de praktiska spörsmålen.

Vidare fordrade systemet enligt kommitterades åsikt såsom väsentlig del *praktiska försök*, hvilka borde utföras hos jordbrukarna på skilda ställen i landet, men planläggas, ledas och öfvervakas af centralanstalten, dit vid försöken vunna resultat borde samlas för att bearbetas och offentliggöras.

Slutligen borde i systemet ingå under samverkan med hushållningssällskapen anordnade *uppvisningsfält*, vid hvilka genom upplysande föredrag redogörelser borde lämnas för de säkra och betydelsefulla resultat, som framgått ur försöken.

Beträffande centralanstaltens omfattning och verksamhetsområden ansågo kommitterade visserligen, såsom förut är antydt, att anstalten borde planläggas så, att den i sig skulle kunna upptaga och omfatta alla de olika grenarna af i vårt land bedrifven jordbruksverksamhet.

Därmed ville kommitterade dock icke hafva sagt, att anstalten med ens skulle eller borde framträda fullfärdig, utan ansågo de det tvärt-

om vara af största vikt, att den så småningom finge utveckla sig, och att man, först då nya behof gjorde sig kännbart gällande, fortsatte att bygga vidare på den grund, som från början lades. På detta sätt behöfde inga nämnvärda rubbningar företagas i åtskilliga då förefintliga institutioner, såsom svenska mosskulturföreningen, Sveriges utsädesförening, redskapsprofningarna, svenska smörprofningarna och växtbiologiska anstalten i Luleå. Med dessa borde ingen annan förändring äga rum, än att de ställdes i ett visst samarbete med den öfriga försöksverksamheten.

En centralanstalt af den omfattning, som för det dåvarande syntes behöflig, borde enligt kommitterades mening lämpligast kunna åvägabringas dels genom sammanslutning och utveckling af de institutioner, som redan funnes vid landtbruksakademiens experimentalfält, af anstalten för de lokala fältförsöken och af statens, då under landtbruksstyrelsen ställda entomologiska anstalt, dels genom nyinrättande af institutioner för försök på boskapsskötselns, mejerihandteringens och bakteriologiens områden samt för landtbrukstekniska undersökningar.

Upprättandet af och verksamheten vid den afsedda centralanstalten syntes kommitterade i hufvudsak böra åstadkommas genom statsmedel, så rikligt tilltagna, att anstaltens verksamhet i olika riktningar obehindradt kunde fortgå, äfven om medel från andra håll icke skulle stå den till buds. Endast därigenom vunnes den inre fasthet och det oberoende af tillfälliga opinioner, som vore en nödvändig förutsättning för, att en omfattande och ordnad försöksverksamhet skulle kunna bedrifvas. Därmed ville kommitterade dock ej förtaga hushållningssällskap och andra korporationer möjlighet att genom anstalten få undersökningar utförda för medel, som de för ändamålet beviljade, men anstaltens upprätthållande borde icke baseras därpå.

Då enligt kommitterades mening centralanstalten borde förläggas till landtbruksakademiens experimentalfält, uppstode frågan, i hvilket förhållande till akademien denna nya anstalt borde stå. Ett förslag i dylik riktning hade redan akademien själf framlagt i sin förut berörda framställning till Kungl. Maj:t om upprättande af en försöksanstalt på utfodringslärans och mejerihandteringens område. I denna framställning uttalade akademien såsom sin åsikt, att den föreslagna institutionen borde

ställas under närmare tillsyn af en utaf landtbruksakademien eller dess förvaltningskommitté utsedd, af sakkunniga ledamöter och däribland erfarna landthushållare sammansatt delegation, som finge till åliggande, bland annat, att vid början af hvarje år i samråd med föreståndaren uppgöra plan för årets arbeten.

Detta landtbruksakademiens förslag syntes kommitterade synnerligen förtjänt af beaktande och borde så till vida tillämpas på den nya centralanstalten, att densamma ställdes under en fristående styrelse, i hvilken landtbruksakademien utsåge ett visst antal ledamöter.

Då emellertid kostnaden för den försöksverksamhet, som ifrågavarande styrelse komme att få sig uppdraget att leda, uteslutande skulle bestridas af statsmedel, vore det både lämpligt och fullt befogadt, att åt Kungl. Maj:t förbehölles vederbörligt inflytande på styrelsens sammansättning.

Hvad centralanstaltens personal anginge, borde densamma, till blott så ringa antal, som nödvändigt erfordrades, utgöras af fast anställda personer, medan däremot tillfälliga biträden i så stor utsträckning som möjligt borde anlitas.

På grund af den principiella utredning, kommitterade lämnat, framlade de följande förslag till inrättande af en *centralanstalt*.

Anstaltens uppgift borde vara att genom vetenskapliga undersökningar och genom i olika delar af landet anordnade systematiska försök och uppvisningar åstadkomma utredning af för landthushållningen viktiga praktiska frågor.

Tills vidare skulle anstalten omfatta följande hufvudafdelningar, nämligen för försöksverksamhet på

I) jordbrukets och agrikulturkemiens områden,

II) boskapsskötselns, mejerihandteringens och bakteriologiens områden,

III) växtfysiologiens och växtsjukdomarnas områden, samt

IV) skadeinsekternas område.

Den *första* hufvudafdelningen i centralanstalten syntes kommitterade böra sammansättas af Experimentalfältets agrikulturkemiska anstalt och landtbruksafdelning samt af anstalten för de lokala fältförsöken. Där-

jämte borde på denna afdelning utföras alla för hela försöksverksamheten behöfliga analyser. Afdelningen skulle därför omfatta följande underafdelningar nämligen:

a) den agrikulturkemiska,
b) den analytiska,
c) för försök på det rena jordbrukets område,
d) för lokala fältförsök och uppvisningsfält.

För denna hufvudafdelning skulle tills vidare erfordras följande fasta personal: en föreståndare, två öfverassistenter samt en fast laboratorieassistent. Därjämte kräfde afdelningen tillfälliga assistenter och biträden i mån af behof.

Den *andra* hufvudafdelningen för försök på boskapsskötselns, mejerihandteringens och bakteriologiens områden måste helt och hållet nyinrättas med för verksamheten vid densamma erforderliga lokaler m. m.

Afdelningen skulle omfatta två underafdelningar:

a) för försök på boskapsskötselns och mejerihandteringens områden, och
b) den bakteriologiska.

Såsom skäl för att en särskild hufvudafdelning för försök på bakteriologiens område icke blifvit föreslagen anförde kommitterade, att de, då bakteriologiska undersökningar borde stå i närmaste samband med andra försök, särskildt inom de bägge första hufvudafdelningarna, ansett lämpligast att inordna en bakteriologisk afdelning under en af dessa och därvid valt andra hufvudafdelningen, enär en gemensam kemisk-analytisk afdelning redan blifvit inordnad under den första. Afsikten vore emellertid, att bakteriologiska undersökningar också för öfriga hufvudafdelningar där skulle utföras, dock med undantag för dem, vid hvilka, såsom exempelvis fallet blefve med den tredje, bakteriologiska undersökningar kunde blifva en af hufvuduppgifterna.

Af fast personal kräfde denna andra hufvudafdelning en föreståndare samt två öfverassistenter, af hvilka den ene skulle tjänstgöra såsom bakteriolog och den andre, då försök samtidigt påginge å första underafdelningens bägge områden, kunde öfvertaga ledningen af ettdera af dessa försök. Därjämte fordrades tillfälliga assistenter och biträden. Bland

dessa måste särskildt framhållas ett biträde för bokföring och beräkning af det högst vidlyftiga siffermaterial, som särskildt på denna afdelning komme att hopa sig. Denna plats finge inom ej alltför aflägsen framtid afses att fast besättas.

Den *tredje* hufvudafdelningen borde bildas af dåvarande växtfysiologiska anstalten. Af fast anställd personal kräfde denna afdelning en föreståndare och en assistent samt därjämte tillfälliga biträden i mån af behof.

Nödvändigheten af att anställa en fast assistent hade vid flera föregående tillfällen blifvit framhållen; i saknad af en dylik medhjälpare vore det för anstaltens föreståndare omöjligt att, såsom han borde, kunna förskaffa sig närmare kännedom om de växtsjukdomar, som vid olika tillfällen uppträdde i olika delar af landet. De å anstalten pågående arbetena måste nämligen, särskildt under sommarmånaderna, dagligen tillses och öfvervakas och kräfde sålunda med nödvändighet föreståndarens ständiga närvaro å platsen.

I de fall, där föreståndaren nödgats företaga en längre eller kortare resa, hade det flera gånger händt, att ganska viktiga arbeten måst afbrytas eller helt och hållet uppskjutas, detta endast på grund af, att ingen assistent funnits att tillgå, som under föreståndarens frånvaro kunnat intaga dennes plats.

Den *fjärde* hufvudafdelningen borde bildas af statens entomologiska anstalt. Denna skulle sålunda från landtbruksstyrelsen, under hvilken den då sorterade, flyttas öfver till samma högsta ledning som den, under hvilken den öfriga med statsmedel upprätthållna försöksverksamheten komme att lyda. Den vid ifrågavarande anstalt fast anställda personalen, som för det dåvarande utgjordes af en föreståndare och en assistent, borde bibehållas oförändrad.

Hvar och en af hufvudafdelningarna kräfde ovillkorligen äfven ett fast anställdt arbetsbiträde eller vaktmästare.

En ytterligare *femte* hufvudafdelning för landtbrukstekniska utredningar och undersökningar af antydt slag ansågo kommitterade både önskvärd och af behofvet påkallad. Vid densamma skulle undersökningar komma att i främsta rummet utföras såväl rörande beskaffenheten af de

olika råvaror, hvilka af landtmännen producerades för olika jordbrukets binäringar eller annan praktisk verksamhet, såsom bränneri, bryggeri, bageri m. m., liksom ock rörande dessa råvarors större eller mindre användbarhet för ifrågavarande ändamål, något, hvarom det alltid vore af stor ekonomisk betydelse för hvarje producent att erhålla så noggranna upplysningar som möjligt.

Då det emellertid vore nödvändigt att, innan förslag framställdes om upprättande af en dylik afdelning, genom sakkunnig person få närmare utredt, huru densamma lämpligast borde anordnas, huru stor personal, som för dess ledande erfordrades o. s. v., hade kommitterade icke upptagit denna afdelning i sitt föreliggande förslag utan endast velat framhålla önskvärdheten af att den med det snaraste komme till stånd.

Kommitterade framhöllo den synnerliga vikten däraf, att de löneförmåner, som fastställdes för de vid de olika hufvudafdelningarna bestämda fasta platserna, blefve så högt tilltagna, att man kunde påräkna icke endast att få platserna besatta med verkligt framstående och dugande män, utan äfven att dessa platser skulle utgöra ett eftersträfvansvärdt mål, för hvars uppnående det väl kunde löna sig att offra ett träget arbete och söka inhämta omfattande kunskaper. Det måste ock vara, enligt kommitterades mening, i hög grad önskvärdt, att personalombyte vid dessa platser så sällan som möjligt ägde rum, något som i lika hög grad gällde föreståndarplatserna som de närmast under dem sorterande öfverassistentplatserna.

På grund däraf ansågo kommitterade aflöningen för föreståndarna hvarken kunna eller böra sättas lägre än till 5,000 kronor, däraf 3,000 i lön och 2,000 i tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg efter 5 och 10 år, hvartdera å 500 kronor, samt fri bostad eller — om sådan ej kunde beredas — skälig hyresersättning.

De stora fordringar, som ovillkorligen måste ställas på öfverassistenternas duglighet, gjorde — yttrade kommitterade — att aflöningen för hvar och en af dem icke kunde sättas lägre än till 4,000 kronor, däraf 2,500 i lön och 1,500 i tjänstgöringspenningar med två ålderstillägg efter 5 och 10 år, hvartdera å 500 kronor, samt äfven här fri bostad eller motsvarande hyresersättning.

En mindre aflöning kunde bestämmas för de fast anställda assistenterna, nämligen 2,000 kronor, däraf 1,500 i lön och 500 i tjänstgöringspenningar, jämte fri bostad för ogift person.

Af den för centralanstalten erforderliga personalen borde föreståndarna tillsättas af Kungl. Maj:t på förslag af styrelsen. Öfriga biträden borde kunna på förslag af vederbörande afdelningsföreståndare antagas af styrelsen, som ock borde äga bestämma arfvoden för den icke fast anställda personalen. Alla fasta platser, som skulle besättas, borde anslås lediga. Rörande föreståndarplatserna borde det dock vara styrelsen medgifvet att dessförinnan hos Kungl. Maj:t hemställa om bemyndigande att till den lediga platsen kalla därtill särskildt lämplig, framstående person.

Åt hvar och en af de i centralanstalten ingående afdelningarna borde medgifvas en så fristående och självständig verksamhet som möjligt. Gifvetvis komme emellertid många beröringspunkter att finnas dem emellan, hvarjämte allt, som här kunde bidraga till åstadkommande af en liflig samverkan, i afsevärd grad måste befordra och underlätta uppnåendet af de för landtbruket i stort sedt gagneliga resultat, som man med denna försöksverksamhet afsåge att vinna.

På grund däraf syntes det kommitterade lämpligt, att föreståndarna jämte öfverassistenterna gemensamt bildade en nämnd, till hvilken styrelsen kunde hänskjuta inom densamma väckta eller till densamma öfverlämnade förslag och frågor, som kräfde en närmare, på sakkunskap grundad utredning. Därjämte borde det åligga nämnden att för kommande års verksamhet uppgöra plan, hvilken borde underställas styrelsens pröfning, samt att dessutom, då förhållandena sådant påkallade, sammanträda till gemensamma öfverläggningar och beslut.

Kommitterade framhöllo önskvärdheten af, att tillfälle bereddes landtbruksakademiens sekreterare att på det närmaste följa den vid centralanstaltens olika afdelningar bedrifna försöksverksamheten. Detta syntes kommitterade lämpligast kunna ske genom att han erhölle säte och stämma i berörda nämnd, hvilket med så mycket större skäl borde medgifvas honom, som han å det åt akademien upplåtna Experimentalfältet, där den ifrågavarande försöksverksamheten skulle komma att få sin hufvudstation, representerade akademien, lägenhetens innehafvare. Att akademiens sek-

reterare stode i närmaste förbindelse med ledarna af försöksverksamheten, vore dessutom äfven från den synpunkten af vikt, att försöksverksamhetens resultat alltid borde genom akademien publiceras i dess tidskrift.

En af nämndens ledamöter borde af styrelsen förordnas att för viss tid, exempelvis två år, vara nämndens ordförande och att i denna sin egenskap handhafva närmaste ledningen af alla centralanstaltens angelägenheter i enlighet med af styrelsen därför utfärdad instruktion. Denne nämndens ordförande skulle vid styrelsens sammanträden närvara med rätt att i öfverläggningarna men ej i besluten deltaga. Vid behandlingen inför styrelsen af försöksplanen för kommande år borde äfven öfriga ledamöter af nämnden under samma betingelser vara närvarande.

Centralanstaltens ledning syntes kommitterade böra anförtros åt en särskild för ändamålet tillsatt styrelse af fem ledamöter, utsedda dels af Kungl. Maj:t och dels af landtbruksakademien.

Denna styrelse, för hvilken instruktion borde utfärdas af Kungl. Maj:t, borde hafva till uppgift bland annat:

att öfvervaka och genom de särskilda föreståndarna leda den försöksverksamhet, som utfördes vid de olika afdelningarna,

att uppgöra och fastställa instruktion för anstaltens föreståndare, tjänstemän och betjänte,

att årligen genom landtbruksakademiens förvaltningskommitté till Kungl. Maj:t för fastställelse ingifva arbetsplan och stat för följande år samt berättelse öfver de olika afdelningarnas verksamhet under det förflutna året, samt

att verka för åstadkommande af samarbete med den öfriga i landet anordnade försöksverksamheten inom jordbruket och dess binäringar, för hvilket ändamål styrelsens ordförande borde äga rätt att till öfverläggningar kalla ledarna af försöksverksamheten vid förening eller anstalt, som vore understödd med statsmedel.

De åtgärder, som kommitterade ansågo behöfliga för att på ett tillfredsställande sätt ordna jordbruksförsöksväsendet, skulle sålunda utgöras af en utsträcktare användning af dittills befintliga anstalter jämte upprättande af nya institutioner på områden, som för jordbruket vore af största betydelse, samt slutligen inordnandet af hela försöksväsendet under

enhetlig ledning, hvarigenom detsamma komme i närmaste samverkan och beröring med det praktiska jordbruket.

Särskilda delegerades kostnadsförslag.

Sedan kommitterades betänkande blifvit öfverlämnadt till chefen för jordbruksdepartementet, hade två af kommitterade på särskildt uppdrag och efter samråd med föreståndarna för de institutioner, som voro afsedda att uppgå i den ifrågasatta försöksanstalten, uppgjort mera detaljeradt kostnadsförslag för genomförande af det i nämnda betänkande framlagda förslaget till försöksverksamhetens ordnande.

Förutom kostnader för byggnader m. m. samt anslag för en gång till utrustning och inredning af de olika institutionerna upptogos i delegerades kostnadsförslag följande årliga anslagsposter i kronor:

A) för afdelning I (agrikulturkemi och jordbruk):		
aflöningar: föreståndaren	5,000	
2 öfverassistenter	8,000	
1 assistent	2,000	
1 arbetsbiträde eller vaktmästare	800	
1 arbetsbiträde eller dräng	600	16,400
årsanslag:		
för försöken å underafdelningarna a) och b) (den agrikulturkemiska och den analytiska):		
1) laboratorieutensilier, försöksgård m. m.	4,000	
2) tillfälliga assistenter och biträden	4,800	
för försöken å underafdelning c) (landtbruksförsöken)	5,000	
för försöken å underafdelning d) (lokala fältförsöken och uppvisningsfälten)	5,000	18,800
B) för afdelning II (boskapsskötsel, mejerihandtering och bakteriologi):		
aflöningar: föreståndaren	5,000	
2 öfverassistenter	8,000	
1 arbetsbiträde eller vaktmästare	800	13,800
årskostnader för försöken:		
1) tillfälliga assistenter och räknebiträde	7,000	
2) försöksutgifter å gårdarna, resor m. m.	10,000	17,000
C) för afdelning III (växtfysiologi och växtpatologi):		
aflöningar: föreståndaren	5,000	
1 assistent	2,000	
1 arbetsbiträde eller vaktmästare	800	7,800

årskostnader för försöken:		
1) uppvärmning, belysning, inventarier, körslor m. m.	3,500	
2) försök utom stationen med resor	1,000	
3) tillfälliga biträden	2,000	6,500
D) för afdelning IV (entomologi):		
aflöningar: föreståndaren	5,000	
1 assistent	2,000	
1 arbetsbiträde eller vaktmästare	800	7,800
årskostnader för försöken		1,500
För samtliga de tre första afdelningarna erforderliga årskostnader:		
1) tryck och expenser	6,000	
2) underhåll af byggnader, vägar, tomter m. m.	7,500	
3) vattenkostnad	1,900	15,400
Sammandrag:		
aflöningar:		
för afdelning I	16,400	
» » II	13,800	
» » III	7,800	
» » IV	7,800	45,800
årskostnader:		
för försöken å afdelning I	18,800	
» » » » II	17,000	
» » » » III	6,500	
» » » » IV	1,500	
» tryck och expenser	6,000	
» underhåll af byggnader m. m.	7,500	
» vatten	1,900	59,200
Summa årliga kostnader kronor		105,000

Utlåtande af landtbruksakademien 1903.

Uti afgifvet utlåtande den 18 maj 1903 uttalade landtbruksakademien sitt fulla gillande af grundprinciperna för den föreslagna anordningen af landtbrukets försöksväsende, och fann akademien äfven kommitterades förslag om centralanstaltens sammansättning och begränsningen för det dåvarande till de i förslaget upptagna hufvud- och underafdelningarna vara väl grundadt.

I afseende på den personal, som beräknades blifva erforderlig, samt de aflöningsförmåner, som för denna borde fastställas, hade akademien icke något att anmärka mot förslaget.

Som ett villkor för medgifvandet, att centralanstalten finge förläggas till Experimentalfältet, ansåg sig akademien dock böra uppställa det förbehåll, att följande vid akademiens agrikulturkemiska och växtfysiologiska anstalter och dess landtbruksafdelning anställda tjänstemän, nämligen professorn Henrik Gustaf Söderbaum, professorn Jakob Eriksson, inspektoren Sigurd Rhodin och assistenten Carl Gustaf Eggertz, blefve i den nya organisationen utan ansökan bibehållna vid anställningar, motsvarande dem, de då innehade, och med aflönings- och pensionsförmåner ej understigande dem, de i akademiens tjänst fått sig tillförsäkrade, samt att de skulle äga att i afseende på rätt till ålderstillägg och pension tillgodoräkna sig den tid, de före öfverflyttningen å den nya staten varit anställda i akademiens tjänst.

I sammanhang därmed uttalade akademien såsom ett önskemål, att föreståndaren för hushållningssällskapens lokala fältförsök Pehr Bolin, hvilken i tjänsteställning närmast vore jämförlig med föreståndaren för akademiens landtbruksafdelning inspektor Rhodin, likaledes utan ansökan blefve i den nya organisationen bibehållen vid befattning motsvarande den, han då innehade, och med aflöningsförmåner ej understigande dem han i sin dåvarande tjänst fått sig tillförsäkrade.

Den intima förbindelse och samverkan mellan försöksanstaltens olika afdelningar, som framhållits såsom en af grundprinciperna vid försöksverksamhetens omorganisation, syntes akademien på ett betryggande sätt komma att ernås genom upprättandet af den föreslagna nämnden samt därigenom, att plats i denna nämnd blifvit beredd äfven för akademiens sekreterare, hvilken enligt akademiens stadgar hade att ägna sin uppmärksamhet åt alla grenar af landthushållningen.

För sekreterarens deltagande i nämndens arbeten ansåg akademien dessutom tala, jämte de af kommitterade anförda skälen, att därigenom kunde åstadkommas en närmare förbindelse mellan akademien och försöksanstalten, och att därigenom önskningar, som inom akademien uttalades i afseende på föremål för blifvande försök, finge större utsikt att vinna beaktande vid försöksplanens uppgörande.

Beträffande de föreslagna bestämmelserna om styrelsen öfver centralanstalten framställdes emellertid af akademien vissa erinringar.

Yttrande af hushållningssällskapens ombud i nov. 1903.

Hushållningssällskapens under november månad 1903 samlade ombud förklarade uti infordradt yttrande, att ombuden med liflig tillfredsställelse tagit del af det på jordbruksdepartementets initiativ tillkomna, af erkändt kompetenta sakkunniga afgifna förslag till centralisation och vidare utveckling af jordbruksförsöksverksamheten inom vårt land. Ombuden, som funnit berörda förslag synnerligen välbetänkt och i sina detaljer omsorgsfullt genomarbetadt, ville därför i hufvudsak ansluta sig till det tillstyrkande utlåtande öfver ifrågavarande förslag, som af landtbruksakademien afgifvits. Endast med afseende å en mindre detalj hyste ombuden en från nyssnämnda utlåtande afvikande mening, nämligen i fråga om sammansättningen af styrelsen för den föreslagna centralanstalten.

Utlåtande af landtbruksstyrelsen 18/5 1904.

Äfven landtbruksstyrelsen förklarade sig uti afgifvet utlåtande den 18 maj 1904 i hufvudsak gilla det af de sakkunniga uppgjorda förslaget.

I fråga om styrelsen för den föreslagna anstalten anslöt sig landtbruksstyrelsen till ett af landtbruksakademien framlagdt förslag i ämnet.

I anledning af de sakkunnigas förslag, att den entomologiska anstalten skulle ingå såsom en hufvudafdelning under den föreslagna centralanstalten och sålunda komma under samma högre ledning som denna, erinrade landtbruksstyrelsen därom, att den entomologiska anstalten, enligt Riksdagens beslut år 1896, blifvit lagd under landtbruksstyrelsen med särskildt fästadt afseende på, att anstaltens verksamhet skulle ledas i en verkligt praktisk riktning.

Såsom det visat sig, hade också den anstalten tillkommande uppgiften att lämna allmänheten behöfliga upplysningar och råd rörande skadeinsekterna och sättet för deras bekämpande så upptagit såväl föreståndarens som assistentens tid, att tillfälle ej gifvits till särskilda vetenskapliga forskningar utöfver dem, som dagligen påkallades och vore af mer tillfällig natur.

Under förklarande, att styrelsen insåge önskvärdheten af att jordbruksförsöksverksamheten äfven komme att omfatta de för landtbruket skadliga insekterna och att styrelsen väl funne, att denna gren af försöksväsendet borde utöfvas vid entomologiska försöksanstalten, hade landtbruksstyrelsen för sin del ej något att invända mot förslaget att till centralanstalten öfverflytta entomologiska anstalten, men ville dock på samma gång framhålla

nödvändigheten af att densamma bereddes ökadt anslag, i samma mån en utsträckt försöksverksamhet på det entomologiska området där komme att äga rum. I motsatt fall skulle anstaltens rent praktiska verksamhet behöfva inskränkas, hvilket, enligt landtbruksstyrelsens åsikt, vore till skada för vårt landtbruk.

I afseende å tillsättandet af tjänstemännen vid centralanstalten ansåg landtbruksstyrelsen, att alla fasta tjänster borde tillsättas efter ansökan. Styrelsen sade sig emellertid icke hafva något att erinra mot det villkor med afseende å vissa hos landtbruksakademien då anställda tjänstemän, som akademien uppställt för sitt medgifvande därtill, att centralanstalten finge förläggas vid Experimentalfältet.

Beträffande de för försöksverksamheten beräknade årliga utgifter, 105,000 kronor, syntes det landtbruksstyrelsen, att denna summa på intet sätt kunde anses hög, då den jämfördes med hvad andra länder offrade på sitt jordbruksförsöksväsende. Särskildt ansåg styrelsen det kunna påpekas, att uti nämnda post innefattades statsanslag, som för det dåvarande utginge till landtbruksafdelningen samt agrikulturkemiska och växtfysiologiska anstalterna vid landtbruksakademiens experimentalfält, äfvensom anslaget till entomologiska anstalten.

Styrelsen fann sig ock böra framhålla vikten däraf, att aflöningarna för de vid den föreslagna anstalten anställda tjänstemännen ej blefve satta lägre, än det uppgjorda kostnadsförslaget angåfve; resultatet af anstaltens arbete vore nämligen beroende därpå, att fullt dugliga personer komme att leda och utföra försöksarbetena, och någon utsikt att till anstalten förvärfva och vid densamma bibehålla framstående förmågor funnes ej, om icke åt dem kunde erbjudas jämförelsevis goda löneförmåner.

Proposition vid 1905 års riksdag.

Vid föredragning den 14 januari 1905 inför Kungl. Maj:t af ifrågavarande ärende yttrade vederbörande departementschef, bland annat, följande.

Den af kommitterade föreslagna centralanstalten skulle komma att omfatta fyra hufvudafdelningar för försöksverksamhet, nämligen på

I) jordbrukets och agrikulturkemiens områden,

II) boskapsskötselns, mejerihandteringens och bakteriologiens områden,

III) växtfysiologiens och växtsjukdomarnas områden, samt

IV) skadeinsekternas område.

Mot denna kommitterades uppdelning och gruppering af försöksverksamheten kunde departementschefen icke underlåta att anmärka det enligt hans mening olämpliga i att sammankoppla försöken på jordbrukets område med dem på agrikulturkemiens samt att uppdraga ledningen af och öfverinseendet öfver samtliga dessa försök åt *en* föreståndare, hvilken gifvetvis alltid måste vara en i sitt fack framstående agrikulturkemist.

Departementschefen befarade, att detta lätt skulle kunna få till följd, att jordbruksförsöken icke alltid komme att ledas i den praktiska riktning, han ansåge önskvärd. Dessa försök syntes departementschefen med nödvändighet hos ledaren af desamma kräfva större såväl agronomisk fackkunskap som praktisk erfarenhet i jordbrukets bedrifvande, än som i regel kunde påräknas hos en vetenskapsman.

Det vore visserligen sant, att enligt kommitterades förslag omordade fackkunskap och erfarenhet skulle inom hufvudafdelningen finnas representerade hos de båda öfverassistenterna, men detta syntes departementschefen icke tillräckligt betryggande för uppnående af de resultat, som afsåges med försöken.

Om den praktiska jordbruksdriften skulle kunna af den föreslagna centralanstalten draga den nytta, man afsåge, borde enligt departementschefens mening de båda under kommitterades första hufvudafdelning för jordbruk och agrikulturkemi förlagda underafdelningarna för försök på det rena jordbrukets område och för lokala fältförsök och uppvisningsfält gemensamt bilda en agronomisk hufvudafdelning med särskild för ändamålet utbildad föreståndare samt en öfverassistent.

Denna förändring kräfde icke i andra hänseenden ökade kostnader, än att en af de föreslagna öfverassistentlönerna måste förändras till en föreståndarlön samt en föreståndarbostad uppföras i stället för en af de föreslagna öfverassistentbostäderna, och det syntes departementschefen, att dessa ökade kostnader mer än väl uppvägdes af de afsevärda fördelar, som genom dem skulle vinnas.

Mot kommitterades förslag till försöksverksamhetens ordnande hade han i öfrigt icke något annat att erinra, än att han i likhet med såväl landtbruksakademien som landtbruksstyrelsen ansåg, att landtbruksakademiens direktör och dess sekreterare borde vara självskrifna ledamöter af centralanstaltens styrelse, som sålunda skulle komma att bestå af — förutom dessa — fem ledamöter, af hvilka Kungl. Maj:t borde utse tre och akademien två.

I byggnadskostnader, föranledda af den ifrågasatta centralanstaltens upprättande, ingick äfven kostnad för uppförande af bostäder åt öfverassistenter. I detta hänseende anförde departementschefen, att, då man hade att välja emellan att uppföra sistnämnda bostäder eller att lämna öfverassistenterna skälig hyresersättning, det förra syntes honom obetingadt vara att föredraga icke endast på grund af att det i längden, i all synnerhet med de dåvarande högt uppdrifna hyrorna i hufvudstaden, blefve för statsverket billigast, utan äfven af det långt ifrån oviktiga skälet, att arbetenas jämna fortgång otvifvelaktigt i hög grad kunde befordras genom att de till afdelningarna hörande öfverassistenterna voro boende på platsen.

De af kommitterade föreslagna aflöningsförmånerna till centralanstaltens tjänstemän fann departementschefen väl afvägda och ansåg i likhet med kommitterade, att man, om dessa förmåner sattes lägre, icke kunde räkna att få platserna besatta med verkligt framstående och dugande män. Det blefve nämligen dessa vid anstalten anställda tjänstemän, som närmast komme att bära ansvaret för att statens uppoffringar för den föreslagna försöksverksamhetens igångsättande och fortsatta bedrifvande skulle komma att motsvara de vid denna verksamhet knutna förhoppningarna. Detta ansvar påkallade aflöningsförmåner, som, såvidt möjligt, svarade däremot.

Såsom ett ytterligare skäl att hvad särskildt beträffade föreståndarna för de agrikulturkemiska och växtfysiologiska afdelningarna ansluta sig till de af kommitterade föreslagna aflöningsförmånerna, 5,000 kronor med två ålderstillägg, hvardera a 500 kronor, samt fri bostad, anförde departementschefen, att han på grund af en utaf landtbruksakademien år 1904 gjord hemställan och sålunda oafsedt föreliggande förslag till försöksverk-

samhetens ordnande och det väsentligt ökade arbetet för verksamhetens ledare, som förslagets förverkligande skulle komma att få till gifven följd, varit betänkt att hos Kungl. Maj:t hemställa om förhöjning i de till landtbruksakademiens agrikulturkemist och växtfysiolog då utgående lönerna — 4,000 kronor med två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, jämte fri bostad — af hvilka den förres hade bestämts till sitt dåvarande belopp år 1874 och den senares visserligen något senare eller år 1885, då tjänsten inrättades, hvarvid lönen emellertid hade satts till samma belopp som för agrikulturkemisten.

Då departementschefen ansåg det synnerligen önskvärdt, att at verksamheten såväl vid hufvudafdelningen för försök å boskapsskötselns, mejerihandteringens och bakteriologiens områden, som vid den af honom föreslagna nya agronomiska hufvudafdelningen redan från början gåfves sådan omfattning, att dessa afdelningar blefve det praktiska jordbruket till det gagn, man genom deras upprättande ville bereda detsamma, syntes det honom, att aflöningsförmånerna ej heller för dessa hufvudafdelningars föreståndare borde sättas lägre än de af kommitterade föreslagna.

Detsamma gällde ock föreståndaren för entomologiska afdelningen, dittillsvarande entomologiska anstalten. Sedan lönen till föreståndaren för denna anstalt år 1896 bestämts till sitt dåvarande belopp — 4,000 kronor jämte två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor — hade anstaltens verksamhet så utvidgats, att ökadt anslag till uppehållande af densamma måst af Riksdagen begäras och blifvit beviljadt. Då verksamheten genom den samverkan, man ville skapa mellan den föreslagna centralanstaltens entomologiska och öfriga afdelningar, gifvetvis skulle komma att ytterligare tillväxa, ansåg departementschefen det kunna med visshet förutses, att ifrågavarande verksamhet komme att få en omfattning, som fullt motsvarade den vid öfriga afdelningar.

Att under sådana förhållanden bestämma lönen för ifrågavarande afdelningsföreståndare lägre än för öfriga föreståndare, syntes departementschefen icke böra ifrågakomma. Då det för arbetenas öfvervakande vid afdelningen och deras jämna fortgång vore nödvändigt att såväl föreståndare som assistent bodde på platsen och då entomologiska anstaltens byggnader icke lämnade utrymme därtill, hade departementschefen ej heller

tvekat att, i enlighet med föreliggande förslag, hemställa om anslag till uppförande af till bostad för föreståndaren afsedd byggnad och sålunda bereda honom, liksom öfriga afdelningsföreståndare, förmånen af för hans plats afpassad fri bostad.

I likhet med kommitterade ansåg departementschefen, att stora fordringar ovillkorligen måste ställas på öfverassistenternas duglighet, i det att den verksamhet, de såsom försöksledare, hvar och en inom sin underafdelning, komme att utöfva, alltid i väsentlig grad måste blifva af självständig natur. Då man till följd däraf på deras fackutbildning måste ställa samma stora kraf som på föreståndarnas, hade departementschefen funnit de af kommitterade föreslagna aflöningsförmånerna — 4,000 kronor med två ålderstillägg, hvartdera à 500 kronor, jämte fri bostad — sådana, att ändring i dem hvarken kunde eller borde ifrågasättas.

Beträffande de föreslagna assistenterna, hvilkas aflöning icke heller kunde bestämmas lägre än den föreslagna eller till 2,000 kronor jämte bostad för ogift person, syntes det departementschefen lämpligt att tillsätta dem endast på förordnande. För såväl assistenten som den afdelning, vid hvilken han tjänstgjorde, borde det vara en fördel att på förhand söka förebygga, att han alltför länge kvarblefve å en plats, så lågt aflönad som de ifrågavarande enligt sakens natur måste vara.

I det uti kostnadsförslaget upptagna beloppet till aflöningar åt centralanstaltens tjänstemän och betjänte, sammanlagdt 45,800 kronor, ansåg departementschefen sig sålunda icke böra föreslå annan förändring, än den genom utbyte af en öfverassistentlön mot en föreståndarlön påkallade förhöjningen med 1,000 kronor.

Mot de beräknade årskostnaderna för försöksverksamhetens bedrifvande m. m., sammanlagdt 59,200 kronor, sade sig departementschefen så mycket mindre kunna hafva något att erinra, som han i fråga om vissa i denna summa ingående belopp, såsom till försöksverksamheten såväl på det rena jordbrukets som på boskapsskötselns, mejerihandteringens och bakteriologiens områden, i likhet med delegerade fann dessa belopp visserligen vara tillräckliga för försöksverksamhetens igångsättande, men att de, allteftersom verksamheten vid anstalten utvecklade sig, tvifvelsutan behöfde i någon mån förökas.

Det enda belopp, som möjligen kunde tyckas väl högt tilltaget, var det för underhåll af byggnader, vägar m. m., 7,500 kronor. På grund af hvad departementschefen anfört rörande vissa andra i förslaget upptagna belopp, och enär han i likhet med landtbruksakademien fann det fullt berättigadt att, då en del af Experimentalfältet upplätes till centralanstalten, den för denna egendom utgående afgälden till motsvarande del bestredes af anstaltens medel, hade han emellertid icke funnit anledning föreslå någon förändring i ofvan angifna slutsumma, 59,200 kronor.

För den föreslagna försöksverksamhetens bedrifvande skulle sålunda komma att kräfvas ett årsanslag af sammanlagdt 106,000 kronor.

Landtbruksakademien hade vid sitt medgifvande till den föreslagna centralanstaltens förläggande till Experimentalfältet fäst förbehåll i fråga om vissa vid akademiens agrikulturkemiska och växtfysiologiska anstalter och dess landtbruksafdelning anställda tjänstemän.

I detta afseende uttalade departementschefen, att professorn Söderbaum och professorn Eriksson finge anses självskrifna att, där de så önskade, vid den nya centralanstalten öfvertaga, Söderbaum föreståndarbefattningen för den agrikulturkemiska och Eriksson föreståndarbefattningen för den växtfysiologiska hufvudafdelningen; och ansåg sig departementschefen böra föreslå utverkande af rätt för dem att för erhållande af ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, de före öfverflyttningen å den nya staten varit anställda i akademiens tjänst, den förre såsom akademiens agrikulturkemist och den senare såsom akademiens växtfysiolog.

Hvad anginge inspektoren Rhodin, ansåg departementschefen det utan tvifvel vara af synnerligen stort intresse för centralanstalten att kunna förvärfva honom antingen såsom föreståndare för eller öfverassistent vid den af departementschefen föreslagna agronomiska hufvudafdelningen, enär han på grund af ingående erfarenhet på ifrågavarande område och framstående duglighet särdeles väl lämpade sig för hvilkendera af dessa befattningar, som kunde ifrågakomma.

Enär Rhodin för det dåvarande åtnjöte en aflöning af 3,800 kronor, däri inberäknade två intjänade ålderstillägg, skulle för honom öfverflyttning till vare sig föreståndar- eller öfverassistentbefattning komma att medföra förbättring i dåvarande lönevillkor, och någon svårighet att, därest

Rhodin själf ville öfvergå till den nya anstalten, i fråga om honom uppfylla akademiens berörda villkor förefunnes alltså icke heller.

Därest emellertid Rhodin skulle komma att stanna vid öfverassistentbefattning, skulle hans aflöning i första lönegraden endast med 200 kronor öfverstiga hans dåvarande inkomster af tjänsten, och billigheten syntes därför fordra, att äfven honom bereddes rätt att i sådant fall för åtnjutande af ålderstillägg räkna sig till godo sin tjänstetid såsom inspektor.

I sammanhang med ofvannämnda tre tjänstemäns öfverflyttning på den nya staten skulle de af dem innehafda tjänstebefattningarna komma att indragas.

Hvad slutligen assistenten Eggertz anginge, hade han, på grund af sjukdom, af landtbruksakademien beviljats tjänstledighet. Då anledning icke funnes antaga, att Eggertz kunde komma att återinträda i tjänstgöring, syntes hans öfverflyttning till befattning vid centralanstalten icke kunna ifrågakomma. Vid sådant förhållande, och enär hans dåvarande befattning måste anses likställd med ordinarie statstjänst, skulle nämnda befattning icke kunna indragas förrän vid hans afgång från densamma.

Frågan om såväl denna som öfriga tre omförmälda befattningars indragning ansåg departementschefen emellertid böra underställas Riksdagens pröfning i sammanhang med förslaget om centralanstaltens inrättande, och syntes detta lämpligast ske i den form, att Kungl. Maj:t föreslog Riksdagen, att bland villkoren för dess medgifvande till upprättande af samma anstalt upptoges, att befattningarna såsom agrikulturkemist, växtfysiolog och inspektor vid landtbruksakademiens experimentalfält vid tidpunkten för anstaltens upprättande samt assistentbefattningen vid landtbruksakademiens agrikulturkemiska anstalt efter dåvarande innehafvarens af denna befattning afgång skulle indragas.

Såsom ofvan anförts, skulle enligt departementschefens förslag för försöksverksamhetens bedrifvande komma att erfordras ett årsanslag af sammanlagdt 106,000 kronor. Enär emellertid efter beviljandet af detta belopp en del anslagsposter skulle kunna indragas eller upphöra att utgå, skulle den ökade årliga kostnad, som genom ordnandet af försöksverksamheten på jordbruksområdet på föreslaget sätt komme att tillskyndas statsverket, inskränka sig till 69,300 kronor.

De byggnadsarbeten, som den nya centralanstaltens upprättande föranledde, voro, enligt hvad departementschefen vidare framhöll, så omfattande, att de icke syntes kunna i så god tid medhinnas, att verksamheten vid anstalten kunde börja tidigare än med ingången af år 1907.

På grund häraf och då detta uppskof finge anses fördelaktigt äfven från den synpunkten, att tillfälle därigenom bereddes personer, som möjligen ämnade söka de med anledning af försöksverksamhetens utvidgning nyupprättade platserna, att ytterligare meritera sig för deras erhållande, höll departementschefen före, att, därest Kungl. Maj:t gillade hans uppfattning om upprättande å Experimentalfältet af en centralanstalt för försöksväsendet på jordbruksområdet, af 1905 års Riksdag borde äskas endast det till byggnadsarbeten m. m. erforderliga belopp, 222,500 kronor.

Oaktadt sålunda de för årskostnadernas täckande erforderliga medlen icke syntes behöfva finnas för Kungl. Maj:t tillgängliga under år 1906, ansåg departementschefen likväl nödvändigt, att Kungl. Maj:t redan då inhämtade Riksdagens medgifvande till den tillämnade centralanstaltens upprättande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af departementschefen angifven organisationsplan och i sammanhang därmed underställde Riksdagens pröfning ett fullständigt förslag till stat för anstalten.

Departementschefen framlade följande förslag till stat.

Aflöning	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
1 föreståndare	3,000	2,000	5,000	Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
4 föreståndare	12,000	8,000	20,000	
1 öfverassistent	2,500	1,500	4,000	
2 öfverassistenter	5,000	3,000	8,000	
3 assistenter, arfvoden . . .	—	—	6,000	
5 vaktmästare eller arbetsbiträden, arfvoden	—	—	3,800	
Aflöning summa kronor	—	—	46,800	
Till centralanstaltens öfriga utgifter	—	—	59,200	
Summa kronor	—	—	106,000	

Anm. Föreståndare, öfverassistent, assistent samt vaktmästare eller arbetsbiträde åtnjuta jämväl fri bostad.

För åtnjutande af de sålunda angifna aflöningsförmånerna för föreståndare och öfverassistenter vid centralanstalten föreslog departementschefen enahanda villkor och förbehåll, som vid löneregleringar och ordinarie tjänstebefattningars inrättande då i allmänhet på senare tider plägat stadgas.

Han hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att

dels medgifva, att med ingången af år 1907 finge å landtbruksakademiens experimentalfält i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den af honom angifna organisationsplan upprättas en centralanstalt för försöksväsendet på jordbruksområdet, under villkor *att* ej mindre befattningarna såsom agrikulturkemist, växtfysiolog och inspektor vid landtbruksakademiens experimentalfält med utgången af år 1906 samt assistentbefattningen vid landtbruksakademiens agrikulturkemiska anstalt efter dåvarande innehafvarens af denna befattning afgång indroges, än äfven i öfrigt de anslag, hvilka af Riksdagen under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar» blifvit beviljade såväl till uppehållande af den dittills bedrifna försöksverksamheten vid landtbruksakademiens agrikulturkemiska och växtfysiologiska anstalter samt landtbruksafdelning och till ersättning för de kostnader, som kunde tillskyndas akademien för afgifvande till Kungl. Maj:t af anbefallda utredningar och utlåtanden, som ock till uppehållande af statens entomologiska anstalts verksamhet, från och med år 1907 upphörde att utgå, samt *att* landtbruksakademien utfäste sig att, så länge akademien innehade Experimentalfältet och försöksverksamheten vid ifrågavarande centralanstalt upprätthölles med statsmedel, för verksamhetens bedrifvande upplåta den del af Experimentalfältet med därå befintliga, för ändamålet erforderliga byggnader, hvilken för det dåvarande disponerades af landtbruksakademiens kemiska och växtfysiologiska anstalter samt landtbruksafdelning;

dels godkänna det af departementschefen uppgjorda förslaget till stat för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet äfvensom de villkor och förbehåll, som föreslagits för åtnjutande af de i samma stat upptagna löneförmåner;

dels och medgifva, att landtbruksakademiens agrikulturkemist, professorn Henrik Gustaf Söderbaum, och landtbruksakademiens växtfysiolog,

professorn Jakob Eriksson, vid öfvergång till föreståndarbefattningar vid centralanstalten, samt inspektoren vid landtbruksakademiens experimentalfält Sigurd Rhodin, därest han komme att öfvergå till öfverassistentbefattning vid nämnda anstalt, finge i afseende å rätt till ålderstillägg i de nya befattningarna tillgodoräkna sig en hvar den tid, han varit i sin dåvarande befattning hos landtbruksakademien anställd.

I statsverkspropositionen vid 1905 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag i ämnet i enlighet med departementschefens hemställan.

1905 års Riksdags skrifvelse.

Uti skrifvelse den 4 april 1905, n:r 52, yttrade Riksdagen, att den ansett sig böra bifalla förslaget om upprättande af en centralanstalt för försöksväsendet på jordbruksområdet i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den af departementschefen angifna organisationsplan.

Det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget till stat för anstalten och de föreslagna villkoren för åtnjutande af de i denna stat upptagna aflöningsförmåner hade icke gifvit anledning till annan erinran än att Riksdagen, i öfverensstämmelse med hvad den beslutat beträffande Kungl. Maj:ts framställning om ny stat för instituten vid Ultuna och Alnarp, ansett dels att föreståndare och öfverassistent, som åtnjöte förmånen af fri bostad, borde vidkännas afdrag å aflöningen såsom ersättning till staten för bostaden, och dels att — förutom ett tillägg af mera formell natur i aflöningsvillkoren — bland nämnda villkor borde intagas föreskrift om att föreståndare och öfverassistent skulle, intill dess ny allmän författning angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension trädt i kraft, bidraga till sin egen pensionering efter enahanda grunder som af Riksdagen fastslagits beträffande lärare vid allmänna läroverken.

Riksdagen, som sålunda i hufvudsak anslutit sig till Kungl. Maj:ts förslag till stat för centralanstalten och de föreslagna aflöningsvillkoren, ansåg emellertid, att Kungl. Maj:ts framställning om statens och villkorens antagande med omförmälda ändringar icke då borde bifallas; utan föreställde sig Riksdagen, att det definitiva fastslåendet af den för tillämpning först under år 1907 afsedda staten och bestämmandet af aflöningsvillkoren därvid borde öfverlämnas till 1906 års Riksdag, som hade att besluta angående statsutgifterna under år 1907.

Att ifrågavarande aflöningsstat icke vid 1905 års riksdag definitivt fastställdes, syntes Riksdagen icke utgöra hinder för bifall till det af Kungl. Maj:t äskade medgifvandet för professorerna Söderbaum och Eriksson samt inspektoren Rhodin att vid öfvergång till befattning vid centralanstalten i afseende å rätt till ålderstillägg i den nya befattningen räkna sig till godo anställningstid i dåvarande befattning: och hade Riksdagen därför lämnat ett sådant medgifvande, som syntes underlätta öfvergången till den nya organisationen.

Kungl. Maj:ts förslag till stat för centralanstalten äfvensom till villkor och förbehåll för åtnjutande af de i samma stat upptagna löneförmåner blef alltså för det dåvarande icke af Riksdagen bifallet, hvaremot Riksdagen i öfrigt beslutade i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Till bestridande af kostnader för de för centralanstalten erforderliga byggnader och anläggningar vid landtbruksakademiens experimentalfält anvisade Riksdagen på extra stat för år 1906 ett anslag af 222,500 kronor (jfr skrifvelse den 19 maj 1905 n:r 146, punkten 16).

Proposition vid 1906 års riksdag.

Då chefen för jordbruksdepartementet vid föredragning den 13 januari 1906 underställde Kungl. Maj:ts pröfning frågan om reglerandet för år 1907 af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, yttrade departementschefen beträffande centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, bland annat, följande.

Frågan om anstaltens upprättande var ännu sväfvande, och detta berodde hufvudsakligen därpå, att den frågan då ännu ej vunnit sin lösning, huruvida det af 1905 års Riksdag, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, för anstaltens inrättande fastslagna villkor om indragning af vissa befattningar vid landtbruksakademiens experimentalfält kunde uppfyllas. Ehuru någon officiell förfrågan icke blifvit till vederbörande befattningsinnehafvare framställd, huruvida de vore villiga att mot anställning vid anstalten frånträda sina dåvarande befattningar, hade departementschefen grundad anledning antaga att vid sådan förfrågan afböjande svar skulle lämnas, därest frågan framställdes under förutsättning, att Riksdagens gjorda erinringar vid aflöningsstaten skulle medföra minskning i de af Kungl. Maj:t föreslagna aflöningarna.

Det af Kungl. Maj:t vid 1905 års riksdag framlagda förslaget till stat för anstalten och de föreslagna villkoren för åtnjutande af de i denna stat upptagna aflöningsförmåner hade icke gifvit anledning till annan erinran från Riksdagens sida än att Riksdagen, i öfverensstämmelse med hvad den beslutat beträffande Kungl. Maj:ts framställning om ny stat för instituten vid Ultuna och Alnarp, ansett, dels att föreståndare och öfverassistent, som åtnjöte förmånen af fri bostad, borde vidkännas afdrag å aflöningen såsom ersättning till staten för bostaden, och dels att, förutom ett tillägg om »pröfning i stadgad ordning» vid fråga om förening af annan tjänst med föreståndar- eller öfverassistentbefattning, bland förenämnda villkor borde intagas föreskrift om att föreståndare och öfverassistent skulle, intill dess ny allmän författning angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension trädt i kraft, bidraga till sin egen pensionering efter enahanda grunder, som af Riksdagen fastslagits beträffande lärare vid allmänna läroverken.

Riksdagens åberopade beslut beträffande stater för instituten vid Alnarp och Ultuna innebure en minskning i de af Kungl. Maj:t föreslagna lönebeloppen för lärare, som åtnjöte fri bostad, med 500 kronor. De bidrag, som Riksdagen ansett böra lämnas af föreståndare och öfverassistent till egen pensionering, skulle, beräknade efter de grunder, som fastslagits beträffande lärare vid allmänna läroverken, uppgå till följande belopp, nämligen:

för öfverassistent:

i första lönegraden	90	kronor
» andra »	105	»
» tredje »	120	»

för föreståndare:

i första lönegraden	120	kronor
» andra »	140	»
» tredje »	160	»

De afdrag, som Riksdagen sålunda ställt i utsikt å föreståndares och öfverassistenters aflöningar, skulle uppgå i högsta lönegraden för de förra

till 660 kronor och för de senare till 620 kronor. Med dessa belopp skulle alltså deras löner understiga de af Kungl. Maj:t föreslagna.

Departementschefen erinrade vidare, att Kungl. Maj:ts proposition i denna del var affattad i enlighet med det förslag, som afgifvits af tillkallade sakkunniga. Dessa hade af anförda skäl hemställt, att aflöningen för föreståndarna icke måtte sättas lägre än till 5,000 kronor, däraf 3,000 i lön och 2,000 i tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg efter 5 och 10 år, hvartdera å 500 kronor, samt fri bostad eller — om sådan ej kunde beredas — skälig hyresersättning, samt att aflöningen för öfverassistenterna icke måtte sättas lägre än till 4,000 kronor, däraf 2,500 i lön och 1,500 i tjänstgöringspenningar, med två ålderstillägg efter 5 och 10 år, hvartdera å 500 kronor, samt äfven där fri bostad eller motsvarande hyresersättning.

Under erinran jämväl att såväl landtbruksstyrelsen i afgifvet utlåtande öfver de sakkunnigas förslag som ock förutvarande departementschef vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 14 januari 1905 framhållit lämpligheten och behofvet af att aflöningarna till föreståndare och öfverassistenter komme att utgå i enlighet med de sakkunnigas förslag, hvilket ock af Kungl. Maj:t biträdts, förklarade sig vederbörande departementschef, vid föredragningen den 13 januari 1906, till fullo dela de sålunda uttalade meningarna.

Då Riksdagen emellertid beträffande ifrågavarande tjänstemän anfört, att Riksdagen ansåge, att jämväl här skulle tillämpas den redan förut tillämpade grundsatsen om skyldighet för tjänstinnehafvare, som åtnjöte fri bostad, att vidkännas afdrag å den kontanta lönen, ansåg departementschefen en mot sådant afdrag svarande förhöjning oundgängligen nödvändig i de aflöningsförmåner, som funnos upptagna i det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget till stat för anstalten. Bestämdes således afdraget för bostadsförmånen till 500 kronor, borde aflöningen höjas med detta belopp, som, för att icke inverka på pensionsförhållandena, borde tilläggas tjänstgöringspenningarna.

Hvad anginge den minskning i aflöningarna, som skulle uppstå genom skyldighet för ifrågavarande befattningsinnehafvare att bidraga till sin egen pensionering, syntes denna minskning enbar icke vara af

den betydenhet att påkalla någon ändring i de föreslagna aflöningsbeloppen.

Den af departementschefen ifrågasatta höjningen i den uti staten för föreståndare och öfverassistenter uppförda kontanta aflöningen skulle medföra en höjning i statens slutsumma af 4,000 kronor.

Af departementschefen framlades följande förslag till stat.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
Aflöning:				
1 föreståndare	3,000	2,500	5,500	Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
4 föreståndare	12,000	10,000	22,000	
1 öfverassistent	2,500	2,000	4,500	
2 öfverassistenter	5,000	4,000	9,000	
3 assistenter, arfvoden	—	—	6,000	
5 vaktmästare eller arbetsbiträden, arfvoden	—	—	3,800	
Aflöning summa kronor	—	—	50,800	
Till centralanstaltens öfriga utgifter	—	—	59,200	
Summa kronor	—	—	110,000	

Anm. Föreståndare, öfverassistent, assistent samt vaktmästare eller arbetsbiträde åtnjuta fri bostad; och skola, så länge föreståndare och öfverassistent åtnjuta denna förmån, afdragas å lönen 500 kronor årligen.

För åtnjutande af de sålunda föreslagna aflöningsförmånerna för föreståndare och öfverassistenter vid centralanstalten föreslog departementschefen följande villkor och förbehåll, nämligen:

att föreståndare och öfverassistent skulle vara underkastade den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af centralanstalten eller eljest kunde varda stadgad;

att med föreståndar- eller öfverassistentbefattning icke finge förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat, ej heller annan tjänstebefattning, med mindre den vid pröfning i stadgad ordning befunnes icke vara hinderlig för fullgörandet af tjänstgöringen vid centralanstalten;

att föreståndare eller öfverassistent finge uppbära tjänstgöringspenningar endast för den tid, han verkligen tjänstgjort: men skulle för den tid, tjänstinnehafvaren åtnjutit tjänstledighet, dessa aflöningsförmåner utgå till den, som förrättat tjänsten;

att den, som af sjukdom hindrades att förrätta sin tjänst, ägde uppbära hela lönen, men att den, som eljest undfinge ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller från tjänstgöring i behörig ordning afstängts eller eljest vore lagligen förhindrad att sköta befattningen, kunde förpliktas att under ledigheten, utöfver sina tjänstgöringspenningar, afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordrades eller eljest pröfvades skäligt;

att, där höjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af tjänst i samma grad vore medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämdes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren mer än fyra år af denna tid själf med godt vitsord bestridt sin egen eller på grund af förordnande annan statens tjänst eller ock fullgjort annat offentligt uppdrag, och för andra förhöjningen efter ytterligare fem år på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af dessa förhöjningar anginge, att den högre aflöningen ej finge tillträdas förrän vid början af kalenderåret näst efter det, under hvilket den stadgade tjänståldern blifvit uppnådd;

att föreståndare eller öfverassistent skulle, då han uppnått 65 lefnadsår och minst 35 tjänstår, vara förpliktad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten afgå från tjänsten, Kungl. Maj:t eller den myndighet, som ägde utfärda afskedet, dock obetaget att låta med detsamma anstå, därest och så länge den pensionsberättigade pröfvades kunna i tjänsten på tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kunde finnas villig kvarstå i densamma;

att föreståndare eller öfverassistent skulle vara underkastad de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunde varda stadgade; samt

att, intill dess ny allmän författning angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension trädt i kraft, å de i staten för anstalten för en hvar af föreståndare och öfverassistenter bestämda löneförmånerna skulle afgå och åt statsverket besparas följande belopp, nämligen:

för öfverassistent:

i första lönegraden	90 kronor
» andra »	105 »
» tredje »	120 »

för föreståndare:

i första lönegraden	120 kronor
» andra »	140 »
» tredje »	160 »

Departementschefen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att

dels godkänna det af departementschefen uppgjorda förslaget till stat för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet äfvensom de villkor och förbehåll, som af honom föreslagits för åtnjutande af de i samma stat upptagna löneförmåner,

dels och medgifva, att, under villkor att den del af det under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar» uppförda anslag, som utan särskildt angifvande af ändamålet blifvit af Riksdagen ställdt till Kungl. Maj:ts förfogande, minskades med 10,000 kronor, finge under samma anslagstitel uppföras ett anslag till nämnda centralanstalt å 106,000 kronor.

I afseende å sistnämnda belopp må uppmärksammas, att den föreslagna staten visserligen slutade på 110,000 kronor, men att därifrån ansetts böra afdragas de belopp, tillhopa 4,000 kronor, som skulle afgå från föreståndarnas och öfverassistenternas löner till ersättande af förmånen af fri bostad.

I statsverkspropositionen vid 1906 års riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning i ämnet i enlighet med departementschefens hemställan.

1906 års Riksdags skrifvelse.

Riksdagen, som i skrifvelse den 9 mars 1906, n:r 30, anmälde sitt beslut i frågan, yttrade, att Riksdagen icke haft annat att erinra emot det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget till stat för ifrågavarande anstalt än att enligt staten det skulle kunna inträffa, att öfverassistent, som intjänat två ålderstillägg och sålunda erhållit en lön å 3,500 kronor, vid befordran till föreståndarbefattning skulle inträda i sämre lönevillkor, i det

att af den sammanlagda aflöningen 5,500 kronor endast 3,000 kronor komme att utgöra lön.

Till förekommande däraf borde möjligen vid lönestaten fogas en anmärkning af innehåll, att, därest öfverassistent, som befordrades till föreståndare, genom intjänande af två ålderstillägg redan åtnjöte högre lön än begynnelselönen för föreståndare, honom skulle omedelbart tillföras det första ålderstillägget såsom föreståndare, så att hans lön i sistnämnda befattning, tjänstgöringspenningarna oberäknade, blefve lika hög, som den lön, han senast åtnjutit såsom öfverassistent. Då emellertid något förslag därom icke förelåge, hade Riksdagen ansett sig endast böra fästa uppmärksamheten å förhållandet.

Hvad beträffade de föreslagna aflöningsvillkoren, hade Riksdagen ansett, att bland dessa villkor borde upptagas föreskrift om att föreståndare eller öfverassistent, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af aflöningsförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänstålder, som berättigade honom till pension, icke finge tillträda samma förhöjning.

I afseende å bestämmelsen i fråga om rätt att med föreståndare- eller öfverassistentbefattning förena annan tjänst, hade Riksdagen, i likhet med hvad vid senaste årens löneregleringar iakttagits, velat uttala den mening, att denna bestämmelse borde anses innebära, att nämnda befattningshafvare icke ägde mottaga stadigvarande eller regelbundet återkommande aflönadt uppdrag, som lämnades af bolag, med mindre uppdraget vid pröfning i vederbörlig ordning befunnes icke vara för tjänstgöringen hinderligt.

Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts framställning, dock beträffande aflöningsvillkoren med ofvan antydda tillägg, att föreståndare eller öfverassistent, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af aflöningsförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänstålder, som berättigade honom till pension, icke finge tillträda samma förhöjning.

Aflöningsvillkor och stadgar.

Den 14 maj 1906 utfärdades kungl. kungörelse angående villkoren för åtnjutande af vissa i staten för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet upptagna löneförmåner (bihang till svensk författningssamling n:r 27).

Stadgar för centralanstalten fastställdes därefter af Kungl. Maj:t den 28 september 1906.

Anstalten trädde i verksamhet med ingången af år 1907.

1909 års riksdag.

Uti de för anstalten utfärdade författningar förekom icke något stadgande om semester.

Sedan ansökningar om ledighet för två af föreståndarna vid anstalten utan afstående af tjänstgöringspenningar blifvit af Kungl. Maj:t afslagna, gjorde samtliga föreståndare och öfverassistenter framställning hos anstaltens styrelse därom, att styrelsen måtte söka utverka, att semester finge, när sådant utan hinder för göromålen kunde ske, åtnjutas af föreståndare och öfverassistenter under en och en half månad årligen samt af ordinarie assistenter vid anstalten under en månad årligen.

I underdånig skrifvelse den 6 november 1908 anhöll styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att medgifva vid anstalten fast anställda tjänstemän rätt till semesterledighet utan afdrag å lön eller tjänstgöringspenningar, nämligen föreståndare och öfverassistenter sex veckor och ordinarie assistenter fyra veckor under tid, då styrelsen för centralanstalten funne ledigheten kunna medgifvas utan hinder af tjänståligganden.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1909 af detta ärende yttrade vederbörande departementschef, bland annat, följande.

Då assistenterna vid centralanstalten icke vore ordinarie tjänstemän, syntes i fråga om dem böra förfaras såsom med andra extra tjänstemän, beträffande hvilka i allmänhet någon semesterrätt icke medgifvits af Riksdagen. I fråga om föreståndare och öfverassistenter ställde sig saken däremot annorlunda. De vore ordinarie tjänstemän, och vidkommande deras rätt till semester gällde bestämmelserna i de af Riksdagen för åtnjutande af deras aflöningar stadgade villkor.

Anledningen till, att någon bestämmelse om rätt till semester för dessa tjänstemän icke kommit att intagas i då gällande aflöningsvillkor, vore antagligen den, att deras ställning i allmänhet ansetts böra närmast jämföras med exempelvis lärarnas vid landtbruksinstituten och vissa andra undervisningsanstalter.

Det vore dock ovedersägligen en betydelsefull skillnad mellan lärarnas tjänstgöring, som på grund af undervisningens anordning i vissa terminer lämnade åtminstone någon del af året ledig till deras mera fria förfogande, och tjänstemännens vid centralanstalten verksamhet, som vore afsedd att oafbrutet fortgå under hela året. I detta afseende syntes ifrågavarande tjänstemän närmast böra jämföras med intendenterna vid (naturhistoriska) riksmuseum, hvilka vid lönereglering år 1906 tillerkändes rätt till semester med bibehållande af tjänstgöringspenningarna.

Departementschefen ansåg den ändring böra vidtagas i gällande aflöningsvillkor, att rätt till semester medgåfves föreståndare och öfverassistenter vid den ifrågavarande centralanstalten. Föreståndarna syntes honom böra tillerkännas semester under en och en half månad, under det att öfverassistenternas semester enligt departementschefens mening icke kunde bestämmas till längre tid än en månad eller samma tid, som plägat medgifvas för första gradens tjänstemän vid centrala ämbetsverk, hvilka öfverassistenterna i aflöningshänseende stode närmast.

Till aflöning åt vikarier under semester måste beredas medel, i hvilket hänseende departementschefen fann erforderligt, att i staten för centralanstalten infördes en anslagspost å i jämnadt tal 2,100 kronor »till vikariatsersättning», hvarigenom statens slutsumma skulle höjas till 112,100 kronor.

I följd däraf komme det till centralanstalten under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar» uppförda anslag — hvilket, med anledning af att föreståndare och öfverassistenter hade skyldighet att vidkännas afdrag å sina löner på grund af fri bostad, uppginge till ett med 4,000 kronor staten understigande belopp eller till 106,000 kronor — att behöfva ökas till 108,100 kronor. Af anfördt skäl ansågs emellertid anslagstitelns slutsumma därför icke behöfva höjas.

I statsverkspropositionen vid 1909 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t i enlighet med departementschefens hemställan, att Riksdagen måtte

dels medgifva, att från och med år 1910 i gällande stat för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet finge bland posterna för aflöning införas »vikariatsersättning, 2,100 kronor», hvarigenom statens slutsumma skulle ökas till 112,100 kronor;

dels besluta,

ej mindre att tredje stycket af de af Riksdagen godkända villkor och förbehåll för åtnjutande af de i staten för samma centralanstalt för föreståndare och öfverassistenter upptagna aflöningsförmåner finge från och med ingången af år 1910 erhålla följande ändrade lydelse:

»att föreståndare eller öfverassistent må uppbära tjänstgöringspenningar endast för den tid, han verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester; skolande för den tid, tjänstinnehafvaren eljest varit från tjänstgöring befriad, dessa aflöningsförmåner utgå till den, som tjänsten förrättar;

än äfven att efter sjätte stycket af samma villkor och förbehåll skulle införas ett nytt stycke af följande lydelse:

»att föreståndare och öfverassistenter äga årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, de förra en hvar under en och en half månad och de senare en hvar under en månad»;

dels och höja det under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar» uppförda anslag till centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, då 106,000 kronor, med 2,100 kronor till 108,100 kronor.

I skrifvelse den 22 maj 1909, n:r 9, anförde Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts nyssberörda förslag, att, då föreståndare och öfverassistenter vid centralanstalten vore af sina tjänster oafbrutet upptagna hela tjänstetiden, de syntes böra i likhet med öfriga ordinarie tjänstemän inom den centrala statsförvaltningen erhålla viss kostnadsfri ledighet.

Då vidare den för dem föreslagna semesterns längd vore densamma, som i allmänhet gällde för med dem jämnställda befattningshafvare, hade Riksdagen ansett sig böra godkänna den för beredande af en sådan semester föreslagna förändringen i villkoren och förbehållen för åtnjutande af de i staten för ifrågavarande anstalt för föreståndare och öfverassistenter upptagna aflöningsförmåner. Den föreslagna nya aflöningsposten till vikariatsersättning i centralanstaltens stat vore en gifven följd af medgifvande af rätt till semester i ofvannämnda utsträckning för ifrågavarande tjänstemän.

Riksdagen hade sålunda beslutat i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Den 25 juni 1909 utfärdade Kungl. Maj:t med anledning häraf kungörelse om ändrad lydelse af förenämnda kungörelse den 14 maj 1906 angående villkoren för åtnjutande af vissa i staten för centralanstalten upptagna löneförmåner (bihang till svensk författningssamling n:r 46 år 1909).

Enligt de af Kungl. Maj:t den 28 september 1906 utfärdade stadgarna för centralanstalten skulle denna omfatta följande hufvudafdelningar med nedan angifna tjänstemän: *1911 års riksdag.*

1) en afdelning för jordbruk: en föreståndare och en öfverassistent,

2) en afdelning för landtbrukskemi: en föreståndare och en assistent,

3) en afdelning för husdjursskötsel och mejerihandtering samt med uppgift att tillika företaga bakteriologiska undersökningar: en föreståndare och två öfverassistenter,

4) en afdelning för landtbruksbotanik: en föreståndare och en assistent, samt

5) en afdelning för entomologi: en föreståndare och en assistent.

I underdånig skrifvelse den 26 september 1910 gjorde styrelsen för centralanstalten framställning om vissa förändringar i de för anstalten gällande bestämmelser.

Styrelsen framhöll därvid, hurusom den organisation, som centralanstalten erhöll genom de den 28 september 1906 utfärdade stadgarna, samt den för anstalten gällande staten vore i hufvudsak grundade på det år 1901 af särskildt tillkallade sakkunniga utarbetade förslaget till ordnande af jordbruksförsöksväsendet i riket.

Då det gällde upprättande af en delvis ny forskningsanstalt, kunde uppenbarligen förslaget till densamma i vissa delar icke hvila på någon redan vunnen erfarenhet. Styrelsen ansåg det äfven ligga nära till hands att antaga, att de sakkunniga, för att underlätta det utarbetade förslagets antagande af den anslagsbeviljande Riksdagen, skulle söka att så mycket som möjligt begränsa utgiftsterna i kostnadsförslaget.

Under sådana förhållanden kunde man vänta, att, sedan anstalten någon tid varit i verksamhet, det skulle visa sig, att förändringar i vissa afseenden vore behöfliga. Så hade ock blifvit fallet.

Det hade sålunda befunnits svårt att med det till anstalten anvisade årsanslaget bestrida för anstaltens verksamhet nödiga utgifter. Då styrelsen emellertid ansett, att någon längre tids erfarenhet vore önskvärd för att kunna med större visshet angifva storleken af den ökning i statsanslaget till de löpande utgifterna, som kunde behöfvas för att fullt tillgodose anstaltens behof, hade styrelsen icke velat för det dåvarande göra någon framställning i detta afseende.

Däremot ansåg styrelsen sig böra fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på framställningar, som till styrelsen ingifvits af tjänstemän vid anstalten samt af dennas nämnd, dels om utbrytande af det bakteriologiska laboratoriet från afdelningen för husdjursskötsel och bildande af en särskild afdelning för den bakteriologiska undersökningen dels om upprättande af flera fasta assistentbefattningar dels ock om förbättrande af de ordinarie assistenternas löneförmåner samt om beredande åt dem af semester utan afstående af lön.

Hvad först beträffade den bakteriologiska underafdelningens ställning, erinrade styrelsen därom, att redan de sakkunniga vid motiveringen af sitt förslag till organisation af anstalten erkände önskvärdheten af att äfven denna afdelning upptoges såsom särskild hufvudafdelning. Dess föreslagna ställning såsom underafdelning under afdelningen för husdjursskötsel motiverades emellertid därmed, att de bakteriologiska undersökningarna syntes böra stå i närmaste samband med andra försök. Närmast hade man väl därvid tänkt sig, att bakteriologen skulle sysselsättas med undersökningar, som blefve behöfliga vid försök på mejeriområdet.

Då emellertid dessa undersökningar måste utföras i omedelbar anslutning till och parallellt med försöken i mejeriet, och då ett försöksmejeri icke med centralanstaltens för det dåvarande disponibla medel kunde upprättas och hållas i gång på Experimentalfältet, hade de bakteriologiska arbetena dittills kommit att utgöras af självständiga forskningar.

Därtill komme, att, sedan förslaget till centralanstaltens organisation uppgjordes, det bakteriologiska forskningsområdet vidgats och särskildt jordbakteriologien blifvit ett mycket viktigt medel att utreda frågor rörande jordens fruktbarhet och gödsling. Vid centralanstaltens bakteri-

ologiska laboratorium hade ock dit hörande ämnen i lika hög grad som de mejeribakteriologiska tagit tid och arbetskrafter i anspråk.

Då således, äfven om framdeles skulle kunna ordnas så, att bakteriologiska undersökningar mer än dittills komme att vid laboratoriet utföras till hjälp åt mejeriundersökningar, centralanstaltens bakteriologiska afdelning likväl fortfarande komme att få en självständig verksamhet och denna allt mera syntes komma att växa i vikt och omfattning, ansåg styrelsen intet skäl finnas att bibehålla denna afdelning i en till formen underordnad ställning.

I detta sammanhang påpekade styrelsen äfven, att den kemiska afdelningen, som i långt högre grad hade att stå andra afdelningar till tjänst, dock ställts som en af centralanstaltens hufvudafdelningar. Det gällde dessutom helt visst om den bakteriologiska liksom om öfriga afdelningar, att det vore af vikt att åt dess ledare bereda sådan ställning och sådana förmåner, att anstalten i täflan med andra institutioner kunde draga till sig och kvarhålla väl kvalificerade krafter.

Det bakteriologiska laboratoriets frigörande från den då mera skenbara än verkliga föreningen med husdjursafdelningen skulle icke medföra annan kostnad än att en af de dåvarande öfverassistentaflöningarna höjdes till en föreståndaraflöning.

Då förändringen af laboratoriets ställning icke innebure någon förändring af dess arbete, behöfde icke någon ökning af vare sig dess arbetskrafter eller den för dessa behöfliga aflöningen äga rum i större utsträckning, än som på grund af det ökade arbetet komme att erfordras, äfven om den dåvarande organisationen lämnades orubbad.

Ej heller behöfde förändringen medföra kostnader för arbets- eller bostadslokalers förändring eller förbättring. Laboratorielokalen vore nyinredd och kunde lämna utrymme åt flera arbetande än föreståndaren och de biträden, som där vore sysselsatta, och den bostad, som den dåvarande öfverassistenten innehade, vore af samma storlek och inredning som de nybyggda föreståndarbostäderna.

Hos styrelsen hade vidare framställningar gjorts af vederbörande föreståndare om inrättande af en fast assistentbefattning vid hvardera af

jordbruks- och husdjursafdelningarna samt af öfverassistenten vid det bakteriologiska laboratoriet om inrättandet af en dylik befattning vid detta laboratorium. Centralanstaltens nämnd hade biträdt denna hemställan.

Vid jordbruksafdelningen hade det visat sig behöfligt att året om hafva biträde af en i afdelningens försöksarbeten fullt hemmastadd person. Denne hade dittills varit anställd som extra assistent, men då hans arbete fortginge oafbrutet hela året, syntes det riktigaste vara, att han blefve fast anställd, detta i all synnerhet som därigenom vunnes större utsikt att få behålla samma person under längre tid och undgå täta ombyten med därmed följande nödvändighet att antaga vid anstaltens arbeten ovana personer.

Vid husdjursafdelningen hade föreståndaren dittills icke haft att tillgå annan hjälp än extra assistenter utan grundläggande vetenskapliga studier. Af dessa hade en hufvudsakligen tjänstgjort såsom räknebiträde och de öfriga öfvervakat utförandet af de utfodringsförsök, som afdelningen anställt på skilda gårdar. I den mån arbetet ökats, hade äfven å denna afdelning behofvet af en vetenskapligt utbildad fast assistent gjort sig gällande, hvilken kunde biträda föreståndaren vid försökens planläggning, ledning och inspektion likasom äfven vid den rådgifning rörande nötkreatursafvel och ladugårdskontroll, som i allt större utsträckning tagit föreståndarens tid i anspråk.

Anställning af en dylik fast assistent syntes desto mera behöflig, som under den dåvarande anordningen vid anstalten icke funnes någon person, som vore kompetent att uppehålla föreståndarens åliggande, då denne använde sin rätt till semester eller eljest hade förfall. Skulle föreståndaren genom sjukdom under någon längre tid blifva urståndsatt att sköta sin tjänst, vore således fara för handen, att afdelningens försöksverksamhet måste fullständigt nedläggas.

Beträffande slutligen anställandet af en ordinarie assistent vid det bakteriologiska laboratoriet, så gällde i kanske ännu högre grad om detta än om öfriga institutioner, att en ordinarie assistentbefattning vore önskvärd för att motverka alltför täta ombyten af tillfälliga arbetsbiträden. Tillgången på personer, skolade i bakteriologiska arbeten, vore nämligen mycket liten, hvarför vid hvarje ombyte den nye assistenten i regel först

måste inöfvas i förekommande arbeten, innan han kunde vara till någon synnerlig nytta.

Oaktadt denna institution vore ung och först då föreslagits att bilda en fristående afdelning, hade dock dess verksamhet vunnit stor utsträckning och dessutom visat sig medföra så viktiga praktiska resultat, att det vore särdeles önskvärdt, att denna verksamhet så mycket som möjligt måtte främjas.

Beträffande den till de fasta assistenterna utgående aflöningen af 2,000 kronor jämte fri bostad för ogift person syntes densamma styrelsen efter dåvarande förhållanden vara väl låg för en i Stockholm boende person med föregående universitetsutbildning, med hvilken i regel följde studieskulder att betala.

Styrelsen hade visserligen år 1908 afslagit en hos styrelsen gjord framställning om utverkande af höjning i assistentlönerna, på den grund att staten för centralanstalten då så nyligen blifvit fastställd, att utsikt ej ansågs föreligga att kunna erhålla ändring i densamma utan att särskilda nytillkomna skäl kunde anföras.

Sådana skäl funnes emellertid dämera, i det att arfvodet till assistenterna vid statens skogsförsöksanstalt sedan början af år 1909 höjts till 3,000 kronor, hvarjämte assistenterna vid de statsunderstödda kemiska stationerna, sedan statsanslaget till dessa stationer af 1909 års Riksdag höjts, i regel hade en lön af minst 3,000 kronor. Under de senaste åren hade äfven inrättats talrika jordbrukskonsulentbefattningar förenade med kontant lön af 2,500 kronor eller mera. Därtill komme ytterligare, att såväl assistenterna vid skogsförsöksanstalten som jordbrukskonsulenterna uppbure betydande reseersättningar, hvaraf särskildt för de senare en afsevärd ökning i inkomst kunde beräknas uppstå.

Dessa omnämnda tjänstebefattningar vore sålunda i afseende på aflöningsförmåner afgjordt fördelaktigare än assistentbefattningarna vid centralanstalten, under det att kompetensfordringarna för assistentbefattningarna vid skogsförsöksanstalten vore lika höga som för motsvarande befattningar vid centralanstalten, men afgjordt lägre för jordbrukskonsulentbefattningarna, som i de flesta fall vore besatta med personer, hvil-

kas hela utbildning bestått i ett till två års praktisk elevtid och tvåårig kurs vid landtbruksinstitut.

Ett sådant förhållande syntes styrelsen innebära en uppenbar orättvisa, hvaraf följden kunde väntas blifva allt större svårighet att få de mera fordrande men lägre betalda tjänsterna vid centralanstalten besatta med kompetenta personer. Dessa måste naturligtvis föredraga de bättre aflönade tjänsterna, isynnerhet som vissa af dessa, särskildt assistentbefattningarna vid de kemiska stationerna, gäfve större utsikt till befordran, i det föreståndarbefattningarna vid dessa stationer företrädesvis rekryterades ur stationsassistenternas krets.

Det hade också redan visat sig förenadt med svårighet att erhålla sökande till assistentbefattningarna vid centralanstalten, i det att till dylik befattning vid den botaniska afdelningen vid två tillfällen kunnat erhållas endast unga studerande utan någon afsevärd erfarenhet på det område, där de skulle få sitt arbete vid centralanstalten. Förhållandet hade varit detsamma i afseende på extra assistenter vid det bakteriologiska och det kemiska laboratoriet. Vid det senare hade det, för att få utförda undersökningar, som voro oundgängliga för försök å andra afdelningar, till och med varit nödvändigt att betala den extra assistenten högre arfvode än den mycket förfarna fasta assistenten åtnjöte.

Styrelsen framhöll i samband därmed, att inrättandet af de begärda nya assistentbefattningarna visserligen medförde minskning med de belopp, som dittills åtgått till motsvarande extra assistenters aflöning. Den besparing, som därigenom skulle uppkomma, vore emellertid behöflig, för att anslaget till anstalten skulle räcka till nödiga löpande utgifter. En minskning af detta anslag kunde sålunda icke ske, utan att svårighet uppstode för anstalten att fylla sina uppgifter.

Hvad slutligen beträffade af anstaltens fasta assistenter gjord framställning därom, att dem måtte beredas rätt att utan afdrag af lön åtnjuta någon tids årlig semester, ansåg styrelsen denna ansökan både billig och behjärtansvärd. Den uppfattningen gjorde sig dåmera allt mera gällande, att alla statens tjänstemän borde hafva rätt till någon tids årlig ledighet från sitt arbete utan mistning af sin aflöning.

Särskildt för dem af ifrågavarande assistenter, hvilka af sitt arbete vore bundna vid tjänsterummet, vore en sådan förman särdeles önskvärd. Under dåvarande förhållanden vore assistenterna i detta afseende särdeles illa ställda, i det att de måste afstå från hela sin lön för den tid de kunde erhålla tjänstledighet vare sig för hvila, hälsans vårdande, värnpliktsöfningars fullgörande eller studier.

På grund af hvad sålunda anförts hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta proposition,

att den bakteriologiska underafdelningen vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet måtte förändras till en fristående afdelning och den ena öfverassistentbefattningen vid anstaltens husdjursafdelning förändras till föreståndarbefattning vid den nya afdelningen;

att en ny fast assistentbefattning måtte inrättas vid hvardera af centralanstaltens jordbruks- och husdjursafdelningar samt det bakteriologiska laboratoriet;

att aflöningen för fast assistent vid centralanstalten måtte höjas till 3,000 kronor; samt

att rätt till en månads årlig ledighet från tjänsten utan afstående af någon del af aflöningen måtte tillerkännas fast assistent vid anstalten.

Med underdånig skrifvelse den 9 november 1910 öfverlämnade centralanstaltens styrelse vidare en underdånig framställning från de tre vid centralanstalten anställda fasta assistenterna att redan under år 1911 få komma i åtnjutande af den för dem föreslagna löneförbättringen. På de i styrelsens underdåniga skrifvelse den 26 september 1910 anförda skäl förordade styrelsen bifall till den sålunda gjorda framställningen.

Då vederbörande departementschef den 13 januari 1911 inför Kungl. Maj:t föredrog ifrågavarande framställningar, yttrade han, bland annat, följande.

Under de år, centralanstalten för jordbruksförsök varit i verksamhet, hade den visat sig kunna på ett för landets jordbruk gagnande sätt fylla de uppgifter, som vid dess upprättande blefvo densamma förelagda. Dess försöksverksamhet, såväl den å Experimentalfältet utförda, som ock

den till olika gårdar i skilda delar af landet förlagda, hade på sätt man från början önskat och afsett blifvit ledd i praktisk riktning, och resultaten af de olika afdelningarnas arbete hade på ett för hvarje jordbrukare lättfattligt och öfverskådligt sätt blifvit af vederbörande försöksledare framlagda i de omfattande serierna »meddelanden» och »flygblad», hvilka under de gångna åren blifvit offentliggjorda.

Styrelsen för centralanstalten hade i föreliggande framställning begärt, att vissa förändringar i anstaltens stat måtte vidtagas, hvilka förändringar syntes departementschefen vara af behofvet påkallade för försöksverksamhetens fortsatta bedrifvande på önskvärdt sätt.

Beträffande den under anstaltens husdjursafdelning inordnade bakteriologiska afdelningen hade man antagligen redan från början insett, att utvecklingen af dess verksamhet ganska snart skulle påkalla afdelningens förändring till självständig hufvudafdelning. Redan då förelåg nämligen från ett annat motsvarande verksamhetsområde vunnen erfarenhet om de olägenheter, som vore förbundna med att sammankoppla under gemensam ledning så olika grenar af försöksverksamheten som de ifrågavarande.

Sålunda omförmäldes i den vid 1905 års riksdag framlagda propositionen om centralanstaltens upprättande, hurusom man, sedan den i början af 1860-talet på landtbruksakademiens experimentalfält upprättade agrikulturkemiska försöksanstalten utvidgats med en afdelning för växtfysiologiska och växtpatologiska undersökningar, inom kort funnit det förenadt med så stora svårigheter för anstaltens föreståndare, som måste vara kemist, att utöfva någon ledning af arbetena å den sålunda tillkopplade afdelningen, att en särskild anstalt för dess verksamhet syntes erforderlig. Endast under nämnda förutsättning kunde man påräkna att tillgodogöra sig resultaten af de på den i utveckling stadda experimentella växtfysiologiens verksamhetsområde utförda, för praktiken betydelsefulla vetenskapliga forskningarna. På framställning af Kungl. Maj:t anvisade 1885 års Riksdag med anledning däraf åt landtbruksakademien erforderliga medel för upprättande å Experimentalfältet af en självständig växtfysiologisk anstalt.

Ett motsvarande förhållande ägde rum i förevarande fall. Under de tio år, som förflutit, sedan organisationsplanen för centralanstalten upp-

gjordes, hade en ny gren af den moderna bakteriologien — jordbakteriologien — tillkommit, hvilken vid sidan af mejeribakteriologien intoge en med hvarje år allt mera betydelsefull och framskjuten plats samt i allt högre grad påkallade afdelningens uppmärksamhet. Arbetena hade på grund däraf mer och mer blifvit inriktade på denna nya gren af bakteriologisk försöksverksamhet, till hvilken nämnvärd hänsyn icke från början kunde tagas och som icke ägde något gemensamt med hufvudafdelningens egentliga verksamhet.

Då den bakteriologiska afdelningen sålunda kommit att intaga en alltmera självständig ställning, då vidare samarbetet mellan denna afdelning och särskildt jordbruksafdelningen samt den botaniska afdelningen på grund af jordbakteriologiens utveckling blifvit lifligare än med den hufvudafdelning, af hvilken den då utgjorde en del, då hufvudafdelningens föreståndare sålunda ej kunde utöfva någon ledning af underafdelningens självständigt bedrifna försöksverksamhet och då slutligen dess utbrytande och förändring till en självständig hufvudafdelning skulle medföra en ökad kostnad af endast 1,000 kronor eller skillnaden mellan en öfverassistentaflöning och en föreståndaraflöning, fann departementschefen sig böra tillstyrka, hvad centralanstaltens styrelse i denna del hemställt. Den ökade kostnaden syntes honom mer än väl uppvägas af de afsevärda fördelar, som genom densamma skulle vinnas.

Äfven behofvet af att anställa en fast assistent å en hvar af de afdelningar — jordbruksafdelningen, husdjursafdelningen och den bakteriologiska afdelningen — hvilka då saknade dylika, syntes departementschefen vara på nöjaktigt sätt ådagalagdt.

På jordbruksafdelningen funnes visserligen en öfverassistent anställd, men då arbetet på afdelningen måst sålunda fördelas mellan föreståndaren och denne öfverassistent, att den förre öfvertagit försöksverksamheten vid Experimentalfältet och de fasta försöksstationerna, medan den senare ledde samtliga lokala fältförsök och anordnandet af uppvisningsfält, hade hvar och en fått sig anförtrodt ett fullt självständigt verksamhetsområde.

En fast anställd, i sitt fack väl skolad assistent hade visat sig vara i hög grad behöflig icke endast vid bearbetningen af det mycket om-

fattande försöksmaterialet utan äfven och i all synnerhet vid utläggning af de talrika, rundt landet spridda försöken och vid de inspektioner af dessa försök, som under sommarmånaderna måste äga rum. Dåvarande föreståndaren och öfverassistenten hade icke medhunnit att i erforderlig utsträckning utföra det arbete, som i sistnämnda hänseenden kräfts af dem, hvilket i flera fall föranledt anmärkningar från hushållningssällskaps och försöksvärdars sida. Skulle det då så lifliga intresset för denna viktiga gren af centralanstaltens försöksverksamhet kunna vidmakthållas, syntes det sålunda nödvändigt, att afdelningens arbetskrafter på föreslaget sätt förstärktes.

Förhållandena på husdjursafdelningen vore i föreliggande afseende icke mindre vanskliga. Det belopp, som af anstaltens årsanslag kunnat anslås till anställande af extra assistenter, hade till och med visat sig för knappt för att fylla behofvet af tillfälligt biträde vid de i landets skilda delar förlagda försöksgårdarna och till aflönande af den extra assistent, som kräfdes för utförandet af det omfattande kontroll- och bokföringsarbete, hvilket stode i sammanhang med beräknandet af de olika försöksseriernas resultat. Då ledaren af den viktiga gren af försöksverksamhet, som blifvit ifrågavarande afdelning af centralanstalten anförtrodd, sålunda stått så godt som ensam, hade de utfodringsförsök af mera vetenskaplig karaktär, som för en närmare belysning af de praktiska försöksresultaten vore af så stort värde, dittills måst fullständigt skjutas åt sidan.

Vidare hade åtskilliga önskvärda praktiska utfodringsförsök på grund af otillräckligheten i stadigvarande sakkunnig arbetskraft måst uppskjutas till en oviss framtid, och då det från olika håll framhållits, af hvilken betydelse det för landets nötboskapsafvel och husdjurens utfodring skulle vara, om det rikhaltiga material, som årligen vunnes vid landets många kontrollföreningar, blefve samladt och vid centralanstaltens husdjursafdelning underkastadt sakkunnig bearbetning, hade denna viktiga uppgift visserligen blifvit upptagen i den af Kungl. Maj:t fastställda arbetsplanen, men på grund af saknaden af fullt sakkunnigt fast biträde endast i mycket ringa omfattning kunnat fullföljas.

I fråga om den fackliga utbildningen, yttrade departementschefen vidare, måste det gifvetvis ställas stora fordringar på det å den bakte-

riologiska afdelningen anställda biträdet, detta närmast på grund af den å denna afdelning bedrifna verksamhetens specifika natur, fordringar, hvilka ett tillfälligt biträde i regel icke kunde uppfylla. Behofvet af en fullt kompetent fast anställd assistent hade särskildt visat sig allt mera trängande, i samma mån som omförmälda jordbakteriologiska försöksverksamhet kommit att intaga en mera framskjuten plats. En väsentlig del af densamma kunde nämligen icke under några förhållanden bedrifvas å Experimentalfältets gamla kulturjord, utan måste förläggas till gårdar, där tillgång funnes på nybruten åkerjord.

Då ledaren såväl i och för dessa försök som ock — såsom ofta hände — för utredande å olika platser af orsakerna exempelvis till tillfälligt uppträdande smör- eller mjölkfel, hvilka kunde antagas vara af bakteriologisk natur, under längre eller kortare tid nödgades vara frånvarande från anstalten, hade saknaden af en i sitt fack väl skolad assistent kunnat vålla kännbara afbrott i pågående undersökningar vid laboratoriet, något som lätt kunde förrycka afdelningens hela verksamhet.

Genom anställande af dessa nya fasta assistenter kunde, såsom styrelsen framhållit, någon sänkning icke äga rum i anstaltens årsanslag, vid hvars bestämmande hänsyn tagits därtill, att med detsamma skulle bestridas äfven kostnaden för extra assistenter och tillfälliga biträden. De fasta assistenterna komme icke att i någon nämnvärd utsträckning inskränka det med utvecklingen af anstaltens verksamhet växande behofvet af tillfällig hjälp.

Därtill komme ytterligare, att detta årsanslag, i hvilket någon höjning icke ägt rum, från början ej beräknades högre än till de mest nödvändiga utgifternas täckande, såsom framginge af dåvarande departementschefens anförande vid ärendets föredragning, därvid han särskildt framhöll, att det af honom föreslagna årsanslaget visserligen syntes honom tillräckligt för försöksverksamhetens igångsättande, men att det, allt efter som verksamheten vid anstalten utvecklade sig, tvifvelsutan behöfde höjas.

Mot den af styrelsen föreslagna förhöjningen från 2,000 till 3,000 kronor i arfvodet till de fast anställda assistenterna hade departements-

chefen, vid ifrågavarande ärendes föredragning den 13 januari 1911, icke något att erinra.

Han framhöll i detta hänseende, att såväl fordringarna på deras kompetens som deras tjänsteåligganden i det närmaste sammanfölle med hvad som gällde motsvarande tjänstemän vid skogsförsöksanstalten, hvilkas arfvode, på framställning af Kungl. Maj:t, vid 1908 års riksdag höjdes till det dåmera för assistenterna vid centralanstalten ifrågasatta belopp.

Dessa senare skulle liksom de förra äga förutsättningar såväl att på eget ansvar utföra undersökningar, hvilka af vederbörande förman blefve dem anförtrodda, som ock att vid behof — under föreståndarens bortovaro på grund af tjänsteresor, semester, sjukdom o. d. — kunna tillfälligt ersätta honom och på eget ansvar förestå afdelningens arbeten. På grund såväl däraf som af den oafbrutna ökningen i de olika afdelningarnas arbetsbörda, toge deras tjänstgöring vid anstalten deras tid till så stor del i anspråk, att tillfälle för dem att förskaffa sig någon afsevärd biförtjänst vore så godt som fullständigt uteslutet.

Departementschefen meddelade vidare, att enligt inhämtade upplysningar angående aflöningarna till assistenterna vid de åtta med statsmedel understödda kemiska stationerna dessa aflöningar uppginge, efter den vid 1909 års riksdag beslutade höjningen af statsanslaget till dessa stationer, till i medeltal 3,700 kronor, däraf högst 4,500 kronor och lägst 2,400 kronor, hvilken sistnämnda aflöning utginge till en assistent, som innehaft platsen endast kortare tid och genomgått endast teknisk elementarskola. Före höjningen af statsanslaget hade aflöningen varit i medeltal 2,556 kronor. I framställningen om nämnda förhöjning hade framhållits såsom ett af de viktigaste skälen för densamma, att stationernas assistenter i allmänhet åtnjöte en aflöning, som icke stode i rimligt förhållande till deras utbildningstid och ansträngande tjänstgöring, hvilket gjorde, att, då assistentbefattningar anslogos till ansökan lediga, det varit förenadt med svårighet att erhålla fullt kompetenta sökande.

Då centralanstalten vore hänvisad att rekrytera sina assistenter från hufvudsakligen samma håll som de kemiska stationerna, ansåg departementschefen det vara fara värdt, att allvarsamma svårigheter skulle uppstå för platsernas besättande med personer af erforderlig duglighet, så

länge deras löneförmåner så väsentligt, som då vore fallet, understege assistenternas vid de kemiska stationerna. Därtill komme ytterligare, såsom äfven centralanstaltens styrelse framhållit, att dessa sistnämnda hade vida bättre utsikt till befordran, i det att de dugligaste bland dem kunde påräkna att så småningom erhålla föreståndarplats vid någon af dessa stationer.

Den gjorda framställningen, att den föreslagna löneförbättringen skulle träda i kraft redan med ingången af år 1911, ansåg sig departementschefen icke kunna biträda.

Beträffande styrelsens hemställan om beredande af semester åt assistenterna vid centralanstalten erinrade departementschefen, att denna fråga så nyligen som år 1909 varit föremål för pröfning, i det att dåvarande departementschefen vid underdånig föredragning af då gjord framställning i ämnet förklarade sig på angifna skäl icke kunna tillstyrka bifall till densamma. Då några nya skäl ej tillkommit, fann departementschefen sig icke kunna förorda hvad centralanstaltens styrelse i samma ämne föreslagit.

Departementschefen framlade följande förslag till stat för centralanstalten att gälla från och med ingången af år 1912:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
Aflöning:				
1 föreståndare	3,000	2,500	5,500	Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.
5 föreståndare	15,000	12,500	27,500	
1 öfverassistent	2,500	2,000	4,500	
1 öfverassistent	2,500	2,000	4,500	
6 assistenter, arfvoden	—	—	18,000	
5 vaktmästare eller arbetsbiträden, arfvoden	—	—	3,800	
Vikariatsersättning	—	—	2,100	
Aflöning summa kronor	—	—	65,900	
Till centralanstaltens öfriga utgifter	—	—	59,200	
Summa kronor	—	—	125,100	

Anm. Föreståndare, öfverassistent, assistent samt vaktmästare eller arbetsbiträde åtnjuta fri bostad; och skola, så länge föreståndare och öfverassistent åtnjuta denna förmån, afdragas å lönen 500 kronor årligen.

Statens slutsumma skulle sålunda komma att ökas från 112,100 till 125,100 kronor. Det till centralanstalten under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar» uppförda anslag, hvilket, med anledning af att föreståndare och öfverassistenter vore skyldiga att vidkännas afdrag å sina löner på grund af fri bostad, understege statens slutsumma med 4,000 kronor och utgjorde 108,100 kronor, skulle alltså behöfva ökas till 121,100 kronor.

I anslutning till departementschefens hemställan föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen att,

med godkännande af det sålunda framlagda förslaget till stat för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet att gälla från och med ingången af år 1912 samt med förklarande, att de villkor och förbehåll, som då gällde för åtnjutande af de i staten för centralanstalten upptagna aflöningsförmåner, skulle tillämpas å samtliga föreståndar- och öfverassistentbefattningar i den nya staten,

höja det under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar» uppförda anslag till nämnda centralanstalt, då 108,100 kronor, med 13,000 kronor till 121,100 kronor. (Se statsverkspropositionen vid 1911 års riksdag, 9:e hufvudtiteln.)

Hvad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit blef af Riksdagen bifallet (jfr Riksdagens skrifvelse den 30 maj 1911, n:r 9).

Med erinran att vid inrättandet af centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet stora förhoppningar fästes vid dess blifvande verksamhet för utvecklingen af det svenska jordbruket, uttalade Riksdagen i nyssberörda skrifvelse den 30 maj 1911, att under den tid, som förflutit efter centralanstaltens inrättande, anstalten ock på sådant sätt motsvarat sitt ändamål och i så hög grad tillvunnit sig landtmännens förtroende, att förväntningarna å resultaten af anstaltens vidare arbeten måhända än ytterligare stegrats.

Det vore därför af vikt att tillse, det anstalten ej i brist på medel hämmades i sin verksamhet, utan sattes i tillfälle att till landtbruksnäringens fromma i möjligaste mån utnyttja den inom anstalten i rikt mått representerade fackkunskapen och erfarenheten. I betraktande däraf och då

den äskade höjningen af anstaltens anslag syntes väl motsvaras af den efter hand inträdda ökningen i anstaltens göromål, tvekade Riksdagen icke att tillmötesgå nu ifrågavarande anslagskraf.

Beträffande särskildt assistenternas aflöning yttrade Riksdagen, att denna då var betydligt lägre än de aflöningar, som dåmera åtnjötes å de jämförliga assistentbefattningarna vid statens skogsförsöksanstalt och vid de statsunderstödda kemiska stationerna äfvensom jordbrukskonsulentbefattningarna.

Då af dessa befattningar endast de vid skogsförsöksanstalten, med hvilka vore förenadt ett arfvode af 3,000 kronor, vore i anseende till krafven å innehafvarnas kompetens likställda med dem vid centralanstalten, syntes billighet och nödig omtanke om tjänstemannakårens vid centralanstalten behöriga rekrytering fordra, att jämväl denna anstalts assistenter komme i åtnjutande af samma löneförmåner, som redan kommit assistenterna vid skogsförsöksanstalten till del.

Organisationen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet m. m.

De för denna anstalt nu gällande stadgar äro af Kungl. Maj:t utfärdade den 26 januari 1912 (svensk författningssamling n:r 17).

§ 1. Enligt dessa stadgar har anstalten till uppgift att genom i olika delar af landet anordnade systematiska försök och genom vetenskapliga undersökningar utreda för landtbruket och dess binäringar viktiga praktiska frågor; att genom uppvisningar åskådliggöra vid försöksverksamheten erhållna resultat; samt att meddela allmänheten upplysningar i ämnen, som tillhöra anstaltens verksamhetsområde.

För detta ändamål bör anstalten stå i liflig förbindelse ej blott med öfriga för landtbruket och dess binäringar verksamma vetenskapliga anstalter utan äfven med landtbrukslläroverken, rikets hushållningssällskap och landtbrukets praktiska utöfvare.

§ 2. Rätt att framställa förslag angående frågor, som synas vara af beskaffenhet att böra vid centralanstalten företagas till utredning, tillkommer särskildt landtbruksakademien och dess förvaltningskommitté, hushållningssällskapen och deras förvaltningsutskott samt inom landet förefintliga, från anstalten fristående landtbruksvetenskapliga försöksanstalter.

§ 3. Centralanstaltens styrelse äger att för rådplägning om frågor rörande försöksverksamheten till sammanträde med sig inbjuda ombud från hushållningssällskapen äfvensom andra personer, hvilkas deltagande i dylika öfverläggningar styrelsen finner önskvärdt.

§ 4. Anstalten omfattar följande afdelningar med hufvudsakligen nedannämnda uppgifter:

I. *Afdelningen för jordbruk* med uppgift att verkställa utredningar rörande jordens bearbetning, torrläggning, bevattning och gödsling samt växtodling;

II. *Afdelningen för landtbrukskemi* med uppgift att verkställa undersökningar inom landtbrukskemiens och landtbruksfysikens områden; åliggande det denna afdelning att utföra jämväl de analytiska undersökningar, som påkallas af öfriga afdelningars arbeten;

III. *Afdelningen för husdjursskötsel och mejerihandtering* med uppgift att verkställa utredningar rörande husdjurens afvel, utfodring och vård samt angående mejerihandtering;

IV. *Afdelningen för landtbruksbotanik* med uppgift att verkställa undersökningar rörande de odlade växternas lifsvillkor, förädling och sjukdomar;

V. *Afdelningen för entomologi* med uppgift att verkställa undersökningar rörande för landtbruket skadliga insekters lefnadssätt och lifsvillkor samt medel att förekomma och hejda deras härjningar; samt

VI. *Afdelningen för bakteriologi* med uppgift att verkställa undersökningar rörande bakteriers lifsverksamhet, särskildt med hänsyn till deras inverkan på jordens fruktbarhet, växters och djurs näringsupptagande samt förändringar hos mjölk och mejeriprodukter.

§ 5. Ledningen af centralanstalten utöfvas af en styrelse, bestående af landtbruksakademiens preses och sekreterare samt fem för viss tid särskildt utsedda ledamöter, af hvilka tre förordnas af Kungl. Maj:t och två väljas af akademien.

Landtbruksakademiens preses är ordförande i styrelsen; ägande styrelsen att inom sig utse vice ordförande. Landtbruksakademiens sekreterare är sekreterare hos styrelsen.

§ 6. Styrelsen åligger hufvudsakligen:

a) att öfvervaka och genom vederbörande föreståndare leda försöksverksamheten vid centralanstalten i enlighet med dennas uppgift;

b) att uppgöra och fastställa instruktioner för anstaltens tjänstemän;

c) att hvarje år uppgöra och för granskning till landtbruksakademien före akademiens sammankomst i november månad öfverlämna till Kungl.

Maj:t ställdt förslag till arbetsplan samt till inkomst- och utgiftsstat för nästföljande år;

d) att hvarje år före mars månads utgång till Kungl. Maj:t och landtbruksakademien afgifva berättelse öfver anstaltens verksamhet och medelförvaltning under det närmast förflutna året;

e) att besluta rörande offentliggörande af de vid försöksverksamheten erhållna resultaten;

f) att besluta i afseende å användandet af de enligt stat anvisade eller eljest för anstaltens behof tillgängliga medel samt i öfrigt öfvervaka anstaltens ekonomi;

g) att hafva tillsyn öfver vården af anstaltens byggnader och inventarier;

h) att i enlighet med stadgarna vidtaga åtgärder för tillsättande af föreståndar- och öfverassistentbefattningarna;

i) att antaga räkenskapsförare och kanslibiträde samt, efter förslag af vederbörande föreståndare, förordna assistenter, biträden och betjänte vid anstaltens afdelningar;

k) att vidtaga de på styrelsen enligt stadgarna ankommande åtgärder i fråga om tjänstledighet för anstaltens tjänstemän och förordnande af vikarier;

l) att till Kungl. Maj:t öfverlämna utaf föreståndare eller öfverassistent gjord ansökning om afsked, men själf pröfva och besluta öfver ansökningar om entledigande af anstaltens öfriga tjänstemän äfvensom betjänte; samt

m) att årligen före april månads utgång till kammarrätten för granskning insända anstaltens räkenskaper för nästföregående kalenderår.

§ 7. Styrelsen har årligen två ordinarie sammanträden, ett i mars och ett i första hälften af november, samt extra sammanträden så ofta styrelsens ordförande finner ärende därtill föranleda eller minst två af styrelsens ledamöter sådant begära.

§ 8. Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll. Ledamot af styrelsen, som ej delar de flestas åsikt, äger att få sin skiljaktiga mening intagen i protokollet.

För att enhet och samverkan må vinnas mellan centralanstaltens olika afdelningar, bilda landtbruksakademiens sekreterare, såsom ordförande, samt föreståndarna och öfverassistenterna vid anstalten en nämnd, hvilken har att uppgöra och före oktober månads utgång till styrelsen ingifva förslag till arbetsplan och stat för nästföljande år samt ej mindre afgifva af styrelsen infordrade yttranden än äfven självmant påkalla styrelsens uppmärksamhet för frågor, som beröra anstaltens verksamhet. § 9.

Nämnden bör ock hafva sin uppmärksamhet fäst på ernåendet af planmässig samverkan med den försöksverksamhet å jordbrukets område, som oberoende af centralanstalten utöfvas inom riket, och bör därför särskildt till det sammanträde, vid hvilket förslag till arbetsplan uppgöres, inbjuda föreståndarna för landets öfriga landtbruksvetenskapliga anstalter.

Vid centralanstalten skola finnas anställda följande tjänstemän: § 10.

vid afdelningen för jordbruk: en föreståndare, en öfverassistent och en assistent;

vid afdelningen för landtbrukskemi: en föreståndare och en assistent;

vid afdelningen för husdjursskötsel och mejerihandtering: en föreståndare, en öfverassistent och en assistent;

vid afdelningen för landtbruksbotanik: en föreståndare och en assistent;

vid afdelningen för entomologi: en föreståndare och en assistent; samt

vid afdelningen för bakteriologi: en föreståndare och en assistent.

Föreståndare och öfverassistenter utnämnas af Kungl. Maj:t. § 11.

Vid uppkommen ledighet å föreståndar- eller öfverassistentbefattning införes kungörelse därom genom styrelsens försorg i allmänna tidningarna, och, sedan ansökningstiden tilländagått, granskar styrelsen de inkomna ansökningshandlingarna och afgifver till Kungl. Maj:t yttrande öfver de sökandes kompetens och lämplighet samt föreslår till tjänstens erhållande den, som styrelsen anser vara mest lämplig för befattningen.

För att kunna föreslås till föreståndare eller öfverassistent fordras såväl framstående vetenskapliga insikter, ådagalagda genom examina eller på annat sätt, som ock inom afdelningarna för jordbruk samt för husdjursskötsel och mejerihandtering den praktiska erfarenhet, som anses § 12.

erforderlig för att försöksverksamheten inom nämnda afdelningar må utföras i anslutning till den praktiska landthushållningens behof och arbetssätt.

§ 13. Föreståndare leder och deltager i den under honom ställda afdelningens försöksverksamhet samt är inför styrelsen ansvarig för, att denna fortgår enligt uppgjord plan.

Öfverassistent har att under vederbörande föreståndare utöfva närmaste ledningen af den del af afdelningens försöksverksamhet, som anförtrotts åt honom, samt deltager i dess arbeten.

Assistent har att utföra de arbeten, som föreläggas honom af vederbörande föreståndare.

§ 14. Styrelsens ordförande äger bevilja tjänsteman tjänstledighet under högst en månad. Då längre tjänstledighet begäres, underställes ärendet, i fråga om ledighet för föreståndare och öfverassistent, Kungl. Maj:ts och, i fråga om ledighet för öfriga tjänstemän, styrelsens afgörande.

Då tjänstledighet beviljas, äger den, som beviljar ledigheten, förordna rörande tjänstens uppehållande.

När tjänstebefattning är ledig, förordnar styrelsen rörande befattningens uppehållande, till dess den blifver ånyo besatt.

§ 15. Samtliga de tjänstemän, som åtnjuta bostadsförmån, skola vara boende vid anstalten.

§ 16. Öfver centralanstaltens inkomster och utgifter skola genom den af styrelsen antagna räkenskapsföraren föras räkenskaper, hvari de särskilda afdelningarna erhålla hvar sin räkning.

Alla utbetalningar skola ske genom räkenskapsföraren enligt af vederbörande föreståndare eller sekreteraren attesterade räkningar.

§ 17. Styrelsens ordförande och ledamöter åtnjuta icke lön eller arfvode, men äga att för resor till styrelsens sammanträden eller eljest i centralanstaltens ärenden åtnjuta rese- och traktamentsersättning i enlighet med därom af Kungl. Maj:t särskildt meddelade föreskrifter.

Enligt § 6 i stadgarna åligger det styrelsen för ifrågavarande anstalt att hvarje år uppgöra och för granskning till landtbruksakademien öfver-

lämna till Kungl. Maj:t ställdt förslag till inkomst- och utgiftsstat för nästföljande år.

Den af Kungl. Maj:t den 8 december 1911 fastställda inkomst- och utgiftsstaten för år 1912 är af följande innehåll:

Inkomster.

Statsanslag:			
till aflöningar	63,800		
efter beräknade afdrag för fria bostäder	1,000	59,800	
till vikariatsersättning		2,100	
» centralanstaltens öfriga utgifter		59,200	121,100
Inkomster af Experimentalfältets jordbruk		4,000	
» » » ladugårdsskötsel		4,200	8,200
		Summa inkomster kronor	129,300

Utgifter.

1. Afdelningen för jordbruk:			
a) Aflöningar:			
1 föreståndare	5,500		
afgår för fri bostad	500	5,000	
1 öfverassistent	4,500		
afgår för fri bostad	500	4,000	
1 assistent		3,000	
1 arbetsbiträde		600	12,600
b) Försök å Experimentalfältet och andra fasta försöksgårdar:			
Arbetskostnad		5,000	
Utsäde och gödselmedel		800	
Hästarnas underhåll		1,300	
Uppvärmning, belysning m. m.		500	
Skrifmateriel		100	
Underhåll af döda inventarier		450	
Omkostnader vid fasta försöksgårdar och diverse utgifter		1,300	9,450
c) Lokala fältförsök och uppvisningsfält:			
Assistents resor		700	
Inventarier		400	
Andel i ved och lyse		350	
Tryckningskostnad, skrifmateriel samt böcker m. m.		700	
Uppvisningsfält		1,200	
Diverse utgifter		700	4,050	26,100

II. Afdelningen för landtbrukskemi:

a) Aflöningar:

1 föreståndare	5,500			
afgår för fri bostad	500	5,000		
1 assistent		3,000		
1 vaktmästare		800	8,800	

b) Öfriga utgifter:

Försöksgårdar, inberäknadt arbetslöner		1,200		
Inventarier och apparater		500		
Förbrukningsmateriel och reagentier		600		
Underhållskostnader		200		
Böcker, tidskrifter, bokbindning m. m.		800		
Gasförbrukning och uppvärmning		700		
Aflöning till e. o. assistenter		4,800	8,800	17,600

III. Afdelningen för husdjursskötsel och mejerihandtering:

a) Aflöningar:

1 föreståndare	5,500			
afgår för fri bostad	500	5,000		
1 öfverassistent	4,500			
afgår för fri bostad	500	4,000		
1 assistent		3,000		
1 vaktmästare		800	12,800	

b) Underafdelningen för husdjursskötsel:

Nötkreaturens underhåll		4,200		
Förbrukningsartiklar		400		
Böcker, skrifmaterialier m. m.		500		
Underhåll af inventarier		200		
Uppvärmning och belysning		300		
1 räkenskapsförare		2,400		
3 försöksassistenter		4,900		
Extra arbeten å försöksgårdarna		500		
Frakter och diverse utgifter		500		
Omkostnader för smältbarhetsförsöken		500	14,400	

c) Underafdelningen för mejerihandtering:

1 försöksassistent vid Alnarp		2,100		
Omkostnader och extra arbeten		900	3,000	30,200

IV. Afdelningen för landtbruksbotanik:

a) Aflöningar:

1 föreståndare	5,500			
afgår för fri bostad	500	5,000		
1 assistent		3,000		
1 vaktmästare		800	8,800	

b) Öfriga utgifter:

Tillfälliga arbetsbiträden		2,000		
Försöks anställande		1,000		
Tidskrifter, böcker, fotografier, bokbindning		1,000		
Instrument, glas m. fl. laboratorieutensilier		750		
Assistentens tjänsteresor		500		
Bränsle, lyse, telefon m. m.		750	6,000	14,800

V. Afdelningen för entomologi:

a) Aflöningar:

1 föreståndare	5,500			
afgår för fri bostad	500	5,000		
1 assistent		3,000		
1 vaktmästare		800	8,800	

b) Öfriga utgifter:

Förbrukningsartiklar och försök		500		
Böcker, bokbindning och skrifmateriel		500		
Instrument, inventarier m. m. och oförutsedda utgifter		1,000		
Uppvärmning och belysning		300		
Assistentens resor		600		
Extra biträde		600	3,500	12,300

VI. Afdelningen för bakteriologi:

a) Aflöningar:

1 föreståndare	5,500			
afgår för fri bostad	500	5,000		
1 assistent		3,000	8,000	

b) Öfriga utgifter:

Förbrukningsartiklar		1,000		
Böcker, tidskrifter, skrifmateriel		400		
Försök vid andra gårdar		500		
Diverse utgifter		1,000	2,900	10,900

VII. I allmänhet:		
Styrelsens rese- och traktamentsersättningar	1,000	
Tryck och expenser	5,000	
Underhåll af byggnader, vägar, tomter m. m.	6,500	
Kostnader för vatten	1,800	
Brandstodspremier, sjukvård och oförutsedda utgifter	1,000	15,300
VIII. Vikariatsersättningar		2,100
	Summa utgifter kronor	129,300

Anmärkning. Enligt kungl. brefvet den 8 december 1911 har medgifvits, att, utom hvad angår de i staten upptagna aflöningar och för dem afsedda medel, styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet må, därest besparing å någon af de i staten angifna utgiftstitlar skulle uppstå, äga använda densamma för andra i staten upptagna ändamål.

Inkomna framställningar.

Uti tre särskilda den 4 november 1911 aflåtna underdåniga skrifvelser har styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet gjort framställning *dels* om förhöjd aflöning åt föreståndare och öfverassistenter vid anstalten *dels* om rätt till semester för assistenter därstädes *dels ock* om förändring af nuvarande befattningar såsom vaktmästare och arbetsbiträde vid anstalten till ordinarie tjänster med den för vaktmästare i allmänhet vid centrala ämbetsverk fastställda aflöning.

Styrelsen har i sådant hänseende anfört följande.

Förhöjd aflöning åt föreståndare och öfverassistenter.

Föreståndarna och öfverassistenterna vid centralanstalten hade hos styrelsen hemställt om vidtagande af nödiga åtgärder för att bereda centralanstaltens tjänstemän samma förmåner, som kunde komma att fastställas för tjänstemännen vid statens skogsförsöksanstalt på grund af en af domänstyrelsen hos Kungl. Maj:t gjord framställning i fråga om staten för skogsförsöksanstalten.

För egen del ville styrelsen för centralanstalten framhålla vikten däraf, att denna anstalt i afseende på tjänstemännens löneförmåner icke blefve sämre ställd än andra med densamma i afseende på verksamhetens art och betydelse likställda anstalter, på hvilkas tjänstemän ställdes ungefär samma kompetensfordringar, som vore fastställda för erhållande af tjänstebefattningarna vid centralanstalten. Blefve löneförmånerna för centralanstaltens tjänstemän sämre än de för andra jämförliga anstalter fastställda, komme däraf, enligt styrelsens förmenande, med ganska stor visshet att följa ej blott missmod hos tjänsternas innehafvare utan också vid dessa tjänsters återbesättande minskad utsikt för anstalten att erhålla sökande af framstående förmåga och förtjänst.

De kompetensfordringar, som i stadgarna för centralanstalten vore fastställda för anstaltens föreståndare och öfverassistenter, ansåg styrelsen fullt jämförliga med dem, som ställdes på intendenter vid riksmuseet samt professorer vid tekniska högskolan och vid veterinärinstitutet. Aflöningarna för föreståndarna och öfverassistenterna vid centralanstalten vore däremot afsevärdt lägre än de, som tilldelats förenämnda tjänstemän. Framför allt vore emellertid centralanstalten i afseende å sin verksamhet samt beträffande fordringarna på tjänstemännens föregående utbildning och vetenskapliga kompetens jämnställd med statens skogsförsöksanstalt.

I kungl. proposition vid 1908 års riksdag angående stat för skogsförsöksanstalten jämnställdes, enligt styrelsens uppfattning, botanisten vid skogsförsöksanstalten med öfverassistent vid centralanstalten, och i enlighet med statsutskottets förslag — yttrade styrelsen vidare — höjde Riksdagen arfvodet för botanisten till det belopp, som utgjorde »slutaflöningen för öfverassistent vid centralanstalten», under det att aflöningen till skogsförsöksanstaltens föreståndare, hvilken åtnjöte dels lön som jägmästare och dels arfvode som föreståndare, uppnådde »samma belopp som föreståndarnas vid centralanstalten sammanlagda lön och tjänstgöringspenningar».

Styrelsen erinrade tillika därom, att 1911 års Riksdag i skrifvelse angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel uttalat, att billighet och nödig omtanke om tjänstemannakårens vid centralanstalten behöriga rekrytering fordrade, att aflöningen till assistenterna vid sistnämnda anstalt och skogsförsöksanstalten borde vara lika.

Denna likhet ansåg styrelsen i än högre grad vara af vikt, då det gällde föreståndarnas och öfverassistenternas aflöning.

Med ytterligare framhållande, hurusom för centralanstaltens ställning och hennes utsikt att vid blifvande besättande af tjänster kunna draga till sig sökande af önskvärd kompetens det vore af stor vikt, att aflöningarna vid centralanstalten icke blefve lägre än de, som vore eller kunde blifva fastställda för skogsförsöksanstalten, anhöll styrelsen, att Kungl. Maj:t ville tillse, att aflöningarna för centralanstaltens tjänstemän blefve höjda till samma belopp, hvartill aflöningarna för motsvarande tjänstemän vid skogsförsöksanstalten kunde varda höjda.

Enligt hvad styrelsen vidare förmälde, hade dåvarande assistenter vid centralanstalten anhållit därom, att styrelsen ville hos Kungl. Maj:t utverka tillstånd för dem att åtnjuta en månads semester i likhet med hvad domänstyrelsen i sin ofvan omförmälda framställning begärt för assistenter vid skogsförsöksanstalten. *Semester för assistenter.*

Under erinran, hurusom centralanstaltens styrelse redan i skrifvelse den 26 september 1910 påkallat Kungl. Maj:ts uppmärksamhet å nämnda angelägenhet, ansåg sig styrelsen kunna allenast hänvisa till de i berörda skrifvelse anförda billighetsskäl för att assistenterna vid centralanstalten skulle hafva rätt att utan uppoffring af någon del af sina löneinkomster erhålla den ledighet under en kortare tid årligen, som numera alltmer allmänt erkändes behöflig för att kunna med full arbetskraft och arbetslust fullgöra en ihållande tjänstgöring af intellektuell art.

Ett medgifvande af sådan rätt skulle, enligt hvad styrelsen meddelade, icke medföra någon ökad utgift för statsverket, emedan vikarier icke skulle behöfva förordnas för assistenterna, om deras tjänstledighet i hvarje fall förlades till sådan årstid, då arbetena vid vederbörande afdelning vore mindre brådskande.

Då en dylik förmån genom domänstyrelsens berörda framställning begärts för assistenterna vid skogsförsöksanstalten, hvilka — framhöll styrelsen för centralanstalten — i afseende å arten af tjänstgöring såväl som i fråga om aflöningsförmåner vore jämnställda med assistenterna vid centralanstalten, ansåg sig styrelsen för centralanstalten kunna hemställa om aflåtande af proposition till Riksdagen därom, att ordinarie assistent vid centralanstalten finge rätt att utan afstående af någon del af aflöningen åtnjuta en månads årlig ledighet under tid af året, då styrelsen funne sådant kunna medgifvas, utan att annan person behöfde förordnas till tjänstens uppehållande.

Efter hvad styrelsen slutligen meddelat, hade fyra vaktmästare vid centralanstalten äfvensom ett arbetsbiträde vid anstaltens jordbruksafdelning anhållit, att styrelsen ville hos Kungl. Maj:t göra framställning om aflåtande af proposition till Riksdagen beträffande höjande af aflöningarna för centralanstaltens vaktmästare till samma belopp, till hvilka de vore fast- *Ordinarie vaktmästarbefattningar.*

ställda för vaktmästare vid centrala ämbetsverk. Till denna ansökan hade centralanstaltens nämnd enhälligt tillstyrkt bifall.

Vaktmästarna vid centralanstalten hade — enligt hvad styrelsen, med öfverlämnande af berörda ansökan, anförde — tjänstgöring af samma art som flertalet öfriga statens vaktmästare i Stockholm. Deras dagliga tjänstgöring vore dock längre än hvad i allmänhet torde gälla för dessa senare, enär biträde af vaktmästarna vid arbetet å centralanstaltens afdelningar ofta påkallades äfven långt in på aftnarna.

Då vidare skyldigheten för dem att bo vid centralanstalten utom staden medförde högre lefnadskostnader än i staden, men så godt som fullständigt för dem stängde möjligheten att skaffa sig sådana extra inkomster, hvarmed, enligt styrelsens uppfattning, i staden boende vaktmästare kunde afsevärdt bidraga till sitt uppehälle, ansåg styrelsen uppenbart, att den af vaktmästarna vid centralanstalten framställda begäran att i aflöningshänseende blifva likställda med öfriga med statsmedel aflönade vaktmästare i Stockholm vore välgrundad.

För närvarande åtnjöte — erinrade styrelsen — vaktmästarna vid centralanstalten ett arfvode af 800 kronor jämte förmånen af fri bostad och arbetsbiträdet vid jordbruksafdelningen 600 kronor, likaledes jämte fri bostad.

Att aflöningen till arbetsbiträdet vid jordbruksafdelningen satts till lägre belopp än vaktmästarnas, ansåg styrelsen hafva berott därpå, att förslaget till centralanstaltens första stat byggts på af hvarandra oberoende förslag från de tjänstemän, som förestodo de afdelningar af landtbruksakademiens försöksanstalt, hvilka öfvergingo till centralanstalten.

Arbetsbiträdets tjänstgöring vore emellertid af samma art som vaktmästarnas och, om han, såsom af föreståndaren för jordbruksafdelningen föreslagits, finge åliggande att sköta ytterbelysningen och vägars renhållning inom villaområdet vid Experimentalfältet, blefve hans tjänstgöring utsträckt till längre daglig tid. Billigheten syntes därför fordra, att benämning och aflöning för hans tjänst blefve desamma som för vaktmästarnas befattningar.

Aflöningen till vaktmästare vore visserligen ej obetydligt växlande vid olika statens ämbetsverk och inrättningar, men den normala aflöningen

enligt senaste löneregleringar syntes styrelsen vara »den för vaktmästare vid de centrala ämbetsverken, till exempel landtbruksstyrelsen och domänstyrelsen, fastställda eller lön 700 kronor, tjänstgöringspenningar 350, ortstillägg 150 eller tillsammans 1,200 kronor med två ålderstillägg å 100 kronor efter 5 resp. 10 års tjänstgöring samt med afdrag af ortstillägget och 100 kronor å lönen, så länge förmånen af fri bostad samt bränsle åtnjutes». Dessa aflöningsförmåner ansåg styrelsen böra gälla äfven för centralanstaltens vaktmästare.

Styrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen framlägga proposition därom,

att de fyra vaktmästartjänsterna och den hittillsvarande befattningen som arbetsbiträde vid centralanstalten måtte upptagas såsom ordinarie tjänster med ofvanberörda aflöningsbelopp,

att innehafvarna af alla fem tjänsterna finge benämnas vaktmästare, samt

att vaktmästarna måtte för åtnjutande af ålderstillägg och rätt till pension få tillgodoräkna sig den tid, de varit anställda vid centralanstalten eller i motsvarande tjänst hos landtbruksakademien.

Genom remiss den 15 december 1911 har Kungl. Maj:t anbefallt löneregleringskommittén att afgifva underdånigt utlåtande öfver förberörda framställningar.

Höjning af anslaget till vikariatsersättning.

Med anledning af den vid 1911 års riksdag medgifna förändringen af en öfverassistentbefattning vid centralanstalten till en föreståndarbefattning därstädes, gjorde anstaltens styrelse uti särskild underdånig skrifvelse den 4 november 1911 framställning om höjning af det i staten för anstalten uppförda anslaget till vikariatsersättning med i rundt tal 150 kronor.

Genom kungl. remiss den 19 september 1912 har kommittén anmodats att yttra sig öfver berörda framställning.

* * *

Höjning af anslaget till öfriga utgifter, m. m.

Slutligen har styrelsen för centralanstalten uti skrifvelse till Kungl. Maj:t den 4 juli 1912 gjort framställning dels om ett anslagsbelopp för

en gång för uppförande af vissa byggnader och inköp af inventarier, dels ock om höjning af det anslag, som å anstaltens ordinarie stat finnes upptaget under rubriken »till centralanstaltens öfriga utgifter».

Uti framställningen i fråga yttrade styrelsen för centralanstalten hufvudsakligen följande.

Styrelsen hade kommit till den bestämda uppfattning, att en ökning i anslaget till centralanstalten vore oundgängligen behöflig för att anstalten skulle kunna motsvara sin uppgift och de anspråk, som ställdes på dess verksamhet.

Därvid erinrade styrelsen först, att den i kungl. propositionen vid 1905 års riksdag upptagna stat för anstalten fortfarande vore gällande med undantag för några aflöningar samt att den kostnadsberäkning, som låg till grund för denna stat, uppgjordes redan år 1902. För två af anstaltens afdelningar hade vid uppgörandet af denna kostnadsberäkning icke funnits något stöd af föregående erfarenhet, och äfven där sådan erfarenhet förelåg, hade åtminstone i ett fall, för den entomologiska afdelningen, kostnadsberäkningen visat sig vara så låg, att den ej ens första året motsvarade behofven. Att expensanslaget i sin helhet dock under de första åren var tillräckligt, berodde därpå, att verksamheten å de nya afdelningarna ej genast kom i full gång och att mejeriförsöken först senare kunde påbörjas; hvartill kom, att anstaltens tryckningskostnader betydligt minskades i följd af landtbruksakademiens medgifvande, att anstaltens meddelanden tills vidare finge tryckas i akademiens tidskrift.

Efter hvad styrelsen vidare framhöll, låge det ock i sakens natur, att, då en anstalt för forskning nyinrättades med nya arbetskrafter, dess verksamhet gärna komme att visa en stark tillväxt, om eljest dessa arbetskrafter vore mäktiga af någon utveckling. Så hade det äfven gått i detta fall. Verksamheten hade ökats genom upptagande af nya arbetsfält och genom att den jordbrukande allmänheten år för år i ökadt mått tagit centralanstaltens råd och upplysningar i anspråk.

Beträffande anstaltens *jordbruksafdelning* erinrade styrelsen därom, att dennas verksamhet omfattade dels lokala dels stationära fältförsök.

De lokala fältförsöken, som, efter därom gjord anhållan, utfördes hos enskilda jordbrukare i landets olika delar, hade till närmaste och huf-

vudsakligt syfte att för »försöksvärden» ådagalägga, huru de särskilda fälten lämpligast borde gödslas och hvilka växtsorter med största fördel å dem kunde odlas, samt att utreda andra dylika frågor af öfvervägande lokalt intresse.

Af något liknande art vore de uppvisningsfält, å hvilka redan kända förhållanden rörande växtodling åskådliggjordes genom vid sidan af hvarandra liggande rutor, bevuxna med olika växtarter och gödslade på olika sätt eller eljest olika behandlade.

Dessa lokala fältförsöks och uppvisningsfälts anordning och skötsel hade emellertid numera så godt som fullständigt öfvertagits af vederbörande hushållningssällskap. Centralanstaltens befattning med dem inskränkte sig till deras planläggning och inspektion samt granskning af fältförsökens resultat och utarbetande af sammanställningar af dessa för att därur, så vidt möjligt vore, draga mera allmängiltiga slutsatser.

Det för denna verksamhet i staten vid centralanstaltens inrättande beräknade anslagsbeloppet 5,000 kronor hade visat sig tillräckligt. Visserligen hade beloppet i 1912 års stat måst af brist på medel nedsättas till 4,050 kronor, men då det förra anslaget syntes behöfligt, om anstaltens tjänstemän skulle kunna i önskvärd utsträckning inspektera försöken och lämna de lokala försöksledarna behöfliga upplysningar, borde anslaget till denna afdelning återföras till samma belopp, som förut upptagits, eller 5,000 kronor.

Jämte sin uppgift att genom lokala fältförsök gifva enskilda jordbrukare ledning, huru de borde behandla sin jord och hvilka växtsorter de med största fördel kunde odla, hade centralanstaltens jordbruksafdelning en annan vida viktigare uppgift, nämligen att rörande växtodlingen söka utreda sådana frågor af mera allmängiltig betydelse, hvilka icke kunde afgöras genom erfarenheten vid det praktiska jordbruket utan för sin lösning kräfde enligt vetenskaplig metod och med största möjliga noggrannhet utförda, i regel under flera år fortsatta försök.

Vid uppgörandet af planen för centralanstaltens verksamhet syntes man hafva utgått från, att upplysningar af denna art i väsentlig mån kunde vinnas genom sammanställning af de vid de lokala fältförsöken er-

hållna resultaten. Erfarenheten hade dock visat, att en stor del af dessa försök ej utfördes så noggrant och under sådana förhållanden, att de kunde tjäna som grundval för allmänna slutsatser. Ytterligare hade antalet af i detta afseende användbara fältförsök minskats, i den mån hushållningssällskapen öfvertagit försökens utförande genom sina konsulenter eller andra lokala försöksledare. Dessa gjorde nämligen rätt allmänt sådana afvikelser från de gemensamt fastställda planerna, att försöken i olika län och på olika platser i samma län ej blefve med hvarandra fullt jämförliga. Slutligen hade också erfarenheten visat, att de lokala fältförsökens användbarhet för utredning af särskilda frågor af allmän betydelse ytterligare inskränktes af det skäl, att man i de flesta fall ej kunde påräkna att få fortsätta försöken på samma jord flera år å rad, hvilket i de flesta fall vore nödvändigt, för att någon säker erfarenhet skulle vinnas om verkan af olika arbetsmetoder, gödslingssätt eller andra åtgärder eller om olika växtsorters lämplighet under olika väderleksförhållanden, och i alla händelser vore behöfligt för bestämmandet af efterverkan af gödsling eller andra åtgärder.

Då de lokala försöken icke visade sig användbara för nämnda uppgift, hade centralanstalten för densamma att förfoga endast öfver den jord, som af landtbruksakademien upplåtits åt anstaltens jordbruksafdelning. Det vore dock uppenbart, att äfven dessa försök måste utföras på flera olika ställen, för att de till utredning upptagna frågorna skulle blifva pröfvade under olika förhållanden i afseende på klimat, jordmån, jordens afdikning, matjordens djup m. m. För sådana försök behöfdes flera olika försöksgårdar, så mycket mer som Experimentalfältets jord och öfriga förhållanden ej passade för alla de olika slag af frågor, som uppställdes till utredning. Ganska belysande vore, att det i afseende på naturförhållandena jämförelsevis likartade lilla Danmark hade ej mindre än sex fasta försöksgårdar för dylika försök.

Styrelsen hade sökt att tills vidare fylla detta behof genom anlitande af ett antal enskilda jordbrukares offervillighet och intresse för saken. Allt sedan år 1907 hade den enskilda försöksstation, som ägaren till Robertsfors bruk i Västerbotten underhölle, i viss mån stått till centralanstaltens förfogande, och sedan år 1910 hade ägarna eller brukarna till

åtta egendomar i olika delar af landet förbundit sig att under fem år låta centralanstalten å dessa gårdar utföra försök af nu ifrågavarande art utan annan kostnad för anstalten än de särskilda utgifter, som behöfdes för försöken utöfver de för den vanliga jordbruksdriften ifrågakommande.

Denna försöksverksamhet hade dock varit inskränkt i flera olika afseenden. Sålunda hade rätt måst inrymmas åt försöksvärdarna att vägra att mottaga sådana försök, som de ej ansåge sig kunna eller af ett eller annat skäl ej ville låta utföras å sin egendom. Endast sådana försök hade i regel kunnat upptagas, som ingått i egendomens vanliga växtföljd. Och slutligen hade centralanstalten måst undvika alla sådana försök, som skulle medfört några afsevärda kostnader. Därför hade ock styrelsen varit nödsakad att afvisa flera framställningar om upptagande af vissa viktiga frågor till utredning af det skäl, att medel därför saknats.

Det kunde emellertid, enligt styrelsens mening, ej vara lämpligt, att centralanstalten på detta sätt för fullgörandet af sin uppgift vore beroende af enskildas välvilja och offervillighet, hvilken dessutom antagligen ej i längden kunde påräknas. Ej heller borde denna jordbruksafdelningens viktigaste verksamhet vara inskränkt till upptagande af endast sådana frågor, som kunde utredas utan några afsevärda kostnader. Styrelsen ansåg sig därför böra framhålla det trängande behofvet af fasta stationer, vid hvilka anstalten hade full frihet att anordna de försök, som erfordrades för utredning af för jordbruket viktiga frågor.

Det kunde visserligen synas behöfligt att i ett så vidsträckt land som Sverige, med så olika klimat, jordmån och jordbruksförhållanden, utföra försök af ifrågavarande art vid ett större antal stationer, kanske en i hvarje län. Styrelsen ansåg emellertid försiktigheten bjuda att till en början föreslå endast 3 stationer, utom hufvudstationen å Experimentalfältet.

Då ekonomiska skäl syntes lägga hinder i vägen för anskaffande och brukning af egna försöksgårdar, borde man söka att få utföra försöken på enskildas gårdar. För sådant ändamål borde med innehafvarna af gårdarna träffas sådan uppgörelse, att centralanstalten finge förfoga öfver viss försöksjord, hvaraf vid hvarje station ej behöfdes mer än omkring 10 hektar,

och öfver behöflig arbetskraft för jordens brukning samt grödornas skötsel, skörd och vidare bearbetning, hvilket måste ordnas så, att försöksvärden förbunde sig att ovillkorligt tillhandahålla nödig arbetskraft efter rekvisition af försöksledaren mot öfverenskommen ersättning samt bostad åt försöksassistent. Därjämte måste centralanstalten för hvarje sådan station anskaffa och underhålla ett inventarium af sådana jordbearbetningsredskap, försökssåningsmaskin, vågar m. m., som ej försöksvärden kunde eller ville ställa till förfogande, samt behöfliga lokaler för försöksgrödornas förvaring och uttröskning. Därtill komme vidare kostnaden för anskaffning af utsäde och gödsel. Slutligen behöfdes tillgång till sakkunnig och i försökstekniken skolad person för försökens utläggning, öfvervakande och skötsel.

Styrelsen ansåg det visserligen vara önskvärdt att hafva en försöksledare ständigt boende vid hvarje station, men åtminstone till en början syntes en sådan person ej hafva sysselsättning hela året vid dessa försök. Möjligen skulle försöksassistenten under den öfriga delen af året, d. v. s. några vintermånader, kunna sysselsättas vid centralanstaltens jordbruksafdelning å Experimentalfältet. Då emellertid afdelningens öfverassistent och nuvarande »ordinarie» assistent borde kunna påräknas för denna försöksverksamhet, sedan de lokala fältförsöken, vid hvilkas ledning och kontroll de hittills så godt som uteslutande varit sysselsatta, mindre toge deras tid i anspråk, skulle, om hvar och en af dessa centralanstaltens tjänstemän öfvertoge tillsyn af en fast station, för den tredje stationen sålunda behöfvas ytterligare en försöksassistent. Då det vore önskvärdt, att som ledare af de fasta stationerna få behålla samma person, borde denne vara »ordinarie» assistent och åtnjuta samma löneförmåner som centralanstaltens öfriga tjänstemän af denna grad, eller 3,000 kronor och fri bostad. Därjämte erfordrades ett mindre belopp för assistenternas resor.

Hela anslagsbehofvet för inrättandet af 3 fasta stationer beräknade styrelsen uppgå till:

Anslag för en gång:	profloge å 3 stationer	15,000 kr.	
	inventarier å 3 stationer	3,000 »	18,000 kr.

	Årsanslag: för en station.	för 3 stationer.
Afgjäld för försöksord	800 kr.	2,400 kr.
Brukning, skördearbeten	1,500 »	4,500 »
Utsäde och gödsling	1,000 »	3,000 »
Inventarier	500 »	1,500 »
1 försöksassistent	—	3,000 »
2 assistenters resor	—	1,000 »
Diverse utgifter utöfver inkomst af skörd	—	2,600 »
	Summa	18,000 kr.

För försöksverksamheten å den af jordbruksafdelningen disponerade jorden å Experimentalfältet hade i den årliga staten hittills upptagits omkring 5,000 kronor och år 1912 5,450 kronor utöfver inkomsten af åkerbruket. Detta anslag hade emellertid hvarje år något öfverskridits, och det syntes styrelsen icke vara möjligt att nedbringa dessa kostnader under det belopp, hvartill de hittills uppgått, utan att försöksverksamheten inskränktes och en del af jorden användes till vanligt jordbruk, som droge mindre kostnad och kunde lämna någon inkomst. Då detta knappt syntes vara lämpligt, borde anslaget för jordbruksafdelningens försök å Experimentalfältet höjas till 8,000 kronor.

Försöksverksamheten på *husdjursskötselns* område, som började vid centralanstaltens upprättande, hade under de senare förflutna åren småningom ökats i omfattning och äfven kräft ökade kostnader, som från 12,000 kronor år 1907 beräknats till 14,400 kronor år 1912. Då likväl inkomsterna från Experimentalfältets ladugård, som komme denna afdelning till godo, samtidigt ökats med 1,000 kronor, hade statens omkostnader för afdelningen stigit med endast 1,400 kronor.

Det hade emellertid visat sig, att den praktiska försöksverksamheten behöfde stödjas af mer vetenskapliga undersökningar angående de inhemska fodermedlens smältbarhet och de olika näringsämnenas tillgodogörande inom djurkroppen. Afdelningen hade äfven erhållit för detta ändamål en »ordinarie» assistent med därför behöflig utbildning, och förarbeten för dylika undersökningar hade redan påbörjats. Genomförandet af desamma

kräfde enligt föreståndarens beräkning under de närmaste åren en ökning i det årliga anslaget af 3,000 kronor.

Mejeriförsöken hade hittills, då öfverassistentbefattningen för dessa försök ej kunnat tillsättas, utförts endast vid Alnarps mejeriinstitut. För dessa försök hade år 1912 anslagits 3,000 kronor, men då denna summa vore väl knappt tillmätt och försöken, efter det öfverassistentbefattningen komme att tillsättas, äfven borde anordnas vid flera mejerier i landets olika delar, begärdes för ifrågavarande ändamål ett ökadt anslag af 4,000 kronor.

För den *botaniska* afdelningen hade i utgiftsstaten för de första åren upptagits ett belopp af 6,500 kronor. På grund af nödvändigheten att skaffa medel till de ökade utgifterna å andra afdelningar hade denna summa under senaste åren nedsatts till 6,000 kronor. Anslaget till afdelningen syntes emellertid böra återföras till sitt ursprungliga belopp och sålunda det i 1912 års stat upptagna beloppet behöfva ökas med 500 kronor.

För den *entomologiska* afdelningens arbeten hade i det ursprungliga förslaget till utgiftsstat upptagits endast 1,500 kronor, hvilken summa redan första året måst höjas till 2,500 kronor. Sedan ny föreståndare antagits, hade verksamheten afsevärdt ökats dels med vetenskapliga undersökningar rörande skadeinsekters lefnadssätt och medel att förebygga deras härjningar dels med ett omfattande rapportväsen rörande förekommande insektsskador. För nämnda ändamål hade afdelningens anslag i anstaltens utgiftsstat småningom ökats till 3,500 kronor, och ytterligare 1,500 kronor ansåges behöfliga för att afdelningen skulle komma i full verksamhet.

De *bakteriologiska* undersökningarna hade i den ursprungliga planen för centralanstalten beräknats skola förekomma endast i samband med och till hjälp vid mejeriförsöken. Till följd af den starka utveckling, hvari denna nya vetenskap vore stadd, och den stora betydelse, bakterielifvet visat sig äga för jordens fruktbarhet och för växternas näringsupptagande samt för andra för landtbruket viktiga förhållanden, hade det ansetts angeläget, att afdelningens verksamhet blefve vidgad utöfver det första programmet.

Medel till denna utvidgning hade åstadkommits dels därigenom att en enskild person två år aflönat en extra assistent vid afdelningen för

grundläggande arbeten i och för åstadkommande af bakteriekulturer för ympning med baljväxtbakterier, dels därigenom att, i och med det aflöning till en »ordinarie» assistent beviljats, de medel, som åtgått till en extra assistent, från och med år 1912 blifvit disponibla för afdelningens öfriga utgifter.

Det kunde dock icke påräknas, att enskilda bidrag fortfarande skulle lämnas till understöd af anstaltens verksamhet. De bakteriologiska arbetena vore emellertid alltjämt stadda i en lofvande tillväxt, hvilken så mycket mindre borde hämmas, som denna afdelning redan lämnat flera för det praktiska lifvet mycket betydelsefulla resultat. Afdelningens anslag syntes fördenskull böra ökas med det af föreståndaren begärda beloppet 3,100 kronor.

Af de utgiftsposter för *centralanstaltens verksamhet i allmänhet*, som upptoges i utgiftsstaten, vore det endast tre som behöfde ökas.

Det för styrelsens rese- och traktamentsersättningar upptagna beloppet af 1,000 kronor räckte endast till de två i stadgarna bestämda styrelsesammanträdena i mars och november, men då det visat sig önskvärdt, och i vissa fall nödvändigt, att styrelsen äfven dessemellan sammanträdde, syntes denna utgiftspost behöfva ökas med 1,000 kronor.

I detta sammanhang erinrade styrelsen, att landtbruksakademiens sekreterare enligt stadgarna för centralanstalten vore ledamot af styrelsen och dennes sekreterare, samt att han på denna grund hade kommit att handhafva hela administrationen af anstalten och å styrelsens vägnar utöfva tillsyn öfver densamma. För denna hans tjänstgöring, hvilken numera toge en betydlig del af hans tid och arbete i anspråk, funnes icke något arfvode upptaget i anstaltens stat. Äfven om sekreterartjänstens nuvarande innehafvare funne sig i denna anordning, syntes det dock styrelsen, att detta arbete borde aflönas. Då det emellertid vore för styrelsen kändt, att landtbruksakademien gjort framställning om reglering af sin sekreterares aflöning och därvid som skäl för sitt förslag om aflöningens höjning anfört bland annat hans befattning med centralanstaltens angelägenheter, ansåg sig styrelsen endast böra uttala, att aflöning för sekreteraren borde beredas, utan att dock i frågans nuvarande läge styrelsen kunde föreslå visst belopp för denna aflöning.

Centralanstaltens medelsförvaltning handhades af en räkenskapsförare, hvilken också vore styrelsens protokollsförare och kanslist. För dessa båda uppdrag åtnjöte han ett arfvode af 1,300 kronor, som utginge från anslaget till tryck och expenser. I betraktande af den ökning i hans arbete, som inträdt, syntes detta arfvode böra ökas.

Den nämnda utgiftstiteln i centralanstaltens stat: tryck och expenser uppgick till en början till 6,000 kronor, men hade, för att skaffa medel till de ökade behofven för andra ändamål, i 1912 års stat måst nedsättas till 5,000 kronor.

Denna sänkning hade utan att inskränka anstaltens tryckta meddelanden varit möjlig endast därigenom, att större delen af kostnaderna för anstaltens trycksaker bestridts af landtbruksakademien, i det att denna låtit flertalet af dessa skrifter intagas i akademiens tidskrift utan att därför påföra anstalten annan utgift än för klichéer och särtryck. Då de i sagda tidskrift offentliggjorda meddelanden uppgått till i medeltal 30 ark pr år, kunde den af akademien bestridda tryckningskostnaden beräknas till i medeltal 2,400 kronor.

Därtill komme, att den entomologiska afdelningens publikationer fått ingå i den entomologiska föreningens tidskrift utan annan kostnad för centralanstalten, än att denna under senaste åren betalat klichéer och under alla åren de erhållna särtrycken.

Samtliga utgifter för centralanstaltens trycksaker hade uppgått till omkring 8,000 à 10,000 kronor om året.

Det kunde och borde antagas, att, i den mån centralanstaltens arbete fortskrede och arbetsområdet vidgades, ett större antal undersökningar komme att utföras. Det måste därför anses som en betänklig brist, om framdeles ekonomiska hinder skulle möta att i vida kretsar sprida de af anstaltens verksamhet framgångna resultaten. Styrelsen ansåg fördenskull det vara önskvärdt, att anslaget till tryck ökades till 10,000 kronor. Då därtill komme någon ökning i öfriga expenser, däri inbegripet arfvodet åt protokolls- och räkenskapsföraren, skulle utgiftsposten för tryck och expenser behöfva ökas med i rundt tal 7,000 kronor öfver därför i staten för år 1912 upptagna beloppet.

Slutligen syntes den summa, 1,000 kronor, som upptagits för be-

stridande af kostnaderna för tjänares sjukvård, brandstodspremier och oförutsedda utgifter, vara väl knappt tillmätt och böra ökas till det dubbla beloppet.

Enligt hvad sålunda anförts, skulle dels för uppförande af 3 proflogar samt för inköp af inventarier erfordras ett anslag för en gång af 18,000 kronor, dels »utgiftsposterna för expenser» behöfva ökas med följande belopp utöfver de i staten för år 1912 upptagna:

		Ökning.	Hela anslaget till »öfriga utgifter» utöfver inkomster af Experimentalfältet.
I.	Afdelning för jordbruk:		
	a) försök å Experimentalfältet	2,550	8,000
	b) försök å andra fasta stationer	18,000	18,000
	c) lokala fältförsök och uppvisningsfält	950	5,000
II.	Afdelningen för landtbrukskemi	—	8,800
III.	Afdelningen för husdjursskötsel och mejerihandtering:		
	a) underafdelning för husdjursskötsel	3,000	13,200
	b) underafdelning för mejerihandtering	4,000	7,000
IV.	Afdelning för landtbruksbotanik	500	6,500
V.	Afdelning för entomologi	1,500	5,000
VI.	Afdelning för bakteriologi	3,100	6,000
VII.	Allmänna utgifter:		
	Styrelsens rese- och traktamentsersättningar	1,000	2,000
	Tryck och expenser	7,000	12,000
	Underhåll af byggnader, vägar, tomter m. m.	—	6,500
	Vatten	—	1,800
	Brandstodspremier, sjukvård, oförutsedda utgifter	1,000	2,000
	Summa kronor	42,600	101,800

Styrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte till 1913 års Riksdag aflåta proposition dels om ett anslag för en gång af 18,000 kronor och dels om förhöjning af centralanstaltens stat med ett belopp af 42,600 kronor.

I utlåtande den 16 september 1912 tillstyrkte landtbruksakademien bifall till nyssberörda framställning.

Genom kungl. remiss den 28 september 1912 har styrelsens omförmälda framställning jämte landtbruksakademiens däröfver afgifna utlåtande öfverlämnats till kommittén för att tagas i öfvervägande vid afgifvande af förslag i fråga om löneregleringen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Kommitténs förslag.

Vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet finnas enligt gällande stat följande ordinarie befattningar, nämligen sex föreståndar- och två öfverassistenttjänster. *Aflöningsförmåner.*

Aflöningen utgör för föreståndare 5,500 kronor, däraf 3,000 i lön och 2,500 i tjänstgöringspenningar, hvartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 500 kronor, efter resp. fem och tio år.

Öfverassistents aflöning utgör 4,500 kronor, däraf 2,500 i lön och 2,000 i tjänstgöringspenningar, samt ålderstillägg lika med föreståndare.

För förmånen af fri bostad skall för såväl föreståndare som öfverassistent å lönen afdragas 500 kronor.

Styrelsen för centralanstalten har uti skrifvelse den 4 november 1911 hemställt, att aflöningarna för centralanstaltens tjänstemän måtte blifva höjda till samma belopp, hvartill aflöningarna för motsvarande tjänstemän vid skogsförsöksanstalten kunde varda höjda.

Med hänsyn till den sålunda gjorda jämförelsen med statens skogsförsöksanstalt tillåter sig kommittén till en början erinra om aflöningsförhållandena vid sistnämnda anstalt, i hvad dess båda främsta befattningshafvare angår.

Enligt de intill utgången af år 1912 gällande aflöningsbestämmelser för skogsförsöksanstalten uppbär föreståndaren för denna anstalt arfvode å 3,000 kronor. Enär emellertid ifrågavarande befattning, såsom hittills varit fallet, bestrides af jägmästare i statens tjänst, åtnjuter skogsförsöksanstaltens föreståndare, förutom nyssberörda arfvode, äfven den med jägmästartjänsten förenade lön jämte intjänade ålderstillägg.

Botanisten vid skogsförsöksanstalten uppbär arfvode af 5,000 kronor.

Uti ett den 13 april 1912 afgifvet underdånigt utlåtande rörande skogsförsöksanstalten hade löneregleringskommittén att yttra sig jämväl i anledning af uppkommen fråga om att föreståndar- och botanistbefattningarna vid nämnda anstalt måtte förändras till ordinarie tjänster.

Däremot var från kommitténs sida icke något att erinra, men beträffande aflöningarna till bemälda två befattningshafvare anförde kommittén, bland annat, följande.

Från skogsförsöksanstalten hade föreslagits, att föreståndaren för anstaltens skogsafdelning, motsvarande hittillsvarande föreståndaren för anstalten, och föreståndaren för anstaltens naturvetenskapliga afdelning, motsvarande hittillsvarande botanisten, skulle hvardera erhålla enahanda aflöning, som tillerkänts professorer vid universiteten, hvarjämte den afdelningsföreståndare, som förordnades såsom chef för anstalten, skulle åtnjuta ett särskildt arfvode af 500 kronor.

Kommittén (som icke hade något att erinra mot förslaget om två särskilda afdelningsföreståndare med en af dem såsom tillika chef för anstalten) förklarade sig nogsamt uppskatta betydelsen af de arbeten, som utfördes af ifrågavarande befattningshafvare vid skogsförsöksanstalten, men kommittén ansåg sig likväl icke kunna tillstyrka, att de i aflöningshänseende blefve likställda med universitetsprofessorer.

Det syntes kommittén vara tillfyllest, att de erhölle de aflöningsförmåner, som vid 1911 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag bestämdes för professorer vid farmaceutiska institutet och vid Chalmers' tekniska läroanstalt, eller en begynnelseaflöning af 6,400 kronor, däraf 4,400 lön och 2,000 tjänstgöringspenningar, hvartill skulle kunna komma ett ålderstillägg till lönen efter fem år å 600 kronor.

Kommittén påpekade ock de konsekvenser, hvartill ett bifall till skogsförsöksanstaltens förslag beträffande aflöningsförmånerna till de nämnda tjänstemännen vid denna anstalt skulle kunna leda.

Därvid framhölls särskildt, hurusom ofvanberörda framställning af den 4 november 1911 från styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet innebure, att aflöningarna till föreståndarna och öfverassistenterna vid sistnämnda anstalt måtte höjas till samma be-

lopp, hvartill aflöningarna för vederbörande tjänstemän vid skogsförsöksanstalten kunde varda höjda.

Det erinrades ock, att, då vid 1908 års riksdag botanisten vid skogsförsöksanstalten tilldelades den intill slutet af år 1912 utgående aflöning, jämförelse gjordes med de aflöningsförmåner, som åtnjötos af öfverassistenterna vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Förslaget från skogsförsöksanstalten om särskildt arfvode för chefsgöromålen tillstyrktes af kommittén på sätt dess utlåtande närmare utvisar.

Uti den af Kungl. Maj:t vid 1912 års riksdag framlagda propositionen (n:r 243) angående ny aflöningsstat för statens skogsförsöksanstalt upptogos för »1 föreståndare för skogsafdelningen» och »1 föreståndare för naturvetenskapliga afdelningen» aflöningarna lika med hvad i allmänhet tillkommer universitetsprofessorer, eller lön 5,000 kronor — hvartill kan komma efter fem år ett ålderstillägg å 600 kronor — samt tjänstgöringspenningar 2,500 kronor, hvarjämte »för bestridande af chefsgöromål» fanns uppfördt ett belopp af 500 kronor.

Riksdagen biföll hvad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit (jfr skrifvelse den 30 maj 1912 n:r 9, sid. 26).

För att nu återgå till frågan om centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, anser sig kommittén böra uttala, att kommittén fortfarande för sin del hyser den uppfattningen, att det skulle vara till fyllest, om befattningshafvare sådana som afdelningsföreståndare vid denna anstalt blefve i aflöningshänseende likställda med professorerna vid farmaceutiska institutet.

Då emellertid genom sammanstämmande beslut af Kungl. Maj:t och Riksdagen afdelningsföreståndare vid statens skogsförsöksanstalt tillerkänts enahanda aflöning, som i allmänhet tillkommer universitetsprofessor, och någon skälig anledning, hvarför motsvarande befattningshafvare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet skulle uti ifrågavarande hänseende sättas på ett lägre plan, näppeligen torde förefinnas, har kommittén ansett sig hafva att utgå från att äfven dessa senare befattningshafvare böra beträffande aflöningen jämnställas med universitetsprofessorer.

Aflöningen till afdelningsföreståndare vid centralanstalten skulle alltså utgöra lön 5,000 och tjänstgöringspenningar 2,500 eller tillhopa 7,500 kronor, hvartill skulle kunna komma en förhöjning af lönen efter fem år med 600 kronor.

Vidkommande de bägge öfverassistentbefattningarna vid centralanstalten torde böra erinras, att en af dem tillhör afdelningen för jordbruk och en afdelningen för husdjursskötsel och mejerihandtering.

I fråga om öfverassistents ställning säges i 13 § af de för centralanstalten gällande stadgar, att han har att under vederbörande afdelningsföreståndare utöfva närmaste ledningen af den del af afdelningens försöksverksamhet, som anförtrotts åt honom, samt deltager i dess arbeten. Öfverassistent är ock, enligt § 9 i stadgarna, medlem af centralanstaltens nämnd.

För att kunna föreslås till öfverassistent (äfvensom till afdelningsföreståndare) fordras, jämlikt § 12, såväl framstående vetenskapliga insikter, ådagalagda genom examina eller på annat sätt, som ock inom afdelningarna för jordbruk samt för husdjursskötsel och mejerihandtering den praktiska erfarenhet, som anses erforderlig för att försöksverksamheten inom nämnda afdelningar må utföras i anslutning till den praktiska landthushållningens behof och arbetssätt.

Den jämförelse, som, enligt hvad ofvan antydts, förut gjorts mellan botanisten vid skogsförsöksanstalten och nämnda öfverassistenter, torde numera icke kunna vidhållas, sedan botanistbefattningen vid skogsförsöksanstalten, enligt beslut vid 1912 års riksdag, blifvit förändrad till befattning såsom föreståndare för den naturvetenskapliga afdelningen vid sistnämnda anstalt och såsom sådan likställd med den andra afdelningsföreståndaren vid samma anstalt (hittillsvarande föreståndaren).

De nuvarande aflöningsförmånerna till öfverassistent lära emellertid numera icke vara tillfyllest för att kunna med säkerhet påräkna att för sådan befattning erhålla och i befattningen få bibehålla fullt kompetent person. I sådant hänseende torde böra omnämnas, att öfverassistentbefattningen å afdelningen för husdjursskötsel och mejerihandtering ännu icke kunnat tillsättas.

Det har synts kommittén, att för öfverassistent skäligen borde bestämmas enahanda aflöning, som tillkommer tjänsteman i 2:a normalgraden vid nyreglerade centrala ämbetsverk, eller lön 3,600, tjänstgöringspenningar 1,800 och ortstillägg 400 eller tillhopa 5,800 kronor, hvartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 500 kronor, efter resp. fem och tio år.

För närvarande är, såsom redan är nämndt, aflöningen för öfverassistent vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet 4,500 kronor jämte två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor. Enahanda aflöning tillkommer tjänsteman af 2:a normalgraden i centralt ämbetsverk, där aflöningsförmånerna ännu ej varit föremål för ny reglering. Fördelningen mellan begynnelselönen och tjänstgöringspenningarna är dock något olika.

Enligt nu gällande stat äga föreståndare och öfverassistenter vid centralanstalten åtnjuta fri bostad, för hvilken förmån dock å lönen afdragas 500 kronor årligen.

Vid besök å platsen har kommittén emellertid funnit bostadsförmånen i själfva verket kunna uppskattas för afdelningsföreståndare till minst 1,200 kronor och för öfverassistent till minst 1,000 kronor om året.

Att afdrag för bostad in natura i allmänhet bör bestämmas till ett belopp, som i möjligaste mån motsvarar bostadsförmånens verkliga värde, har synts kommittén rimligt och rättvist, enär eljest befattningshafvare, som erhåller bostad in natura, i verkligheten skulle komma i åtnjutande af högre aflöning än annan tjänsteman i motsvarande grad, hvilken icke har dylik förmån (exempelvis afdelningsföreståndare vid statens skogsförsöksanstalt).

Kommittén har fördenskull vid uppgörande af sitt statförslag ansett berörda afdrag lämpligen böra sättas för afdelningsföreståndare vid centralanstalten till 1,200 kronor och för öfverassistent därstädes till 1,000 kronor.

Vid antydda förhållande och under förutsättning, att vederbörande befattningshafvare vid öfvergång å ny stat får för ålderstillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstetid i befattningen, skulle vid bifall till kommitténs

förslag den effektiva förhöjningen i kontant aflöning — frånsedt afdrag för pensionsafgifter — blifva för afdelningsföreståndare utan ålderstillägg 1,300 kronor och med ålderstillägg å ny stat 1,400 resp. 900 kronor, allteftersom vederbörande å gammal stat intjänat ett eller två ålderstillägg, samt för öfverassistent i hvarje fall 800 kronor.

I detta sammanhang tillåter sig kommittén framställa en anmärkning, som, äfven om den icke för det närvarande må anses böra föranleda någon särskild åtgärd, måhända dock kan förtjäna att tagas under öfvervägande vid en framtida omorganisation af centralanstalten.

Det har nämligen ej undgått kommitténs uppmärksamhet, att det sätt, hvarpå försöksverksamheten å anstaltens jordbruksafdelning blifvit ordnad, kan medföra vissa olägenheter. Den ifrågavarande afdelningen har bildats af två förut från hvarandra fristående institutioner, jordbruksafdelningen vid landtbruksakademiens experimentalfält och hushållningssällskapens lokala fältförsök, hvilka båda institutioners verksamhet enligt den ursprungliga planen för centralanstalten skulle fortgå oförändrad. Föreståndarna för dessa två försöksinstitutioner öfvergingo ock båda till centralanstalten, den ene utan ansökan enligt de villkor, som landtbruksakademien uppställt för centralanstaltens förläggande till akademiens experimentalfält, den andre däremot efter ansökan sedan tjänsten förklarats ledig.

Då det emellertid icke ansågs lämpligt att vid centralanstalten uppdela jordbruksförsöken på två skillda afdelningar och ej heller att hafva två föreståndare på samma afdelning, erhöll den ene af de nämnda tjänstemännen befattningen såsom föreståndare och den andre befattningen såsom öfverassistent. Men denna olikhet betingades icke af någon skillnad vare sig i kompetensfordringar eller i tjänstgöringens art, då tjänstgöringen delades så, att föreståndaren fortfarande fick i uppdrag att sköta den fasta försöksstationen å Experimentalfältet och de s. k. fasta försöken, under det att öfverassistenten bibehöll ledningen af de lokala fältförsöken.

För kommittén har här framställt sig den frågan, huruvida icke en annan organisation vore möjlig och måhända äfven lämpligare. Kommit-

ten har nämligen ansett det vara ställdt utom allt tvifvel, att vissa fördelar skulle vinnas, om ledningen i dess helhet beträffande landtbruksförsöken, både de stationära och de lokala, vore samlad i *en* hand. En sådan anordning skulle ju gifva säkerhet för en enhetlighet i ledningen af de båda med hvarandra likartade försöksgrenarna, en enhetlighet, som skulle kunna komma att brista, då försöken ledas af skilda personer. Därjämte skulle, om ledningen anförtroddes åt en enda person, denne få helt ägna sig häråt, men däremot befrias från en del arbeten, hvilka med fördel skulle kunna utföras af assistenter.

Den uppfattning i antydda hänseende, som kommittén redan på ett tidigare stadium af detta ärendes behandling hyst, har sedermera blifvit ytterligare stärkt, då kommittén fått taga del af innehållet af styrelsens för centralanstalten omförmälda skrifvelse den 4 juli 1912, hvilken skrifvelse den 28 september 1912 öfverlämnats till kommittén för att tagas i öfvervägande vid afgifvande af förslag i fråga om löneregleringen för centralanstalten.

Af denna skrifvelse framgår, att de lokala fältförsökens värde för centralanstaltens mera vetenskapliga forskningar ingalunda visat sig motsvara de förhoppningar, som man från början knutit vid dem. Erfarenheten hade visat, att en stor del af dessa försök ej utfördes så noggrant och under sådana förhållanden, att de kunde tjäna som grundval för allmänna slutsatser. Ytterligare hade antalet af i detta hänseende användbara fältförsök minskats, i den mån hushållningssällskapen öfvertagit anordningen och skötseln af de lokala fältförsöken och uppvisningsfälten. Hushållningssällskapens konsulenter och andra lokala försöksledare gjorde nämligen rätt allmänt sådana afvikelser från de gemensamt fastställda planerna, att försöken i olika län och på olika platser i samma län ej blefve med hvarandra fullt jämförliga. Och slutligen hade också erfarenheten visat, att de lokala fältförsökens användbarhet för utredning af särskilda frågor af allmän betydelse ytterligare inskränktes af det skäl, att man i de flesta fall ej kunde påräkna att få fortsätta försöken på samma jord flera år å rad.

På grund af berörda omständigheter synes centralanstaltens styrelse hafva funnit, att utrymmet för öfverassistentens hittillsvarande fullt själf-

ständiga verksamhet blifvit i afsevärd mån förminskadt. Styrelsen har för den skull ansett sig kunna påräkna öfverassistenten för den nya försöksverksamheten å fasta stationer (de tre försöksgårdarna), hvilken verksamhet styrelsen skisserar i sin skrifvelse. Enligt styrelsens förslag skulle nämligen öfverassistenten och den nuvarande »ordinarie» assistenten å afdelningen, sedan de lokala fältförsöken mindre toge deras tid i anspråk, öfvertaga tillsynen af hvar och en sin fasta station, medan skötseln af den tredje försöksgården skulle öfverlåtas på en nyanställd försöksassistent.

Nu antydda anordning torde näppeligen vara ägnad att häfva de betänkligheter, hvaråt kommittén nyss gifvit uttryck. Men då det ju ännu är en öppen fråga, huru statsmakterna kunna komma att ställa sig till den omläggning af nämnda försöksverksamhet, som centralanstaltens styrelse sålunda föreslagit, samt då öfverassistenten, oaktadt hushållningssällskapens i senare tid vidgade verksamhet på de lokala försökens område, dock fortfarande där har en ej obetydlig uppgift att fylla, har kommittén icke ansett sig böra framlägga något direkt förslag om ändring af berörda förhållanden.

Emellertid har kommittén för att underlätta en eventuell omorganisation af centralanstalten ansett sig böra gifva aflöningsvillkoren för anstalten en sådan affattning, att en hvar ordinarie befattningshafvare skulle blifva skyldig att, om så erfordras, låta sig förflyttas till annan afdelning inom centralanstalten eller till annan institution äfvensom att eljest efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de göromål, som honom anförtros, med bibehållande dock af innehafvande tjänstegrad och aflöning.

Vid centralanstalten finnas anställda sex assistenter, hvilka numera, från 1912 års början, aflönas med arfvoden af 3,000 kronor om året, utgående från ett för ändamålet i staten uppfördt anslag å 18,000 kronor. Därjämte har från början varit afsedt, att ogift assistent skulle åtnjuta förmånen af fri bostad.

Uti föreliggande framställningar har icke i vidare mån påyrkats någon ändring i afseende å assistenternas aflöningsförmåner än att dem måtte årligen beredas någon tids kostnadsfri ledighet.

Arfvode till assistent vid centralanstalten beräknades vid anstaltens inrättande till allenast 2,000 kronor. Sedan emellertid arfvode till assistent vid statens skogsförsöksanstalt från och med år 1909 bestämts till 3,000 kronor, blef vid 1911 års riksdag anslaget till arfvoden åt assistenter vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet höjdt, så att jämväl till sistnämnda assistenter arfvode skulle kunna utgå med 3,000 kronor.

Det torde här böra erinras, hurusom, särskildt med hänsyn till önskvärdheten att förekomma för täta ombyten af assistenter vid statens skogsförsöksanstalt, vid 1912 års riksdag begärdes och medgafs, att arfvode till assistent vid sistnämnda anstalt skulle kunna efter fem år höjas med 400 kronor.

Enligt hvad kommittén inhämtat, lärer det, hvad centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet angår, icke kunna anses särskildt önskvärdt, att en person alltför länge kvarstannar i assistentbefattning därstädes.

Desto mindre synes då anledning förefinnas för kommittén att utan stöd af föreliggande framställning föreslå någon efter vissa år inträdande förhöjning af det senast bestämda arfvodesbeloppet för assistent vid sistberörda anstalt.

Det nu utgående anslaget å 18,000 kronor till arfvoden åt assistenter vid anstalten är, såsom nämndt, beräknadt efter ett antal af sex sådana befattningshafvare.

Uti framställningen af den 4 juli 1912 från anstaltens styrelse angående, bland annat, inrättandet af tre fasta försöksgårdar för anställandet af vissa försök för anstaltens jordbruksafdelning har styrelsen emellertid framhållit behofvet af ytterligare en assistent för deltagande i nämnda försök.

Därest styrelsens förslag om inrättandet af berörda försöksgårdar skulle vinna bifall, och en ytterligare assistent med enahanda aflöning som öfriga fasta assistenter må befinnas erforderlig, torde arfvodet till honom böra utgå af samma anslag som arfvodena till de öfriga assistenterna. Detta anslag skulle i sådant fall behöfva höjas till 21,000 kronor.

Till frågan om kostnadsfri ledighet för assistenter återkommer kommittén i det följande.

Förmånen af fri bostad har, såsom redan är nämndt, hvad assistenter angår varit från början afsedd allenast för ogift assistent. Tillfälligtvis har dock en gift assistent tillåtits bebo en för öfverassistent afsedd familjebostad, hvilken stått oanvänd till följd af vakans å en öfverassistentbefattning vid afdelningen för husdjursskötsel och mejerihandtering.

Därest det ur centralanstaltens synpunkt befinnes önskvärdt, att assistent har sin bostad förlagd i närheten af vederbörande institutions lokaler, har kommittén icke något att erinra mot att fri bostad må kunna fortfarande såsom hittills upplåtas åt assistent. Någon ovillkorlig rättighet att åtnjuta sådan förmån torde dock icke böra tillförsäkras assistent.

Vid sådant förhållande och då assistent skulle bibehållas vid nu utgående arfvodesbelopp, synes något afdrag för bostadsförmån icke böra påfordras beträffande sådan befattningshafvare.

Kommittén tillåter sig uti nu förevarande hänseende åberopa hvad i enahanda afseende vid 1912 års riksdag förekommit i fråga om reglering af aflöningsförhållanden m. m. beträffande amanuenser m. fl. befattningshafvare vid universitetens i Uppsala och Lund samt karolinska medikokirurgiska institutets vetenskapliga institutioner.

I sitt betänkande (delen XXXIII) i sistberörda ämne hade kommittén hemställt, att de i universitetens stater förekommande anteckningar angående vissa naturaförmåner för sådana befattningshafvare, för hvilka i betänkandet föreslagits aflöningsförbättring, måtte ur staterna utgå. Kommittén hade emellertid uttalat, att den icke funnit något att erinra mot att, därest det ur vederbörande institutions synpunkt befunnes önskvärdt, att assistent eller amanuens hade sin bostad förlagd i sammanhang med institutionens lokaler, sådan bostad kunde åt honom kostnadsfritt upplåtas.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 26 april 1912 yttrade chefen för ecklesiastikdepartementet, att han ansåg, att de i universitetens stater förekommande anteckningarna om boställsrum för amanuenser m. fl. befattningshafvare, om hvilka då var fråga, borde ur sta-

terna uteslutas och att denna angelägenhet borde ordnas genom en föreskrift af mera allmän innebörd.

Kungl. Maj:ts proposition i ärendet (n:r 225), affattad i enlighet med departementschefens hemställan, blef af Riksdagen bifallen (enligt skrifvelse den 30 maj 1912 n:r 8).

Enligt § 6 af de för centralanstalten gällande stadgar är åt anstaltens styrelse öfverlämnadt att antaga räkenskapsförare och kanslibiträde, och enligt § 16 i stadgarna skola öfver anstaltens inkomster och utgifter genom den af styrelsen antagna räkenskapsföraren föras räkenskaper, hvari anstaltens särskilda afdelningar erhålla hvar sin räkning. Alla utbetalningar skola ske genom räkenskapsföraren enligt af vederbörande föreståndare eller sekreteraren attesterade räkningar.

Uti den af Kungl. Maj:t för år 1912 fastställda inkomst- och utgiftsstat för centralanstalten är under utgiftstiteln »tryck och expenser» upptaget ett belopp af 5,000 kronor.

Under denna titel utgår äfven ersättning till räkenskapsföraren, hvilken tillika är styrelsens protokollsförare och kanslist.[1]

Styrelsen har uti sin förenämnda framställning af den 4 juli 1912 meddelat, att den person, som bestrider nämnda uppdrag, åtnjuter ett årligt arfvode af 1,300 kronor. I betraktande af den ökning i hans arbete, som inträdt, ansåg styrelsen detta arfvode böra ökas, utan att dock beloppet af ökningen angafs. Arfvodesbeloppet skulle dock fortfarande utgå från anslagstiteln »tryck och expenser», förhöjdt på sätt styrelsen föreslog.

Vid uppgörandet af sitt förslag till stat för centralanstalten har kommittén ansett det lämpligare, att, i analogi med hvad som plägat vara fallet beträffande en del andra stater, i staten för centralanstalten uppföres en specifik anslagspost för bestridande af kamrerar- och notariegöromål.

---

[1] Denne befattningshafvare bör icke förväxlas med den i inkomst- och utgiftsstat för år 1912 under benämningen »räkenskapsförare» upptagna befattningshafvare å afdelningen för husdjursskötsel och mejerihandtering. Denne sistnämnde motsvarar det i de sakkunniges förslag af oktober 1901 omförmälda »biträde» å ifrågavarande afdelning för bokföring och beräkning af siffermaterial.

Beträffande den ersättning, som må böra utgå för ifrågavarande göromål, synes kommittén ett belopp af 1,500 kronor kunna anses skäligt.

Vid den ifrågavarande centralanstalten finnas anställda 4 »vaktmästare» och 1 »arbetsbiträde» med arfvoden, utgående af ett å staten upptaget anslag å 3,800 kronor till arfvoden åt »5 vaktmästare eller arbetsbiträden». Detta anslag har icke undergått någon förändring, efter det vid 1906 års riksdag den då framlagda staten för anstalten godkändes.

»Vaktmästare» åtnjuter arfvode å 800 kronor jämte fri bostad och »arbetsbiträdet» arfvode å 600 kronor, likaledes jämte fri bostad.

I en af de nu föreliggande skrifvelserna från centralanstaltens styrelse har, efter en af nämnden enhälligt tillstyrkt ansökning, hemställts, att såväl »vaktmästarna» som det s. k. arbetsbiträdet, anställdt å jordbruksafdelningen, måtte i staten upptagas såsom ordinarie tjänstinnehafvare under benämningen vaktmästare samt i aflöningshänseende likställas med vaktmästare i allmänhet vid nyreglerade centrala ämbetsverk.

Då, efter hvad upplyst blifvit, det s. k. arbetsbiträdets tjänstgöring är af samma art som de vid centralanstalten under benämningen »vaktmästare» anställda befattningshafvarnas och samtliga ifrågavarande befattningshafvare hafva stadigvarande sysselsättning vid anstalten, har kommittén ansett sig kunna tillstyrka, att i staten för centralanstalten uppföras 5 ordinarie vaktmästarbefattningar med de aflöningsförmåner, som numera i allmänhet tillkomma vaktmästare i nyreglerade centrala ämbetsverk, alltså lön 700, tjänstgöringspenningar 350, ortstillägg 150, tillhopa 1,200 kronor, med två ålderstillägg till lönen efter fem och tio år, hvartdera ålderstilllägget å 100 kronor.

I likhet med hvad som äfven i allmänhet numera gäller beträffande vaktmästare i centrala ämbetsverk torde jämväl i afseende å vaktmästare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet böra föreskrifvas, att, därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Under åberopande af hvad ofvan anförts, hemställer kommittén,

att till hvar och en af de sex afdelningsföreståndarna vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet aflöningen må utgå med 7,500 kronor, däraf 5,000 i lön och 2,500 i tjänstgöringspenningar, hvartill kan komma ett ålderstillägg till lönen efter fem år med 600 kronor;

att en hvar af de två öfverassistenterna vid centralanstalten må åtnjuta en aflöning af 5,800 kronor, däraf lön 3,600, tjänstgöringspenningar 1,800 och ortstillägg 400, hvartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 500 kronor, efter ytterligare fem år;

att i staten för centralanstalten må uppföras fem vaktmästarbefattningar, en hvar med en aflöning af 1,200 kronor, däraf 700 i lön, 350 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg, hvartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 100 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 100 kronor, efter ytterligare fem år;

att i staten må upptagas ett belopp af minst 18,000 kronor till arfvoden åt assistenter;

att i staten äfven må upptagas ett belopp af 1,500 kronor för bestridande af kamrerar- och notariegöromål;

att den bestämmelsen intages i staten för centralanstalten, att, så länge afdelningsföreståndare eller öfverassistent åtnjuter bostad in natura, skall för afdelningsföreståndare å lönen afdragas 1,200 kronor om året samt för öfverassistent ortstillägg ej utgå äfvensom å lönen afdragas 600 kronor årligen; samt

att jämväl den bestämmelsen intages i staten att, därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Arbetstid å tjänsterum.

I anslutning till hvad vid löneregleringar under de senare åren för ett flertal ämbetsverk och myndigheter plägat föreskrifvas och hvad af kommittén föreslogs i dess utlåtande den 13 april 1912 i fråga om statens skogsförsöksanstalt, anser sig kommittén böra hemställa,

> *att såsom förutsättning för godkännande af den nya staten för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet uppställes, att, för så vidt tjänstgöringen är förlagd till anstaltens lokaler vid Stockholm, ordinarie tjänstinnehafvare skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag.*

Såsom kommittén erinrade i sitt berörda utlåtande i fråga om skogsförsöksanstalten, äro föreskrifter i detta ämne intagna i § 13 uti instruktionen för sistnämnda anstalt af den 18 december 1908.

Semester.

Genom beslut vid 1909 års riksdag tillerkändes föreståndare och öfverassistenter vid centralanstalten förmån af semester, föreståndare under en och en half månad och öfverassistent under en månad. I sammanhang därmed uppfördes i staten för centralanstalten en anslagspost å 2,100 kronor till vikariatsersättning.

I händelse af bifall till kommitténs förslag att aflöningen för öfverassistent måtte bestämmas till hvad därutinnan numera gäller för tjänstemän i 2:a normalgraden vid nyreglerade centrala ämbetsverk, lärer ock semestertiden böra, såsom för dessa sistnämnda, sättas till $1^1/_2$ månad för öfverassistent vid den ifrågavarande centralanstalten;

och då numera, senast enligt beslut vid 1912 års riksdag, vaktmästarna vid en mängd af statens verk och myndigheter erhållit förmånen af semester under högst 15 dagar årligen, synes det kommittén, att enahanda förmån äfven bör tillerkännas vaktmästare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

I fråga om tidpunkten för semesters åtnjutande torde lämpligen kunna meddelas en bestämmelse, motsvarande hvad som gäller eller kommer att gälla för vissa tjänstemän vid Sveriges geologiska undersökning, rikets allmänna kartverk, sjökarteverket och statens skogsförsöksanstalt, eller att, hvad beträffar den i den ifrågavarande centralanstaltens fältarbeten eller dylika arbeten deltagande personal, semester i regel icke må åtnjutas under den tid, då sådana arbeten pågå.

Vidkommande frågan om förordnande af vikarie för semesterledig befattningshafvare vid centralanstalten samt om ersättning till sådan vikarie tillåter sig kommittén upprepa, att vid 1909 års riksdag, i sammanhang med semesterförmåns medgifvande för föreståndare och öfverassistenter, i staten för centralanstalten uppfördes en anslagspost å 2,100 kronor till vikariatsersättning.

I en af de nu föreliggande framställningarna af den 4 november 1911 från anstaltens styrelse har begärts förhöjning af sistnämnda anslagspost i anledning däraf att vid 1911 års riksdag en öfverassistentbefattning förändrades till föreståndartjänst.

Enligt de upplysningar, kommittén erhållit, torde emellertid icke föreligga något verkligt behof att förordna vikarie för semesterledig föreståndare eller öfverassistent. De arbeten, som utföras af ifrågavarande tjänstemän, äro nämligen i hufvudsak af den beskaffenhet, att de icke med fördel kunna vid afbrott för semester fullföljas af en vikarie.

Enahanda förhållande åberopades af domänstyrelsen beträffande de bägge afdelningsföreståndarna, som uppfördes å den vid 1912 års riksdag antagna staten för skogsförsöksanstalten.

Uti det från sistnämnda anstalt inkomna förslag till stat hade upptagits ett anslag till vikariatsersättningar under semester för afdelningsföreståndarna; men domänstyrelsen — som väl ansett förmånen af semester böra tillerkännas dessa tjänstemän — hade dock funnit nyssberörda anslagspost böra uteslutas ur staten. Enligt styrelsens åsikt kunde nämligen icke med fördel förordnas vikarier under resp. afdelningsföreståndares semester. De arbeten, som utfördes af dessa, vore ej af sådan art, att de kunde vid afbrott under semestern fortsättas af en vikarie.

Den nämnda anslagsposten uppfördes ej heller i den nya staten för skogsförsöksanstalten.

Vid 1912 års riksdag medgafs, att vaktmästare hos en stor mängd verk och myndigheter finge årligen, i den mån sådant kunde ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under femton dagar.

I sin skrifvelse den 28 maj 1912 (n:r 2) angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel sade Riksdagen sig dock förutsätta, att, såsom jämväl ställts i utsikt, i ämbetsverk, där flera än en vaktmästare funnes och göromålen under viss del af året vore af väsentligt mindre omfattning än eljest, i allmänhet så ordnades beträffande semester för vaktmästare och med dem likställda statstjänare, att särskild vikarie för den semesterledige ej behöfde förordnas.

Bestämmelse i detta hänseende finnes ock intagen i kungl. kungörelse den 10 juni 1912 angående semester för vaktmästare hos vissa domstolar och ämbetsverk (svensk författningssamling n:r 126).

Hvad nu vaktmästarna vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet beträffar, torde det väl kunna — åtminstone utan större olägenheter — så anordnas, att, under det vaktmästare åtnjuter semester, i tjänst varande vaktmästare utföra äfven den semesterledige eljest tillhörande göromål.

Vid ofvan antydda förhållanden har kommittén ansett anslag till vikariatsersättning icke vidare böra upptagas i staten för centralanstalten.

Härvid har kommittén dock ingalunda förbisett, att under semester för afdelningsföreståndare måste å afdelningen finnas någon, som bestrider de på föreståndaren eljest ankommande löpande göromål, t. ex. besvarande af en del inkommande förfrågningar samt utöfvandet af nödig uppsikt öfver den å afdelningen tjänstgörande personal.

Enligt kommitténs uppfattning bör emellertid genom bestämmelser i stadgarna för anstalten kunna åläggas vederbörande öfverassistent eller assistent att — utan anspråk på särskild godtgörelse — bestrida dessa löpande göromål.

Beträffande assistenterna har, såsom förut är nämndt, styrelsen för centralanstalten i en af de nu föreliggande framställningarna af den 4 november 1911 anmält, att dåvarande assistenter anhållit därom, att styrelsen ville utverka tillstånd för dem att åtnjuta en månads semester i likhet med hvad domänstyrelsen begärt för assistenter vid skogsförsöksanstalten; och har styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet hemställt, att »ordinarie assistenter» vid centralanstalten måtte erhålla rätt att utan afstående af någon del af aflöningen åtnjuta en månads årlig ledighet under tid af året, då styrelsen funne sådant kunna medgifvas, utan att annan person behöfde förordnas till tjänstens uppehållande.

I anledning häraf får kommittén gifva till känna, att, därest det utan hinder för arbetenas behöriga gång och utan särskild kostnad för statsverket kan låta sig göra att medgifva assistent vid ifrågavarande anstalt någon tids kostnadsfri ledighet, från kommitténs sida icke är något att erinra däremot.

I fråga om dylik ledighet för assistenter vid statens skogsförsöksanstalt gjorde kommittén uti sitt förenämnda utlåtande den 13 april 1912 enahanda uttalande, och framställdes däremot icke någon erinran vare sig af vederbörande departementschef eller från Riksdagens sida.

Hvad kommittén ofvan anfört beträffande semester för ordinarie befattningshafvare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet har af kommittén beaktats vid framläggande af dess förslag till aflöningsvillkor för nämnda personal.

Aflöningsvillkor.

Vid uppgörande af nyssberörda förslag har kommittén äfven tagit behörig hänsyn i tillämpliga delar till de bestämmelser, som vid senare årens riksdagar fastställts i afseende å åtskilliga då beslutade löneregleringar.

Bland de vid 1908 års riksdag bestämda aflöningsvillkoren för skogsstaten är intaget stadgande därom, att öfverjägmästare icke äger åtaga sig skogsförrättningar åt enskilda.

I anslutning härtill blef, i sammanhang med godkännandet vid 1912 års riksdag af den nya aflöningsstaten för skogsförsöksanstalten, stadgadt,

att afdelningsföreståndare därstädes icke äger mot betalning åtaga sig uppdrag åt enskilda.

Då centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet enligt § 1 i gällande stadgar har till uppgift jämväl att meddela allmänheten upplysningar i ämnen, som tillhöra anstaltens verksamhetsområde, synes det kommittén lämpligt, att bestämmelse i nyss antydd riktning införes äfven beträffande ordinarie befattningshafvare vid centralanstalten.

Kommittén hemställer,

att för åtnjutande af de aflöningsförmåner, som i blifvande ny stat varda upptagna för ordinarie befattningshafvare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, måtte fastställas följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att innehafvare af ordinarie befattning vid nämnda anstalt skall vara underkastad icke allenast de i stadgar för anstalten innefattade bestämmelser, utan ock den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af anstalten eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, äfvensom därest anstaltens ställning så förändras, att densamma ej längre kan anses såsom självständig institution, eller därest vissa ifrågavarande institution tillhörande göromål öfverflyttas till annan institution, vara pliktig att, med bibehållande af den tjänstegrad och den aflöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de göromål, som honom anförtros, eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra inom den institution, till hvilken göromålen öfverlämnas;

att med ordinarie befattning vid ifrågavarande anstalt icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning vid anstalten ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registreradt, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej centralanstaltens styrelse uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid anstalten, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att innehafvare af ordinarie befattning vid anstalten icke äger mot betalning åtaga sig sådana uppdrag åt enskilda, som falla inom anstaltens verksamhetsområde;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit befriad från tjänstgöring, utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägg, där sådant förekommer, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänstinnehafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan

att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej pröfvas skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall befattningshafvare af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning vid centralanstalten, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande han därvid att, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar;

att i fråga om i staten medgifven förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning i samma lönegrad tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor; under iakttagande hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande afdelningsföreståndare och öfverassistent därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att befattningshafvare, som vid den nya statens ikraftträdande är anställd såsom vaktmästare eller arbetsbiträde vid centralanstalten och antages till vaktmästarbefattning å denna stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid han därförinnan innehaft stadig anställning i förenämnda egenskap vid centralanstalten;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att semester årligen må, när sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas af afdelningsföreståndare och öfverassistent en hvar under en och en half månad samt af vaktmästare en hvar under femton dagar; börande dock iakttagas att, hvad beträffar personal, som deltager i fältarbeten och andra dylika arbeten, semester i regel ej må åtnjutas under den tid, då sådana arbeten pågå;

att vid afgång från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägg, där sådant förekommer, utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya statens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder den nya staten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtföljа tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Därjämte torde böra förklaras,

att en hvar, som med eller efter ingången af det år, med hvars början den nya staten träder i kraft, tillträder ordinarie befattning vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, skall vara pliktig att underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser; samt

att de förutvarande innehafvare af ordinarie befattningar vid centralanstalten, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja öfvergå till den nya staten samt underkasta sig de för aflöningens åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem.

Ang. samverkan mellan centralanstalten och vissa andra institutioner m. m.

Enligt de aflöningsvillkor, som nu föreslagits beträffande centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, skulle fortfarande, såsom ock i allmänhet plägat föreskrifvas vid löneregleringar, gälla, att vederbörande befattningshafvare skola vara underkastade den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet, som kan varda stadgad.

I sådant hänseende hade ock kommittén uti sitt meranämnda yttrande den 13 april 1912 i fråga om statens skogsförsöksanstalt — i anslutning till tanken om önskvärdheten och betydelsen af större samband än hittills mellan skogsförsöksanstalten och den högre skogsundervisningen — hemställt till behörigt öfvervägande, huruvida ej, efter nämnda undervisnings omläggning och utvidgning, afdelningsföreståndare vid skogsförsöksanstalten kunde böra åläggas att, i den mån så pröfvades lämpligt, medelst föredrag eller annorledes bereda en blifvande skogshögskolas elever tillfälle att få en närmare inblick i eller kännedom om skogsförsöksanstaltens uppgifter och de väsentligaste resultaten af dess verksamhet.

Enligt hvad som framgår af det utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för den 26 april 1912, som var bifogadt kungl. propositionen vid nämnda års riksdag angående ny aflöningsstat för statens skogsförsöksanstalt, biträdde vederbörande departementschef kommitténs berörda uttalande.

Vidkommande nu centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet torde böra erinras om följande af vederbörande departementschef, vid föredragning af frågan om uppförande af nya byggnader för veterinärinstitutet, till statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden den 30 mars 1906 gjorda uttalande (jfr kungl. proposition n:r 111 vid 1906 års riksdag sid. 48).

»Såsom en ytterligare fördel af icke ringa betydelse, betingad af veterinärinstitutets förläggande till Kräftriket, tillåter jag mig framhålla, att institutet härigenom komme att ligga i omedelbar närhet af den blifvande centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet. I den försöksverksamhet, som därstädes kommer att utöfvas, torde med visshet kunna förutses, att åt försöken på husdjursskötselns område kommer att gifvas en synnerligen framskjuten plats. Att det vid såväl planläggandet som utförandet af en del af dessa försök ej endast skulle vara af värde för försökens ledare att stå i den nära beröring med veterinärinstitutets lärare som de båda institutionernas närbelägenhet till hvarandra osökt måste framkalla, utan att äfven institutets lärare af ett dylikt samarbete skulle inhösta afsevärda fördelar för undervisningen, synes mig ligga i öppen dag. I sin mån skulle detta samarbete tvifvelsutan också medföra, att elevernas intresse komme att i större utsträckning, än nu i allmänhet är fallet, inriktas äfven på andra sidor af husdjursskötseln än direkt sjukvård, något som gifvetvis måste vara till gagn för den blifvande veterinärens framtida verksamhet, på samma gång det säkerligen skulle verka fördelaktigt på vår husdjursskötsels utveckling i önskvärd riktning.»

Kommittén förutsätter, att vid affattande af de tilläggsbestämmelser eller de ändringar i gällande stadgar för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, som efter en löneregleringmå blifva erforderliga, det tages i öfvervägande, i hvad mån afdelningsföreståndare och öfver-

assistenter vid centralanstalten, i analogi med hvad som kan blifva föreskrifvet beträffande afdelningsföreståndare vid statens skogsförsöksanstalt, må böra åläggas viss föredragsskyldighet beträffande elever vid skogshögskolan, veterinärinstitutet eller andra motsvarande undervisningsanstalter.

Äfven synes det kommittén böra tillses, att erforderlig samverkan i möjligaste mån äger rum i afseende å undersökningar och arbeten, som utföras af centralanstalten och skogsförsöksanstalten.

Kommittén anser sig ock böra fästa uppmärksamheten å en annan fråga, hvilken måhända torde böra tagas under öfvervägande vid en eventuell revision af stadgarna för centralanstalten.

Enligt § 14 af nämnda stadgar äger ordföranden i styrelsen för centralanstalten bevilja tjänsteman vid anstalten tjänstledighet under högst en månad. Då längre tjänstledighet begäres, skall ärendet underställas, i fråga om ledighet för föreståndare och öfverassistent, Kungl. Maj:ts och, i fråga om ledighet för öfriga tjänstemän, styrelsens afgörande. Då tjänstledighet beviljas, äger den, som beviljar ledigheten, förordna rörande tjänstens uppehållande.

Uti delen I af kommitténs betänkanden, innefattande allmänna förutsättningar och grunder för en reglering af löneförhållandena m. m. inom de centrala ämbetsverken, förordade kommittén (sid. 161) en revision af gällande instruktioner för dessa ämbetsverk i syfte att åstadkomma förenkling och önskvärd likformighet i vissa angifna hänseenden.

Kommittén fäste därvid särskildt uppmärksamheten å en del punkter (däribland frågor om tjänstledigheter och däraf föranledda vikariatsförordnanden), där genomförande af likformighet i bestämmelser skulle kunna, mer i stort sedt, bidraga till att förenkla eller inskränka arbetet inom vederbörande ämbetsverk, understundom äfven inom statsdepartement och för Kungl. Maj:t.

Det har synts kommittén, att de i stadgarna för centralanstalten innehållna bestämmelser beträffande tjänstledigheter och däraf föranledda vikariatsförordnanden borde så affattas, att åt anstaltens styrelse gifves utvidgad befogenhet i dylika frågor.

Slutligen har kommittén funnit sig böra påpeka ett förhållande, som synts kommitten anmärkningsvärdt.

Uti den af Kungl. Maj:t för centralanstalten fastställda inkomst- och utgiftsstaten för år 1912 äro upptagna särskilda utgiftsposter för assistenters resor samt för styrelsens rese- och traktamentsersättningar.

Däremot finnes icke i staten någon post afsedd för afdelningsföreståndares och öfverassistenters resor.

Anledningen härtill är, enligt hvad kommittén inhämtat, att kostnaderna för nämnda befattningshafvares resor bestridas från nionde hufvudtitelns gemensamma anslag till rese- och traktamentspenningar.

Det synes kommittén, att för vinnande af nödig öfversikt öfver kostnaderna för centralanstalten äfven utgifterna för afdelningsföreståndares och öfverassistenters resor böra ingå bland de kostnader, som skola bestridas af de för anstalten anslagna medel.

Vid bestämmande af anslaget »till centralanstaltens öfriga utgifter» torde hänsyn böra tagas till anmärkta förhållande.

Stat och kostnadsberäkning.

Den vid 1911 års riksdag godkända staten för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet upptager

ordinarie aflöning (ålderstillägg oberäknade):		
till 6 föreståndare	33,000	kronor
» 2 öfverassistenter	9,000	»
arfvoden:		
till 6 assistenter	18,000	»
» 5 vaktmästare eller arbetsbiträden	3,800	»
vikariatsersättning	2,100	»
Aflöning tillhopa	65,900	kronor
till centralanstaltens öfriga utgifter	59,200	»
Summa	125,100	kronor

Därest hänsyn icke tages till styrelsens för centralanstalten framställning af den 4 juli 1912 om, bland annat, höjning af anslaget »till centralanstaltens öfriga utgifter», skulle af kommitténs i det föregående framlagda förslag föranledas följande ändringar uti de i den ofvannämnda staten upptagna anslagsposterna.

Den ordinarie aflöningen (ålderstillägg oberäknade) skulle höjas för de 6 afdelningsföreståndarna till 45,000 kronor och för de 2 öfverassistenterna till 11,600 kronor.

Därjämte skulle, i stället för arfvoden till 5 vaktmästare eller arbetsbiträden, uppföras ordinarie aflöning till 5 vaktmästare med 6,000 kronor.

Under det att anslagsposten till arfvoden åt 6 assistenter skulle förblifva oförändrad, skulle anslaget till vikariatsersättning icke vidare förekomma.

Från anslaget »till centralanstaltens öfriga utgifter» utgår under utgiftstiteln »tryck och expenser» för närvarande ersättning med 1,300 kronor till anstaltens räkenskapsförare, tillika styrelsens protokollsförare och kanslist. Enligt kommitténs förslag skulle i staten uppföras en specifik anslagspost för bestridande af kamrerar- och notariegöromål, och har beloppet satts till 1,500 kronor. Till följd häraf skulle, under förutsättning att hänsyn icke tages till styrelsens framställning den 4 juli 1912, anslaget till centralanstaltens öfriga utgifter kunna minskas med ofvanberörda 1,300 kronor eller från 59,200 till 57,900 kronor.

Varder åter berörda framställning i hufvudsak bifallen, bör emellertid observeras, att enligt styrelsens förslag under utgiftstiteln »tryck och expenser», hvilken för närvarande är beräknad till 5,000 kronor men i styrelsens kalkyl upptagits till 12,000 kronor, fortfarande skulle utgå ersättning till nämnde räkenskapsförare, ehuru med högre belopp än hittills. Från utgiftstiteln »tryck och expenser» bör dock, vid godkännande af kommitténs uppfattning, undantagas den för bestridande af kamrerar- och notariegöromål i kommitténs statförslag särskildt uppförda anslagsposten å 1,500 kronor samt alltså det för tryck och expenser beräknade förhöjda beloppet och sålunda äfven anslaget »till centralanstaltens öfriga utgifter» i hvarje fall minskas med 1,500 kronor.

I öfrigt torde böra uppmärksammas, att enligt styrelsens beräkning från det förhöjda anslaget till centralanstaltens öfriga utgifter äfven skulle utgå det belopp, 3,000 kronor, som skulle erfordras till aflönande af en ytterligare assistent, betingad af anordningen med fasta försöksgårdar.

Jämlikt kommitténs ofvan uttalade mening skulle däremot berörda belopp böra bestridas från anslaget till arfvoden åt assistenter, hvilket för

sådant ändamål skulle behöfva höjas från sitt nuvarande belopp 18,000 kronor till 21,000 kronor. Motsvarande minskning skulle, därest kommitténs mening godkännes, böra vidtagas beträffande i styrelsens förslag beräknad ökning af anslaget till anstaltens öfriga utgifter.

Under förutsättning att hänsyn icke tages till styrelsens framställning den 4 juli 1912 skulle enligt kommitténs förslag staten för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet komma att te sig på följande sätt:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Ortstillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 afdelningsföreståndare . . .	5,000	2,500	—	7,500	Efter fem år kan lönen höjas med 600 kronor.
5 d:o . . .	25,000	12,500	—	37,500	
1 öfverassistent	3,600	1,800	400	5,800	Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.
1 d:o	3,600	1,800	400	5,800	
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	Efter fem år kan lönen höjas med 100 kronor och efter tio år med ytterligare 100 kronor.
4 d:o	2,800	1.400	600	4,800	
6 assistenter, arfvoden	—	—	—	18,000	
För bestridande af kamrerar- och notariegöromål	—	—	—	1,500	
Aflöning summa	—	—	—	82,100	
Till centralanstaltens öfriga utgifter	—	—	—	57,900	
Summa	—	—	—	140,000	

Anm. 1. Så länge afdelningsföreståndare eller öfverassistent åtnjuter bostad in natura, skall för afdelningsföreståndare å lönen afdragas 1,200 kronor om året samt för öfverassistent ortstillägg ej utgå äfvensom å lönen afdragas 600 kronor årligen.

Anm. 2. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Den nuvarande staten slutar å en summa af 125,100 kronor.

Tages till jämförelse härmed kommitténs statförslag, slutande å 140,000 kronor, utvisar sistnämnda förslag alltså ett ökadt belopp af 14,900 kronor.

Från den nuvarande statens slutsumma afgår emellertid ett belopp af 4,000 kronor, utgörande afdrag för fri bostad åt afdelningsföreståndare och öfverassistenter. Anslaget till centralanstalten är alltså för närvarande 121,100 kronor.

Enligt kommitténs förslag skulle däremot afdrag för bostad in natura åt afdelningsföreståndare, öfverassistenter och vaktmästare uppgå till sammanlagdt 10,450 kronor, hvadan med tillämpning af kommitténs statförslag skulle erfordras ett anslag för centralanstalten å 129,550 kronor. Kommitténs förslag skulle alltså föranleda en anslagshöjning af 8,450 kronor.

Härvid har emellertid icke tagits hänsyn till ålderstillägg, hvilka fortfarande såsom hittills torde böra utgå af det å nionde hufvudtiteln uppförda gemensamma anslaget till ålderstillägg. Det torde emellertid böra uppmärksammas, att afdelningsföreståndare hittills kunnat komma i åtnjutande af två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, men att enligt kommitténs förslag för dessa tjänstemän endast ett ålderstillägg, å 600 kronor, skulle förekomma. Å andra sidan bör iakttagas, att enligt kommitténs förslag vaktmästare skulle kunna erhålla ålderstillägg, hvilket däremot hittills icke varit fallet.

Landtbruksakademiens sekreterare,

tillika ledamot och sekreterare i styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt ordförande i anstaltens nämnd.

Inledning.

Enligt de, efter landtbruksakademiens inrättande, af Kungl. Maj:t den 3 december 1812 fastställda stadgar för akademiens inre förvaltning skulle de allmänna ärendenas förvaltning besörjas af en kansler, en direktör och en sekreterare, af hvilka direktören och sekreteraren utnämndes af Kungl. Maj:t bland akademiens ledamöter. Nämnda tre tjänstemän voro i denna sin egenskap medlemmar af akademiens verkställande eller förvaltningskommitté.

Denna kommitté hade att till verkställighet befordra de nyttiga inrättningar och företag, som stadgarna föreskrefve eller akademien, efter förslag, gillade och antog, att förbereda ärendena och att handhafva inseendet öfver akademiens ekonomiska angelägenheter m. m.

Motsvarande bestämmelser angående förvaltningskommittén återfinnas i de för akademien den 28 augusti 1841 fastställda förnyade stadgar.

En utvidgad befogenhet tillades landtbruksakademiens förvaltningskommitté genom kungl. bref den 12 januari 1849.

Enligt detta skulle kommittén närmast under chefen för civildepartementet handhafva öfverinseendet och kontrollen ej mindre öfver landtbruksinstituten samt alla med bidrag af allmänna medel inrättade lägre landtbruksskolor än äfven i afseende på kronans stamschäferier äfvensom de personer, hvilka blifvit antagna för att mot ersättning af statsverket sprida kännedom om jordbrukets förbättring medelst vattenaftappningar, ängsvattningar m. m. Därjämte skulle kommittén, på anmodan, gå departementschefen till handa med upplysningar och yttranden i förekommande ärenden, som rörde landtbruket och dess binäringar eller eljest ägde gemenskap med föremålen för kommitténs verksamhet.

Genom inrättandet från och med år 1890 af landtbruksstyrelsen

öfverflyttades till detta ämbetsverk de statsadministrativa bestyr, som tid efter annan anförtrotts landtbruksakademiens förvaltningskommitté.

Akademiens sekreterare hade efter nämnda tidpunkt till en början så godt som uteslutande att syssla med akademiens egna angelägenheter.

Då emellertid den efter beslut vid 1905 och 1906 årens riksdagar tillkomna centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet började sin verksamhet, erhöll landtbruksakademiens sekreterare, i denna sin egenskap, vissa åligganden, som sammanhänga med centralanstalten och som alltså äro att betrakta såsom statsadministrativa.

I fråga om bemälde sekreterares aflöningsförmåner torde böra erinras om följande.

Enligt den genom kungl. bref den 21 januari 1813 fastställda aflöningsstaten för landtbruksakademiens tjänstemän skulle sekreteraren äga att åtnjuta ett årligt arfvode af 1,000 riksdaler af akademiens medel.

Sedermera tilldelades sekreteraren jämväl ersättning af statsmedel, så att hans aflöning i början af 1860-talet utgick med ett sammanlagdt belopp af 4,500 riksdaler, hvarjämte han åtnjöt fri bostad och anslag till ved. Dessa aflöningsförmåner utgingo dels från akademiens stat med 1,000 riksdaler jämte boställsrum och vedanslag, dels ock, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut, från anslag till befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar med 3,500 riksdaler.

I underdånigt memorial den 14 juni 1862 anförde akademien, att sekreterartjänsten vore ytterst maktpåliggande och trägen, synnerligast till följd af den vidsträckta expedition af utlåtanden, handlingar och bref, som af sekreteraren måste, jämte hans öfriga åligganden, skötas. På grund däraf och med hänsyn jämväl till de dyra lefnadskostnaderna i hufvudstaden ansåg akademien sekreterarens aflöning från statsverket böra höjas till 4,000 riksdaler. Hans aflöning skulle därigenom, inberäknadt ofvanberörda kontanta belopp af 1,000 riksdaler från akademien, bringas till likhet med hvad för föreståndarna för landtbruksinstituten då var bestämdt eller 5,000 riksdaler.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t af ifrågavarande ärende framhöll vederbörande departementschef vikten däraf att vid sekreterarbefatt-

ningen hos landtbruksakademien kunna fästa en man, som innehade de för behöriga skötandet af denna maktpåliggande tjänst erforderliga, mera sällan hos en och samma person förenade egenskaper af vetenskaplig bildning, skriftställarförmåga och erfarenhet såsom praktisk jordbrukare, och som därigenom kunde på utvecklingen af landtbruket och dess binäringar utöfva ett omfattande och gagneligt inflytande.

Departementschefen hemställde, att, på det sekreterarens kontanta årliga löneinkomster skulle kunna bringas till ett sammanlagdt belopp af 5,000 riksdaler, Kungl. Maj:t måtte hos Rikets Ständer äska tillökning af 500 riksdaler i anslaget till befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar.

Sedan Kungl. Maj:t i öfverensstämmelse med departementschefens förslag gjort framställning i ämnet vid 1862—1863 årens riksdag, funno Rikets Ständer, i betraktande af hvad anfördt blifvit, skäligt att i aflöningen till sekreteraren hos landtbruksakademien bevilja tillökning med 500 riksdaler, att uppföras under anslaget till befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar (jfr skrifvelse i november 1863 n:r 149, punkten 34).

I underdånigt memorial den 21 november 1873 gjorde landtbruksakademiens förvaltningskommitté framställning om lönereglering för vissa till akademien hörande befattningshafvare, bland dem sekreteraren.

Under framhållande att lefnadskostnaderna betydligt stigit, efter det sekreterarens aflöning senast fastställdes, hemställde förvaltningskommittén, att med den för sekreteraren af statsmedel utgående lönen måtte förenas rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 500 riksdaler, efter fem och tio års med nit och skicklighet fullgjord tjänstgöring. Det afsågs, att därmed hela aflöningsbeloppet, inberäknadt förenämnda 1,000 riksdaler af akademiens medel, skulle komma att blifva motsvarigt den aflöning, som tillkomme eller ansågs böra tilldelas föreståndarna för landtbruksinstituten och professorerna vid rikets universitet.

Med anledning af berörda framställning föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen vid 1874 års riksdag, att Riksdagen måtte medgifva, att den till landtbruksakademiens sekreterare af statsmedel utgående lön måtte, efter innehafvarens af beställningen väl vitsordade tjänstgöring

under en tid af fem år, räknad från och med året näst efter det, då han blifvit antagen eller framdeles antoges, höjas med 500 kronor, och således årligen utgå med 4,500 kronor, samt efter ytterligare fem års enahanda tjänstgöring höjas till 5,000 kronor.

Hvad sålunda af Kungl. Maj:t föreslagits blef ock af Riksdagen bifallet (skrifvelse den 17 maj 1874 n:r 37).

Jämlikt beslut af landtbruksakademien den 19 januari 1874 skulle sekreteraren från akademien, utöfver ofvannämnda 1,000 kronor, åtnjuta ett från 200 till 400 kronor förhöjdt anslag till ved.

Den sekreteraren tillkommande förmånen af fri bostad utbyttes, enligt beslut af landtbruksakademiens förvaltningskommitté den 14 januari 1886, mot en hyresersättning af 1,000 kronor.

De landtbruksakademiens sekreterare tillkommande aflöningsförmåner utgöra alltså numera:

af statsmedel 4,000 kronor, hvartill kunna komma två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, efter respektive fem och tio år, samt

af landtbruksakademiens medel arfvode 1,000 kronor, anslag till ved 400 kronor och hyresersättning 1,000 kronor.

Aflöningsförmånerna utgöra följaktligen i begynnelsen 6,400 kronor och kunna efter bägge ålderstilläggens intjänande uppgå till 7,400 kronor.

Ifrågavarande befattningshafvares nuvarande ställning och åligganden.

Enligt gällande stadgar för landtbruksakademien af den 4 oktober 1907 (svensk författningssamling n:r 90) har akademien till ändamål att med stöd af vetenskap och erfarenhet verka för svenska landtbrukets och därmed förenade näringsgrenars utveckling och förkofran.

För vinnande af detta ändamål är åt akademien anvisad en kapitalfond äfvensom upplåten en jordrymd till experimentalfält, hvarest äro förlagda dels centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, dels akademiens landtbruks- och fiskerimuseum samt trädgård med tillhörande trädgårdsskola (§ 1).

Med hänsyn till skiljaktigheten af de ämnen, som utgöra föremål för akademiens verksamhet, fördelas akademiens arbetande ledamöter å sex afdelningar, benämnda landtbruksafdelningen, vetenskapsafdelningen, skogs- och trädgårdsafdelningen, hushållnings- och slöjdafdelningen, mekaniska afdelningen och ekonomiska afdelningen (§ 4).

Akademiens angelägenheter besörjas af en preses, en vice-preses, en förvaltningskommitté och tjänstemän (§ 5).

Akademiens förvaltning rörande ärende, som första gången föredrages i akademien och innefattar annat än fråga om verkställighet af förut fattadt beslut, skall remitteras till förberedande handläggning af förvaltningskommittén (§ 15).

Till främjande af landtmannanäringarna bör akademien bestämma täflingsämnen, för hvilkas tillfredsställande besvarande inom viss tid akademien utdelar ett eller flera pris (§ 17).

I den tidskrift, som akademien utgifver, offentliggöras berättelser

och afhandlingar i ämnen, som ligga inom området för akademiens verksamhet (§ 21).

Med länens hushållningssällskap bör akademien stå i oafbruten förbindelse och såvidt möjligt utgöra föreningsbandet mellan dessa (§ 23).

Landtbruksakademiens förvaltningskommitté utgöres af preses, vicepreses, afdelningarnas ordförande och sekreteraren (§ 40).

Förvaltningskommitténs åligganden äro:

a) att, där ej annorlunda är stadgadt, ombesörja verkställigheten af akademiens uppdrag och beslut samt dess rätt och talan bevaka;

b) att afgifva utlåtande i ärenden rörande akademiens förvaltning;

c) att taga den befattning med till akademien öfverlämnade donationer, som är i donationsbrefven bestämd eller af akademien beslutes;

d) att föreslå dagar för akademiens sammankomster äfvensom, med ledning af afdelningarnas förslag, öfverläggningsämnen och prisämnen;

e) att, när underdånigt förslag till preses och till vice-preses skall upprättas samt då hedersledamöter skola väljas, sammanfatta de därför af afdelningarna upprättade förslagen;

f) att, när sekreterare skall väljas, sammanfatta och med eget yttrande till akademien ingifva de från afdelningarna inkomna förslagen;

g) att upprätta förslag för akademiens tillsättande af kamrerare, notarie, bibliotekarie och trädgårdsdirektör;

h) att upprätta och akademiens godkännande underställa instruktioner för notarien, bibliotekarien och trädgårdsdirektören;

i) att efter förslag af sekreteraren antaga och entlediga akademiens betjänte;

j) att förvalta akademiens penningmedel och ansvara för vården af dess värdehandlingar;

k) att hvarje år till akademien vid dess ordinarie sammankomst i december månad ingifva förslag till det statförslag (det förslag till inkomst- och utgiftsstat för nästföljande år, § 57), som akademien har att afgifva till Kungl. Maj:t;

l) att efter verkställd granskning till akademiens sammankomst i november månad ingifva de af styrelsen för centralanstalten för försöks-

väsendet på jordbruksområdet uppgjorda förslag till arbetsplan samt till inkomst- och utgiftsstat för nästföljande år;

m) att tillse, att akademiens hus, bibliotek, samlingar och öfriga lösören behörigen underhållas, vårdas och brandförsäkras samt att behöriga inventarieförteckningar och kataloger upprättas, äfvensom att besluta om nödiga afskrifningar;

n) att öfvervaka och tillse, att akademiens experimentalfält med däråbefintliga landtbruks- och fiskerimuseum samt trädgård och trädgårdsskola på ändamålsenligt sätt skötes, med undantag af den del af experimentalfältet, som är upplåten till centralanstalten och jämte till densamma öfverlåtna invetnarier står under vård af styrelsen för denna anstalt; samt

o) att, om kommittén finner sådana åtgärder böra vidtagas, hvarom förut icke är af akademien förordnadt, göra anmälan därom hos akademien (§ 43).

Är ärende, som bör af akademien handläggas, af den brådskande art, att därför ej kan lämpligen afvaktas akademiens ordinarie sammankomst eller extra sammankomst hållas, må förvaltningskommittén å akademiens vägnar handlägga ärendet, hvarom anmälan då göres vid akademiens närmast påföljande sammankomst (§ 44).

Landtbruksakademiens sekreterare väljes af akademien och är ledamot af densamma samt äger titel af professor (§§ 37, 45 och 46).

Det åligger sekreteraren enligt § 47:

a) att tillse, att diarium föres öfver alla till akademien, dess afdelningar och förvaltningskommittén inkomna skrifvelser;

b) att upprätta föredragningslista och utfärda kallelse till akademiens, afdelningarnas och förvaltningskommitténs sammanträden samt därvid föredraga ärendena;

c) att tillse, att protokollen vid nämnda sammanträden behörigen uppsättas;

d) att uppsätta och kontrasignera alla skrifvelser, som afgå från akademien och förvaltningskommitten;

e) att tillse, att akademiens arkiv och bibliotek samt landtbruks-

och fiskerimuseum på bestämda tider hållas för allmänheten tillgängliga, och att fullständiga kataloger föras;

f) att hafva tillsyn öfver akademiens fastigheter och utöfva uppsikt öfver akademiens vaktbetjänte;

g) att gå preses tillhanda vid den allmänna vård och tillsyn, som honom åligger i hvad akademien angår;

h) att redigera de skrifter, som akademien af trycket utgifver; samt

i) att följa litteraturen och verksamheten inom landtbrukets och dess binäringars område samt inför akademien eller i dess skrifter lämna redogörelse därför; skolande, enligt § 19, vid akademiens årliga högtidssammankomst den 28 januari af sekreteraren redogöras för akademiens verksamhet under nästförflutna året samt i allmänhet för landtbruksvetenskapens utveckling.

I § 53 föreskrifves, att, därest någon af akademiens tjänstemän i ett eller annat afseende icke skulle fullgöra sina åligganden, han bör därom inför förvaltningskommittén erhålla föreställning af preses. Låter han ej rätta sig däraf, ankommer det på akademien, huruvida han må skiljas från sin befattning på kortare eller längre tid eller för alltid.

Af de i första delen af detta betänkande omnämnda stadgar af den 26 januari 1912 för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet framgår, att landtbruksakademiens sekreterare är självskrifven ledamot uti den styrelse, hvilken utöfvar ledningen af centralanstalten. Han är tillika sekreterare hos styrelsen (§ 5).

Styrelsen, som för öfrigt består af akademiens preses såsom ordförande samt tre af Kungl. Maj:t förordnade och två af akademien valda ledamöter, åligger enligt § 6 hufvudsakligen:

att öfvervaka och genom vederbörande föreståndare leda försöksverksamheten vid centralanstalten;

att uppgöra och fastställa instruktioner för anstaltens tjänstemän;

att hvarje år uppgöra och för granskning till landtbruksakademien öfverlämna till Kungl. Maj:t ställdt förslag till arbetsplan samt till inkomst- och utgiftsstat för nästföljande år;

att hvarje år till Kungl. Maj:t och landtbruksakademien afgifva be-

rättelse öfver anstaltens verksamhet och medelsförvaltning under det närmast förflutna året;

att besluta rörande offentliggörande af de vid försöksverksamheten erhållna resultaten;

att besluta i afseende å användandet af de enligt stat anvisade eller eljest för anstaltens behof tillgängliga medel samt i öfrigt öfvervaka anstaltens ekonomi;

att hafva tillsyn öfver vården af anstaltens byggnader och inventarier;

att i enlighet med stadgarna vidtaga åtgärder för tillsättande af föreståndar- och öfverassistentbefattningarna;

att antaga räkenskapsförare och kanslibiträde samt, efter förslag af vederbörande föreståndare, förordna assistenter, biträden och betjänte vid anstaltens afdelningar;

att vidtaga på styrelsen ankommande atgärder i fråga om tjänstledighet för anstaltens tjänstemän och förordnande af vikarier;

att till Kungl. Maj:t öfverlämna utaf föreståndare eller öfverassistent gjord ansökning om afsked, men själf pröfva och besluta öfver ansökningar om entledigande af anstaltens öfriga tjänstemän äfvensom betjänte; samt

att årligen före april månads utgång till kammarrätten för granskning insända anstaltens räkenskaper för nästföregående kalenderår.

Landtbruksakademiens sekreterare, såsom ordförande, samt föreståndarna och öfverassistenterna vid centralanstalten skola (§ 9), för vinnande af enhet och samverkan mellan anstaltens olika afdelningar, bilda en nämnd, hvilken har att uppgöra och till styrelsen ingifva förslag till arbetsplan och stat för nästföljande år samt ej mindre afgifva af styrelsen infordrade yttranden än äfven självmant påkalla styrelsens uppmärksamhet för frågor, som beröra anstaltens verksamhet.

Nämnden bör ock hafva sin uppmärksamhet fäst på ernåendet af planmässig samverkan med den försöksverksamhet å jordbrukets område, som oberoende af centralanstalten utöfvas inom riket. Därför böra särskildt till det sammanträde, vid hvilket förslag till arbetsplan uppgöres, inbjudas föreståndarna för landets öfriga landtbruksvetenskapliga anstalter.

Beträffande utbetalningar för centralanstalten är i § 16 föreskrifvet,

att alla sådana skola ske genom räkenskapsföraren enligt af vederbörande föreståndare eller sekreteraren attesterade räkningar.

Styrelsens ordförande och ledamöter åtnjuta icke lön eller arfvode, men äga att för resor till styrelsens sammanträden eller eljest i centralanstaltens ärenden åtnjuta rese- och traktamentsersättning i enlighet med därom särskildt meddelade föreskrifter (§ 17).

Inkommen framställning.

Landtbruksakademien har uti underdånig skrifvelse den 22 januari 1912 gjort framställning i fråga om löneregler för akademiens sekreterare.

Akademien har därvid erinrat att — frånsedt det år 1886 skedda utbytet af fri bostad mot hyresersättning, något som icke kunde anses hafva inneburit en aflöningsförhöjning — sekreterarens aflöningsförmåner bibehållits orubbade alltsedan år 1874.

I fråga om denna befattning måste alltså enligt akademiens förmenande de omständigheter, som föranledt löneregler och aflöningsförhöjning under senare år för de allra flesta statstjänstemän, göra sig starkt gällande.

Det hade för akademien framstått såsom ett oafvisligt kraf att söka åt innehafvaren af »denna för vårt lands jordbruk så viktiga befattning» bereda en aflöning, som bättre än den hittillsvarande stode i öfverensstämmelse med nutidens stegrade lefnadsomkostnader.

Före de senaste årens löneregler hade sekreterarbefattningen hos akademien — anfördes uti förevarande framställning — i aflöningshänseende varit närmast jämnställd med byråchefsbefattningar, för hvilka begynnelseaflöningen utgjorde 6,400 kronor, hvartill kunde komma ett ålderstillägg å 600 kronor, så att slutaflöningen besteg sig till 7,000 kronor. »Vid det förhållande, att sekreterarens aflöning efter intjänandet af bägge ålderstilläggen redan då uppgick till 7,400 kronor, var han i viss mån till och med fördelaktigare ställd än dessa byråchefer.»

Sedan numera byråchefsaflöningen i nyreglerade verk blifvit bestämd till 8,100 kronors begynnelseaflöning med ett ålderstillägg å 600 kronor, vore däremot sekreterarens underlägsna aflöningsställning i ögonen fal-

lande». Vid detta förhållande kunde, enligt akademiens åsikt, betänkliga olägenheter af stor betydelse uppstå äfven för akademien.

Det syntes sålunda exempelvis kunna antagas, att den högre aflöningen, som nu åtföljde byråchefsbefattning i landtbruksstyrelsen, skulle för akademiens sekreterare innebära en viss lockelse att emottaga sådan befattning, därest tillfälle erbjödes. Äfven befattningen såsom kansliråd och byråchef i jordbruksdepartementet vore, med iakttagande af det utaf Riksdagen under senaste åren medgifna provisoriska aflöningstillägg, högre aflönad.

»Rektorsbefattning vid landtbruksinstituten» vore — säges det i akademiens framställning — »aflönad med 6,000 kronor i begynnelseaflöning jämte fyra ålderstillägg å 500 kronor, så att slutaflöningen uppgår till 8,000 kronor. För fri bostad afdragas 500 kronor.» Äfven sådan rektorsbefattning måste alltså, särdeles om det verkliga värdet af bostadsförmånen toges i beräkning, anses för närvarande vara högre aflönad än sekreterarbefattningen i fråga.

Akademien ansåg det icke böra lämnas oanmärkt, att dess nuvarande sekreterare öfvergått till sin befattning från dylikt rektorat, innan rektorsaflöningen vid 1905 års riksdag reglerades till sitt nuvarande belopp.

Att aflöningarna för universitetsprofessorer och likställda befattningshafvare under senare tid ökats så, att de öfverstege sekreterarens aflöning, finge enligt akademiens förmenande icke heller anses vara utan betydelse, när det för akademien gällde att till sekreterarbefattningen förvärfva eller vid densamma bibehålla en dugande och lämplig person.

Jämte de antydda omständigheterna framhöll akademien, att i själfva sekreterarbefattningens ämbetsuppgift vore grundadt ett skäl, som syntes i synnerlig grad göra statens medverkan till den ifrågasatta löneregleringen motiverad. Akademien afsåg därmed sekreterarens åligganden gent emot centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Det kunde visserligen sägas — yttrade akademien — att genom öfverflyttandet år 1890 från landtbruksakademiens förvaltningskommitté till landtbruksstyrelsen af ärenden rörande landtbruksförvaltningen förvaltningskommitténs forna egenskap af att vara ett slags ämbetsverk upphört, samt att dess och sekreterarens arbete afsevärdt minskats. För sekrete-

raren gällde dock det sistnämnda egentligen blott i fråga om tiden före år 1907, då han genom centralanstaltens inrättande erhöll åtskilliga nya maktpåliggande uppgifter.

I styrelsen för nämnda statsinstitution vore nämligen landtbruksakademiens sekreterare enligt anstaltens stadgar självskrifven ledamot samt styrelsens sekreterare. I den nämnd, som hade att uppgöra arbetsplan och stat för anstalten, afgifva yttranden och framlägga förslag till styrelsen samt söka åstadkomma planmässig samverkan med den öfriga försöksverksamheten i riket på jordbrukets område, vore akademiens sekreterare ordförande.

Det vore, enligt akademiens mening, uppenbart, att på grund af dessa bestämmelser den hufvudsakliga delen af centralanstaltens förvaltningsärenden fölle på akademiens sekreterare. För dessa under senare år tillkomna uppgifter vid ifrågavarande statsinstitution åtnjöte han ingen särskild ersättning vare sig af statsmedel eller eljest.

Centralanstaltens tillkomst hade äfven i så måtto ökat sekreterarens göromål, att, då de från anstalten utgående meddelanden publicerades i akademiens handlingar och tidskrift, samt tidskriftens omfång på grund däraf väsentligen utvidgats, hans bestyr med dess redigering, hvarför han icke åtnjöte någon särskild ersättning, kräfde mera tid och arbete.

Äfven tillkomsten af akademiens med statsbidrag uppförda museibyggnad å Experimentalfältet och samlingarnas ordnande samt vidmakthållande därstädes hade kräft och kräfde fortfarande mer arbete af sekreteraren än därförinnan, då lokalernas ytterst underhaltiga beskaffenhet omöjliggjorde ordentlig museivård.

Verksamheten vid akademiens trädgårdsafdelning å Experimentalfältet och därvarande trädgårdsskola hade under senare år i hög grad utvidgats, hvilket i sin mån äfven inverkat på sekreterarens göromål.

En betydelsefull och välbehöflig fördel, som genom en löneregleringskulle vinnas, vore — enligt hvad akademien framhöll — att sekreterarens pensionsförmåner blefve förbättrade och pensionsförhållandena reglerade enligt gällande lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension.

För närvarande utgjorde, under förutsättning att ålderstilläggen intjänats, pensionen för akademiens sekreterare 4,000 kronor men för byrachef i reglerade verk 5,600 kronor. Sekreteraren erhölle enligt hittills

gällande bestämmelser pension antingen vid 70 lefnadsår och 30 tjänstår eller vid 65 lefnadsår och vid pass 40 tjänstår, därest sjuklighet eller försvagadt hälsotillstånd styrktes genom läkarbetyg. Vid tidigare afgång ur tjänsten ägde han ingen rätt till pension.

För de statens tjänstemän, som vore underkastade den nya pensionslagen, gällde i regel, att pension erhölles vid 67 lefnadsår och 35 tjänstår, och »vid tidigare afgång» — yttrade landtbruksakademien — hade tjänstemannen »rätt till afkortad pension».

Akademien ansåg det vara uppenbart, att de för dess sekreterare ofördelaktiga pensionsförhållandena skulle hos en person, som akademien önskade förvärfva såsom sekreterare, framkalla starka betänkligheter att mottaga befattningen. Detta syntes desto mer vara fallet, som det kunde antagas icke sällan komma att möta svårigheter för honom att uppfylla »villkoret om det nu bestämda antalet tjänstår».

Det vore nämligen tydligt, menade akademien, att till sekreterarbefattningen blott kunde ifrågakomma en person, som visat sig besitta särdeles framstående kunskaper och rik erfarenhet på de för akademiens verksamhet betydelsefulla områden, och som därför i regel vid utnämningen uppnått en mera framskriden ålder. Då det icke heller kunde säkert påräknas, att han förut innehaft statstjänst, blefve följden, att han för sin pension komme att bero af särskildt medgifvande af Kungl. Maj:t och Riksdagen. Emellertid syntes, därest den i nya pensionslagen såsom hufvudregel bestämda tjänstålder af 35 år skulle fordras, samma svårigheter komma att i hufvudsak kvarstå och pensionen fördenskull måhända i regeln utgå med afkortadt belopp.

Akademien ansåg sig därför böra framhålla såsom synnerligen önskvärdt, att för akademiens sekreterare, liksom skett beträffande byråchefen för landtbruksärenden i landtbruksstyrelsen enligt lag den 22 juni 1911, de för åtnjutande af hel pension erforderliga tjänstårens antal måtte bestämmas till allenast 25.

I afseende å den aflöning, som vid en löneregleringe borde medgifvas sekreteraren, ansåg akademien, att denna aflöning under inga förhållanden borde understiga byråchefsaflöning i nyreglerade verk. Sekreterarens aflöning syntes akademien lämpligen kunna sättas fullständigt

lika med sådan aflöning samt alltså böra utgöra: lön 5,000 kronor, tjänstgöringspenningar 2,500 kronor och ortstillägg 600 kronor eller tillhopa 8,100 kronor jämte ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter 5 år.

Då akademien hittills af egna medel bidragit till sekreterarens aflöning med 2,400 kronor, ansåg sig akademien äfven framdeles böra bidraga till densamma, på det sätt, att akademien förbunde sig att bestrida de föreslagna tjänstgöringspenningarna. Detta innefattade en ökning af 100 kronor i akademiens nuvarande årsutgifter.

Att i högre grad bidraga till aflöningsförbättringen vågade akademien icke åtaga sig med hänsyn till sin ekonomi, hvilken ganska hårdt ansträngdes af öfriga nödvändiga utgifter, synnerligast utvidgningen af akademiens tidskrift.

Det framhölls i sistnämnda hänseende, att publicerandet i nämnda tidskrift af meddelanden från centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet skedde på akademiens bekostnad, endast med undantag för de till dylika meddelanden hörande planscher och klichéer, hvilka bekostades af centralanstalten.

Akademien ifrågasatte alltså, att den del af sekreterarens aflöning, som skulle utgöras af lön, ortstillägg och ålderstillägg, måtte bekostas af statsmedel, hvilket, då aflöningen af statsmedel för närvarande utgjorde lägst 4,000 och högst 5,000 kronor, innebure en förhöjning till lägst 5,600 och högst 6,200 kronor. Därigenom skulle, yttrade akademien, den del af aflöningen, som skulle utgöra pensionsunderlag, uteslutande utgå af statsmedel, hvilket enligt akademiens mening vore riktigast, då väl själfva pensionen framdeles såsom hittills borde bestridas af staten.

Akademiens nuvarande sekreterare, professor H. J. B. Juhlin Dannfelt, som utsågs till befattningen den 17 februari 1902, syntes akademien böra för ålderstillägg förklaras berättigad tillgodoräkna sig tjänstetid, som förflutit före löneregleringens ikraftträdande.

På grund af det anförda har landtbruksakademien — med förklarande att akademien förbunde sig att, vid bifall till nedannämnda hemställan om löneregleringen för akademiens sekreterare, till nämnde sekreterare från och med det år, då löneregleringen skulle träda i tillämpning, årligen utbetala ett belopp af 2,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar

— anhållit, att Kungl. Maj:t måtte göra framställning till Riksdagen om fastställande för akademiens sekreterare af följande aflöningsstat, nämligen: lön 5,000 kronor, tjänstgöringspenningar, att bestridas af landtbruksakademien, 2,500 kronor, ortstillägg 600 kronor samt ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter 5 år, samt om medgifvande af rätt för honom till hel pension efter 25 tjänstår.

* * *

Genom kungl. remiss den 10 maj 1912 har löneregleringskommittén anbefallts att afgifva underdånigt utlåtande öfver landtbruksakademiens ofvanberörda framställning.

Kommitténs förslag.

Aflöning.

Såsom i det föregående är nämndt, åtnjuter landtbruksakademiens sekreterare för närvarande i aflöning *dels* af statsmedel 4,000 kronor, hvartill kunna komma två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, efter respektive fem och tio år, *dels och* af landtbruksakademiens medel arfvode 1,000 kronor, anslag till ved 400 kronor och hyresersättning 1,000 kronor.

Sammanlagda aflöningsförmånerna utgöra alltså 6,400 kronor jämte två ålderstillägg efter fem och tio år, hvartdera ålderstillägget å 500 kronor.

Landtbruksakademien har uti sin underdåniga skrifvelse den 22 januari 1912 gjort framställning om reglering af de akademiens sekreterare tillkommande aflöningsförmåner, och har akademien därvid anhållit om fastställande af följande aflöningsstat för bemälde tjänsteman, nämligen: lön 5,000 kronor, tjänstgöringspenningar, att bestridas af landtbruksakademien, 2,500 kronor, ortstillägg 600 kronor samt ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter fem år.

Enligt nämnda förslag skulle akademiens sekreterare alltså komma i åtnjutande af enahanda aflöningsförmåner som dem, hvilka tillkomma tjänstemän i tredje normalgraden i nyreglerade ämbetsverk.

Till stöd för berörda framställning har åberopats särskildt den ställning, landtbruksakademiens sekreterare alltifrån år 1907 intager i förhållande till centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Styrelsen för sistnämnda anstalt har ock uti underdånig framställning den 4 juli 1912, angående vissa anslag till anstalten, framhållit, att landtbruksakademiens sekreterare, som enligt stadgarna för centralanstalten vore ledamot af styrelsen och dess sekreterare, på denna grund kommit

att handhafva hela administrationen af anstalten och å styrelsens vägnar utöfva tillsyn öfver densamma. För denna hans tjänstgöring, hvilken numera toge en betydlig del af hans tid och arbete i anspråk, funnes likväl icke något arfvode upptaget i anstaltens stat.

Äfven om — yttrade styrelsen vidare — sekreterartjänstens nuvarande innehafvare funne sig i denna anordning, syntes det dock styrelsen, att berörda arbete borde aflönas. Då det emellertid vore för styrelsen kändt, att landtbruksakademien gjort framställning hos Kungl. Maj:t om reglering af sin sekreterares aflöning och därvid som skäl för sitt förslag om aflöningens höjning anfört bland annat hans befattning med centralanstaltens angelägenheter, ansåg sig styrelsen endast böra uttala, att aflöning för sekreteraren borde beredas, utan att dock i frågans nuvarande läge styrelsen fann sig kunna föreslå visst belopp för denna aflöning.

Enligt hvad förut antydts, hade landtbruksakademien och dess förvaltningskommitté före inrättandet, från och med år 1890, af landtbruksstyrelsen en mängd statsadministrativa bestyr. Från anslaget till »befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar» utgingo ock vissa anslagsbelopp till föredragandena å akademiens särskilda afdelningar samt till aflönande af akademiens tjänstemän, bland dem sekreteraren, hvarjämte till akademiens vaktbetjäning och för bestridande af renskrifningskostnader anvisats visst belopp.

I sammanhang med tillkomsten af landtbruksstyrelsen indrogos statsverkets nyssberörda anslag till akademien, dock med undantag af det belopp å 4,000 kronor, som erfordrades till sekreterarens aflöning.

Någon ändring beträffande sekreterarens alderstillägg, hvilka då utgingo från det å vederbörande hufvudtitel uppförda gemensamma anslaget till alderstillägg, vidtogs ej.

Från och med år 1907 har, såsom nämnts, åt sekreteraren i landtbruksakademien uppdragits vissa uppgifter i afseende å centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Enligt stadgarna för nämnda anstalt är landtbruksakademiens sekreterare självskrifven ledamot uti den styrelse, hvilken utöfvar ledningen af anstalten, och är han tillika sekreterare hos denna styrelse. Därjämte är

han ordförande i den nämnd, som har att upprätthålla enhet och samverkan mellan anstaltens olika afdelningar. Denna nämnd har att uppgöra och till styrelsen ingifva förslag till arbetsplan och stat för hvarje nästföljande år samt ej mindre afgifva af styrelsen infordrade yttranden än äfven självmant påkalla styrelsens uppmärksamhet för frågor, som beröra anstaltens verksamhet. Nämnden bör ock hafva sin uppmärksamhet fäst på ernåendet af planmässig samverkan med den försöksverksamhet å jordbrukets område, som oberoende af centralanstalten utöfvas inom riket.

Att sekreteraren i landtbruksakademien med de åligganden, som sålunda tillkomma honom i afseende å centralanstalten, i själfva verket utöfvar den närmaste ledningen af denna anstalt, torde ligga i sakens natur.

Det har äfven framhållits, att, då de från centralanstalten utgående meddelanden publiceras i landtbruksakademiens handlingar och tidskrift, samt tidskriftens omfång på grund däraf väsentligen utvidgats, akademiens sekreterares bestyr med redigeringen kräfver mera tid och arbete efter tillkomsten af centralanstalten.

Då ofvan antydda åligganden i afseende å centralanstalten gifvetvis måste i betydande grad taga ifrågavarande befattningshafvares tid och omtanke i anspråk samt på honom måste ställas höga kraf på kunskaper och insikter i hithörande ämnen, synes det kommittén ingalunda obilligt, att han i sin egenskap af såväl sekreterare i landtbruksakademien som närmaste ledare af centralanstalten kommer i åtnjutande af högre ersättning af statsmedel än hvad som nu utgår för samtliga honom sålunda tillkommande göromål.

Vidkommande beloppet af de aflöningsförmåner, som må böra tillkomma honom, torde böra erinras, hurusom kommittén i förra delen af detta betänkande funnit sig böra föreslå, att vederbörande afdelningsföreståndare vid centralanstalten skulle erhålla enahanda aflöning, som bestämts för universitetsprofessorer i allmänhet.

Då aflöningsförmånerna till landtbruksakademiens sekreterare, tillika närmaste ledare af centralanstalten, enligt kommitténs mening böra något öfverstiga nyssnämnda honom underordnade afdelningsföreståndares, torde

den af landtbruksakademien för ifrågavarande befattningshafvare föreslagna aflöningen, hvilken skulle motsvara den för tjänstemän i tredje normalgraden vid nyreglerade centrala ämbetsverk numera bestämda, kunna anses lämpligt afvägd.

I fråga om storleken af den del af aflöningen, som skulle bestridas af landtbruksakademien, må erinras, att akademien för närvarande bidrager till ifrågavarande tjänstemans aflöning med tillhopa 2,400 kronor. Akademien har nu erbjudit sig att höja sitt bidrag till 2,500 kronor eller det belopp, som vid bifall till förslaget skulle utgå såsom tjänstgöringspenningar.

Den sålunda föreslagna fördelningen mellan statsverket och landtbruksakademien af kostnaderna för nämnda befattningshafvares aflöning föranleder icke någon anmärkning från kommitténs sida.

Kommittén får alltså hemställa,

att aflöningen till landtbruksakademiens sekreterare, tillika ledamot och sekreterare i styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt ordförande i anstaltens nämnd, må bestämmas på följande sätt:

lön 5,000 kronor, tjänstgöringspenningar, att bestridas af landtbruksakademien, 2,500 kronor, ortstillägg 600 kronor, tillhopa 8,100 kronor, hvartill kan komma ett ålderstillägg till lönen efter fem år med 600 kronor.

Pension. Därest kommitténs nyssberörda förslag vinner bifall, skulle, med tillämpning af lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, pensionen för ifrågavarande tjänsteman kunna uppgå till högst 5,600 kronor.

Enligt 5 § i nämnda lag, sådan denna paragraf lyder enligt lag den 10 juni 1912, inträder rätt att komma i åtnjutande af hel pension för manlig tjänstinnehafvare vid uppnådda 67 lefnads- och 35 tjänstår; för vissa tjänstinnehafvare har emellertid på grund af särskilda förhållanden medgifvits nedsättning af lefnads- eller tjänsteåldern eller bägge.

Uti landtbruksakademiens föreliggande framställning har såsom synnerligen önskvärdt framhållits, att — på sätt genom lag den 22 juni 1911

angående ändrad lydelse af 5 § i förenämnda lag den 11 oktober 1907 blifvit stadgadt beträffande byråchefen för landtbruksärenden i landtbruksstyrelsen — rätt att komma i åtnjutande af hel pension skulle inträda för landtbruksakademiens sekreterare vid 67 lefnads- och 25 tjänstår.

Nyssberörda bestämmelse beträffande byråchefen för landtbruksärenden i landtbruksstyrelsen beslutades vid 1911 års riksdag, på förslag af Kungl. Maj:t uti proposition n:r 173.

Enligt det vid nämnda proposition fogade utdrag af statsrådsprotokoll öfver finansärenden yttrade vederbörande departementschef i ämnet, bland annat, följande.

Byråchefen för landtbruksärenden i landtbruksstyrelsen intoge i så måtto en särställning, att till befattning såsom sådan kunde utses endast en i praktiska värf pröfvad, med jordbruket och dess binäringar fullt förtrogen man. En sådan person hade antagligen ytterst sällan förut innehaft statstjänst och i hvilket fall som helst vid sin befordran till ifrågavarande byråchefstjänst nått en mognare ålder.

Med dåvarande bestämmelser kunde han därför, enligt departementschefens mening, i allmänhet icke beräknas komma i åtnjutande af hel pension. En sänkning i den till dylik pension berättigande tjänståldern ansåg departementschefen vara af behofvet påkallad, om man skulle kunna påräkna att till denna för landets jordbruk så viktiga befattning erhålla lämplig person med önskvärda förutsättningar att tillföra landtbruksstyrelsen den erfarenhet och sakkunskap, som kräfdes för att det praktiska jordbrukets intressen skulle blifva på nöjaktigt sätt tillgodosedda inom styrelsen. Anledning till att för nämnde befattningshafvare sänka den då för skyldighet att afgå stadgade lefnadsåldern — 67 år — syntes departementschefen icke föreligga.

Riksdagen beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i nämnda hänseende (jfr skrifvelse den 31 maj 1911 n:r 247).

Hvad nu beträffar landtbruksakademiens sekreterare, tillika närmaste ledare af centralanstalten, synes det kommittén, att uti nu ifrågavarande hänseende kunna åberopas skäl, ungefär motsvarande dem, som anförts beträffande byråchefen för landtbruksärenden i landtbruksstyrelsen, och att

alltså rätten att komma i åtnjutande af hel pension må böra inträda vid 67 lefnads- och 25 tjänstår.

Kommittén hemställer,

att för landtbruksakademiens sekreterare, tillika ledamot och sekreterare i styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt ordförande i anstaltens nämnd, skall i fråga om skyldighet att afgå från tjänsten äfvensom i fråga om rätt till pension gälla hvad enligt lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension numera gäller beträffande byråchefen för landtbruksärenden i landtbruksstyrelsen.

Aflöningsvillkor.

I sammanhang med fastställandet af ny aflöningsstat för ifrågavarande befattningshafvare torde böra stadgas vissa villkor och bestämmelser för aflöningens åtnjutande.

Vid uppgörande af förslag till sådana villkor och bestämmelser har kommittén tagit hänsyn i tillämpliga delar till de bestämmelser, som vid senare årens riksdagar fastställts i afseende å åtskilliga då beslutade lönereglering ar.

Det torde böra erinras, att från landtbruksakademiens sida icke framställts något förslag om semester för akademiens sekreterare. Vid sådant förhållande och med hänsyn jämväl därtill, att ifrågavarande befattningshafvares tjänstgöringspenningar skulle bestridas af akademien, har kommittén icke heller ansett sig böra bland aflöningsvillkoren upptaga någon bestämmelse i nämnda hänseende.

Kommittén hemställer,

att för åtnjutande af de aflöningsförmåner, som varda upptagna i blifvande aflöningsstat för landtbruksakademiens sekreterare, tillika ledamot och sekreterare i styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt ordförande i anstaltens nämnd, måtte fastställas följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att ifrågavarande befattningshafvare skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af landtbruksakademien eller centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet eller eljest i allmänhet kan varda stadgad;

att med ifrågararande befattning icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med befattningen ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registreradt, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej Kungl. Maj:t uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att nyssberörda uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för den ifrågavarande befattningshafvare i hans förenämnda egenskaper åliggande tjänstgöring, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att för den tid, den ifrågavarande befattningens innehafvare varit tjänstledig, tjänstgöringspenningarna skola utgå till den, som erhållit förordnande att uppehålla befattningen;

att, därest ifrågavarande befattningshafvare af sjukdom hindras att förrätta befattningen, han äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att, om han undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, han kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget,

som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till befattningshafvaren för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshafvaren varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej befinnes skäligt låta honom uppbära något däraf;

att, beträffande förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattningen, tidpunkten för förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att befattningshafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, under iakttagande att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande befattningshafvaren därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att likväl befattningshafvare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att vid afgång från befattningen till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att afgå från befattningen äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla

hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt befattningen därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att befattningshafvare, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja befattningen eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Därjämte torde böra förklaras,

att den, som med eller efter ingången af det år, med hvars början den nya staten träder i kraft, tillträder ifrågavarande befattning, skall vara pliktig att underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser; samt

att, därest den förutvarande innehafvaren af befattningen icke före viss angifven tidpunkt anmäler, att han vill öfvergå till den nya aflöningsstaten samt underkasta sig de för aflöningens åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser, och han icke lagligen kan därtill förbindas, han skall varda bibehållen vid honom dittills tillkommande aflöningsförmåner af statsmedel, äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension å allmänna indragningsstaten, som dittills tillkommit honom.

Ang. ordningen för tillsättande af landtbruksakademiens sekreterare m. m.

Enligt gällande stadgar af den 4 oktober 1907 för landtbruksakademien (§§ 37 och 46) väljer akademien sin sekreterare; och i § 53 af dessa stadgar föreskrifves, att, därest någon af akademiens tjänstemän — detta gäller sålunda äfven sekreteraren — i ett eller annat afseende icke skulle fullgöra sina åligganden, han bör därom inför akademiens förvaltningskommitté erhålla föreställning af preses; låter han sig ej rätta däraf, ankommer det på akademien, huruvida han må skiljas från sin befattning på kortare eller längre tid eller för alltid.

Därest, på sätt nu föreslagits, statsverket skulle komma att bestrida en så betydande del af aflöningen till landtbruksakademiens sekreterare och då jämväl hänsyn tages till de statsfunktioner denne har att utöfva i afseende å centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, synes det kommittén ej vidare lämpligt, att ifrågavarande befattningshafvare tillsättes af akademien och äfven kan af densamma afsättas.

Kommittén tillåter sig fördenskull föreslå, att landtbruksakademiens sekreterare utnämnes af Kungl. Maj:t efter förslag af akademien samt att han — allteftersom han må komma att erhålla konstitutorial eller fullmakt å befattningen — endast genom beslut af Kungl. Maj:t eller vederbörlig domstol må kunna på grund af fel eller försummelse i tjänsten afsättas från sin befattning.

Äfven torde böra föreskrifvas, att i fråga om längre tids tjänstledighet för akademiens sekreterare samt däraf föranledt vikariatsförordnande det skall ankomma på Kungl. Maj:t att besluta därom.

Stat m. m. Aflöningsstaten för ifrågavarande befattningshafvare får enligt kommitténs ofvan angifna förslag följande utseende.

	Lön. Kronor.	Tjänstgöringspenningar. Kronor.	Ortstillägg. Kronor.	Summa. Kronor.	
Landtbruksakademiens sekreterare, tillika ledamot och sekreterare i styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt ordförande i anstaltens nämnd	5,000	2,500	600	8,100	Tjänstgöringspenningarna bestridas af landtbruksakademiens medel.

Anm. Efter fem år kan lönen höjas med 600 kronor.

I fråga om kostnaden för statsverket vid bifall till detta förslag torde böra erinras, att af anslaget till befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar för närvarande utgår ett belopp af 4,000 kronor till aflöning åt »sekreteraren i landtbruksakademiens förvaltningskommitté».

Enligt det af kommittén framlagda förslag till stat skulle till landtbruksakademiens sekreterare, tillika ledamot och sekreterare i styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt ordförande i anstaltens nämnd, af statsmedel utgå 5,600 kronor.

Under förutsättning att statsverkets bidrag till bemälde tjänstemans aflöning fortfarande komme att utgå från anslaget till befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar skulle alltså för ifrågavarande ändamål komma att från detta anslag utgå 1,600 kronor mer än för närvarande.

Därvid har icke hänsyn tagits till ålderstillägg, som kommittén förutsatt fortfarande skola utgå af nionde hufvudtitelns gemensamma anslag till ålderstillägg. Uppmärksammas bör emellertid i detta afseende, att, medan befattningshafvaren i fråga hittills kunnat komma i åtnjutande af två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, enligt kommitténs förslag skulle förekomma allenast ett ålderstillägg å 600 kronor.